

แผนพัฒนาการเกษตรตำบลเหล่า
อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม
พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐

จัดทำโดย

นางสาวกานติมา เวฬุวาปี
นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ

สำนักงานเกษตรอำเภอโกสุมพิสัย
อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม
กรมส่งเสริมการเกษตร
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

คำนำ

การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลของตำบลเหล่า อำเภอกอสุ่มพิสัย จังหวัดมหาสารคามนี้ จัดทำขึ้นตามโครงการพัฒนาชุมชน ประจำปี ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐ ของกรมส่งเสริมการเกษตร เพื่อให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๓ (พ.ศ.๒๕๖๖ – ๒๕๗๐) โดยใช้วิธีการวิเคราะห์จุดอ่อน - จุดแข็ง - โอกาส-ภาวะคุกคาม (SWOT ANALYSIS) ของตำบล มุ่งเน้นถึงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน และให้มีความสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนให้มากที่สุด ซึ่งข้อมูลที่ได้มาจากการจัดกระบวนการเรียนรู้ในชุมชนโดยผ่านผู้นำชุมชน คณะกรรมการหมู่บ้าน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ศรีสุข อาสาสมัครเกษตร และผู้แทนเกษตรกรระดับหมู่บ้าน ตลอดจนหน่วยงานราชการต่างๆ ในพื้นที่

การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูล ตามโครงการพัฒนาชุมชนฉบับนี้ ผู้จัดทำขอขอบพระคุณผู้นำชุมชน ผู้นำองค์กรท้องถิ่นและผู้เข้าร่วมการประชุมทุกท่าน ที่ให้ข้อมูลและร่วมมือเป็นอย่างดี และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าแผนพัฒนาการเกษตรฉบับนี้จะสามารถทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของเกษตรกรในตำบลเหล่าดีขึ้น และยั่งยืนสืบไป

นางสาวกานติมา เวฬุวาปี
สำนักงานเกษตรอำเภอกอสุ่มพิสัย
มิถุนายน ๒๕๖๕

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	
สารบัญ	
สารบัญตาราง	
สารบัญรูป	
บทที่ ๑ ข้อมูลสภาพทั่วไป	๑
๑.๑ ที่ตั้ง อาณาเขต ขอบเขตการปกครอง	๑
๑.๑.๑ ที่ตั้ง ขนาดพื้นที่	๑
๑.๑.๒ อาณาเขตติดต่อ	๒
๑.๑.๓ การแบ่งเขตการปกครอง	๓
๑.๒ ลักษณะภูมิประเทศ (Topographic)	๔
๑.๒.๑ สภาพพื้นที่ภูเขา ป่าไม้ ที่ราบสูง ที่ราบลุ่ม	๔
๑.๒.๒ ลักษณะทิศทาง ความลาดชัน	๕
๑.๒.๓ ลักษณะดิน กลุ่มชุดดิน	๖-๘
๑.๓ สภาพภูมิอากาศ	๙
๑.๓.๑ ลักษณะภูมิอากาศ	๙
๑.๓.๒ ฤดูกาล	๑๐
๑.๓.๓ สถิติปริมาณน้ำฝน	๑๐-๑๑
๑.๓.๔ อุณหภูมิและความชื้นสัมพัทธ์	๑๑-๑๒
๑.๔ เส้นทางคมนาคม	๑๒
๑.๔.๑ ถนนหลวงสายหลัก/สายรอง	๑๓
๑.๔.๒ ถนนหลวงเชื่อมต่อระหว่างจังหวัด	๑๔
๑.๕ แหล่งน้ำและระบบชลประทาน	๑๔
๑.๕.๑ แหล่งน้ำธรรมชาติ แม่น้ำ ลำคลอง หนอง บึง	๑๕
๑.๕.๒ อ่างเก็บน้ำ เขื่อน ฝายทดน้ำ	๑๖
๑.๕.๓ พื้นที่ชลประทาน	๑๖
๑.๖ สภาพเศรษฐกิจและสังคม	๑๗
๑.๖.๑ โครงสร้างทางเศรษฐกิจที่สำคัญ	๑๗
๑.๖.๒ ผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัด	๑๗-๑๘
๑.๖.๓ รายได้ของประชากรรวม รายได้ต่อหัว	๑๙
๑.๖.๔ จำนวนครัวเรือน แยกชายหญิง ช่วงอายุ ในเมือง/ชนบท	๑๙-๒๐
๑.๖.๕ การศึกษา	๒๐
๑.๖.๖ สาธารณสุข	๒๐
๑.๖.๗ ประเพณีและวัฒนธรรม	๒๐-๒๑
๑.๖.๘ องค์กร/สถาบันต่าง ๆ	๒๑
๑.๗ การใช้ประโยชน์ที่ดิน (Land Used)	๒๕
๑.๗.๑ ลักษณะของการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทหลัก ๆ เช่น ภาคเกษตร อุตสาหกรรม ชุมชนเมืองที่อยู่อาศัยแยกตามเขตการปกครองย่อย	๒๕

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ ๒ การวิเคราะห์สถานการณ์การเกษตรของตำบลศรีสุข	๒๖
๒.๑ ข้อมูลประกอบการวิเคราะห์พื้นที่ของตำบล	๒๖
๒.๑.๑ สถานการณ์การเกษตรในพื้นที่	๒๖-๔๔
๒.๑.๒ ประเด็นปัญหา สภาพของปัญหาแนวทางการแก้ไข	๔๕
๒.๒ การจัดทำ TOWS Matrix	๔๘
บทที่ ๓ ทิศทาง/แนวทางการพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอ/ตำบล	๕๐
๓.๑ พัฒนาการผลิตรายสินค้า (พืช/ปศุสัตว์/ประมง)	๕๐
๓.๒ พัฒนาเกษตรกร/กลุ่ม/องค์กร	๕๐
๓.๓ พัฒนาพื้นที่และทรัพยากรการเกษตร	๕๐
บรรณานุกรม	
ภาคผนวก	

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ ๑ แสดงการแบ่งเขตการปกครองของตำบลเหล่า อำเภอกอสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม	๓
ตารางที่ ๒ สภาพปัญหาของทรัพยากรดิน ตำบลเหล่า อำเภอกอสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม	๖
ตารางที่ ๓ แสดงสถิติปริมาณน้ำฝน (ปริมาณน้ำฝนรวมทั้งปี, ปริมาณน้ำฝนรวมทั้งเดือน, จำนวนวันที่ฝนตกทั้งปี) ในรอบ ๑๐ ปี (๒๕๕๕- ๒๕๖๔) ของสถานีอุตุนิยมวิทยา มหาสารคาม สาขาอำเภอกอสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม	๑๑
ตารางที่ ๔ แสดงสถิติอุณหภูมิต่ำสุด และอุณหภูมิสูงสุด จำแนกเป็นราย ในรอบ ๑๐ ปี (๒๕๕๕ - ๒๕๖๔) ของสถานีอุตุนิยมวิทยา มหาสารคาม สาขาอำเภอกอสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม	๑๒
ตารางที่ ๕ แหล่งน้ำที่สำคัญของตำบลเหล่า	๑๔
ตารางที่ ๖ ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (ปีอ้างอิง พ.ศ. ๒๕๖๔) จำแนกตามสาขาการผลิต จังหวัดมหาสารคาม	๑๗
ตารางที่ ๗ ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (ปีอ้างอิง พ.ศ. ๒๕๖๔) จำแนกตามสาขาการผลิต จังหวัดมหาสารคาม	๑๘
ตารางที่ ๘ แสดงรายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปีรายหมู่บ้าน ตำบลเหล่า	๑๙
ตารางที่ ๙ ผลผลิต ต้นทุนการผลิต รายได้ ของการผลิตพืชเศรษฐกิจที่สำคัญในตำบลเหล่า อำเภอกอสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ปี ๒๕๖๔/๖๕	๑๙
ตารางที่ ๑๐ แสดงครัวเรือนและจำนวนประชากรของตำบลเหล่า อำเภอกอสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม	๒๐
ตารางที่ ๑๑ แสดงข้อมูลกลุ่มสถาบันเกษตรกรในตำบลเหล่า อำเภอกอสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม	๒๔
ตารางที่ ๑๒ สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลเหล่า อำเภอกอสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม	๒๕
ตารางที่ ๑๓ แหล่งน้ำที่สำคัญของตำบลเหล่า	๒๖
ตารางที่ ๑๔ จำนวนพื้นที่ปลูกข้าวและพื้นที่เก็บเกี่ยว	๒๘
ตารางที่ ๑๕ แสดงข้อมูลการเข้าร่วมโครงการปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร ปี ๒๕๖๔/๖๕ ตำบลเหล่า	๒๙
ตารางที่ ๑๖ จำนวนพื้นที่ปลูกข้าวและพื้นที่เก็บเกี่ยว	๒๙
ตารางที่ ๑๗ แสดงปฏิทินการปลูกข้าว	๓๐
ตารางที่ ๑๘ แสดงต้นทุนการผลิตข้าว ตำบลเหล่า อำเภอกอสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม	๓๑
ตารางที่ ๑๙ จุดรับซื้อข้าวในพื้นที่ใกล้เคียง	๓๒
ตารางที่ ๒๐ จำนวนพื้นที่ปลูกข้าวและพื้นที่เก็บเกี่ยว	๓๓
ตารางที่ ๒๑ แสดงข้อมูลการเข้าร่วมโครงการปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร ปี ๒๕๖๔/๖๕ ตำบลเหล่า	๓๔
ตารางที่ ๒๒ จำนวนพื้นที่ปลูกข้าวและพื้นที่เก็บเกี่ยว	๓๔
ตารางที่ ๒๓ : ลักษณะของพันธุ์เกษตรกรศาสตร์ ๕๐	๓๕
ตารางที่ ๒๔ : ลักษณะของพันธุ์ระยอง ๗๒	๓๖
ตารางที่ ๒๕ : ลักษณะของพันธุ์ห้วยบง ๖๐	๓๗

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ ๒๖ : แสดงต้นทุนการผลิตมันสำปะหลัง/ไร่/ปี (ปี ๒๕๕๙)	๓๘
ตารางที่ ๒๗ จำนวนพื้นที่ปลูกข้าวและพื้นที่เก็บเกี่ยว	๓๙
ตารางที่ ๒๘ แสดงข้อมูลการเข้าร่วมโครงการปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร ปี ๒๕๖๔/๖๕ตำบลเหล่า	๔๐
ตารางที่ ๒๙ จำนวนพื้นที่ปลูกอ้อยและพื้นที่เก็บเกี่ยว	๔๐
ตารางที่ ๓๐: แสดงต้นทุนการผลิตอ้อยโรงงานต่อไร่	๔๒
ตารางที่ ๓๑ โรงงานน้ำตาล	๕๓
ตารางที่ ๓๒ แสดงประเด็นปัญหา สภาพของปัญหาและแนวทางการแก้ไข	๔๕
ตารางที่ ๓๓ การวิเคราะห์ TOWS Matrix สภาพแวดล้อม	๔๘

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ ๑ ที่ตั้งอำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม	๑
ภาพที่ ๒ อาณาเขตติดต่อ	๒
ภาพที่ ๓ การแบ่งเขตการปกครองตำบลเหล่า	๓
ภาพที่ ๔ พื้นที่ป่าไม้	๕
ภาพที่ ๕ สภาพพื้นที่บริเวณตำบลเหล่า	๕
ภาพที่ ๖ แผนที่กลุ่มชุดดิน ตำบลเหล่า (ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน)	๘
ภาพที่ ๗ อุณหภูมิเฉลี่ย (ที่มา : กรมอุตุนิยมวิทยา ๒๕๖๕)	๙
ภาพที่ ๘ เส้นทางคมนาคม (ที่มา : ระบบแผนที่ส่งเสริมการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร)	๑๓
ภาพที่ ๙ ถนนหลวงเชื่อมต่อระหว่างจังหวัด (ที่มา : ระบบแผนที่ส่งเสริมการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร)	๑๔
ภาพที่ ๑๐ แหล่งน้ำธรรมชาติบริเวณตำบลเหล่า	๑๖
ภาพที่ ๑๑ อ่างเก็บน้ำและพื้นที่ชลประทาน (ที่มา : กรมชลประทาน)	๑๖
ภาพที่ ๑๒ ระดับความเหมาะสมในการปลูกข้าว (ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน, ๒๕๕๙)	๒๘
ภาพที่ ๑๓ ที่ตั้งจุดรับซื้อข้าว (ที่มา : การสำรวจ, ๒๕๖๕)	๓๒
ภาพที่ ๑๔ ระดับความเหมาะสมในการปลูกมันสำปะหลัง (ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน, ๒๕๕๙)	๓๓
ภาพที่ ๑๕ ระดับความเหมาะสมในการปลูกอ้อย (ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน, ๒๕๕๙)	๓๙
ภาพที่ ๑๖ ที่ตั้งจุดรับซื้ออ้อยโรงงาน	๔๓
ภาพที่ ๑๗ ข้อมูลจากการवादแปลง	๔๔
ภาพที่ ๑๘ ข้อมูลการवादแปลง (ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร, ๒๕๖๒)	๔๔

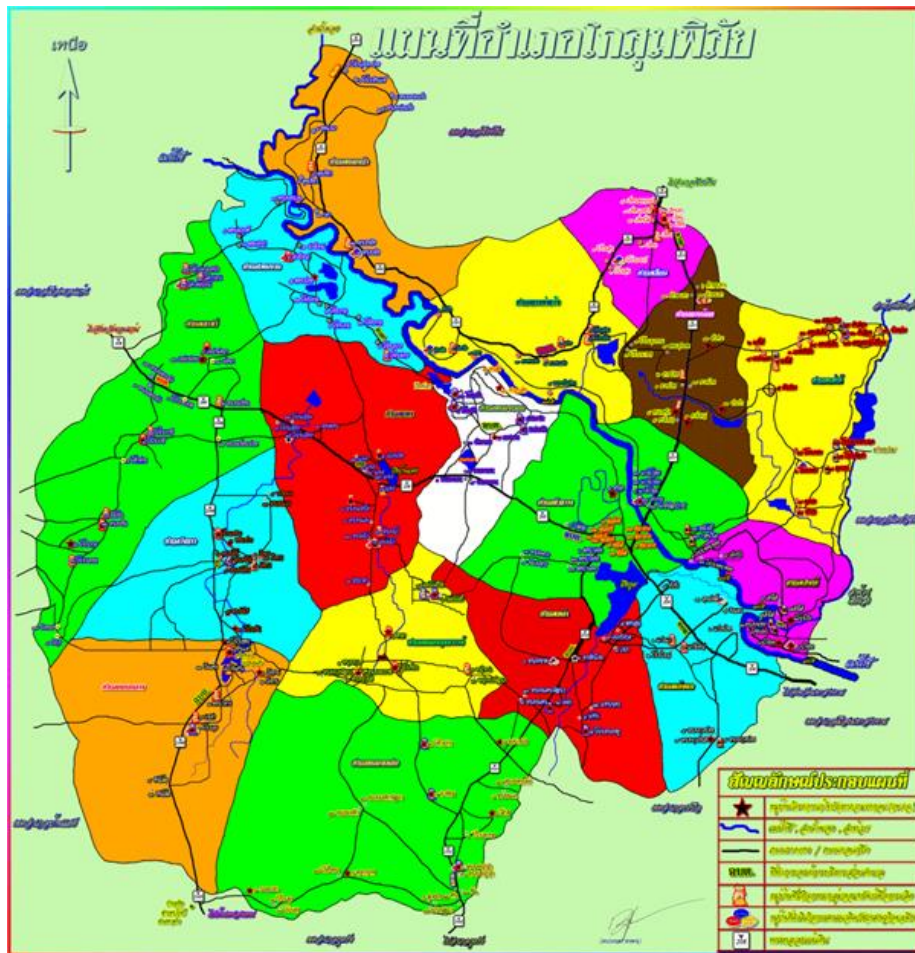
บทที่ ๑

ข้อมูลสภาพทั่วไป

๑.๑ ที่ตั้ง อาณาเขต ขอบเขตการปกครอง

๑.๑.๑ ที่ตั้ง ขนาดพื้นที่

ตำบลเหล่าตั้งอยู่ทางทิศใต้ ของอำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม มีทางหลวงหมายเลข ๒๓๒ กุฉีรัง-โกสุมพิสัย ห่างจากที่ว่าการอำเภอโกสุมพิสัย ๗-๑๖ กิโลเมตร ปัจจุบันมีทั้งหมด ๑๑ หมู่บ้าน โดยมีอาณาเขตติดต่อกับตำบลต่างๆ ดังนี้

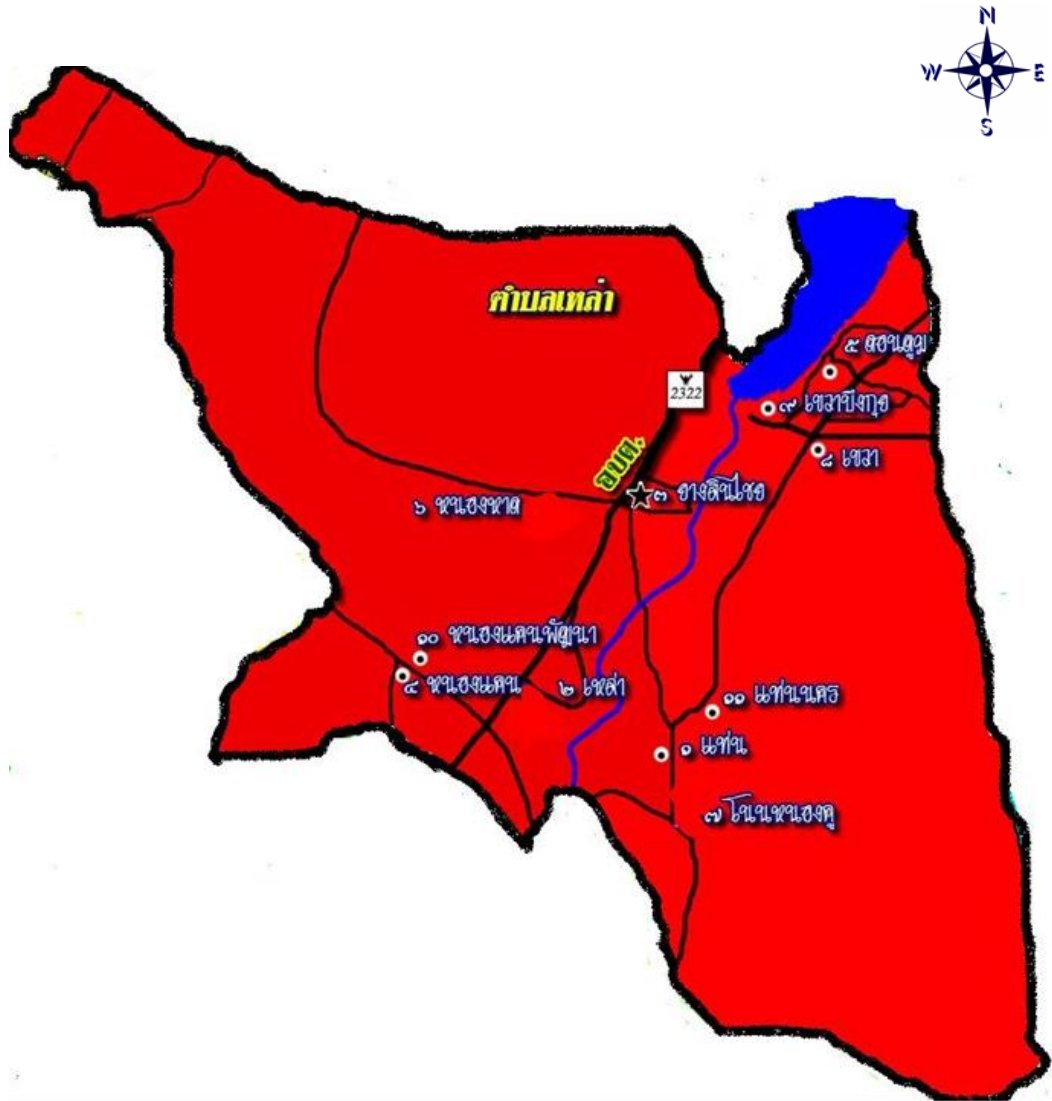

ภาพที่ ๑ ที่ตั้งอำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

๑.๑.๒ อาณาเขตติดต่อ

อาณาเขตติดต่อกับตำบลต่างๆดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	ตำบลห้วยขวาง	อำเภอโกสุมพิสัย
ทิศใต้	ติดต่อกับ	ตำบลหนองเหล็ก	อำเภอโกสุมพิสัย
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	ตำบลแก้งแก	อำเภอโกสุมพิสัย
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	ตำบลหนองกุงสวรรค์	อำเภอโกสุมพิสัย

ภาพที่ ๒ อาณาเขตติดต่อ

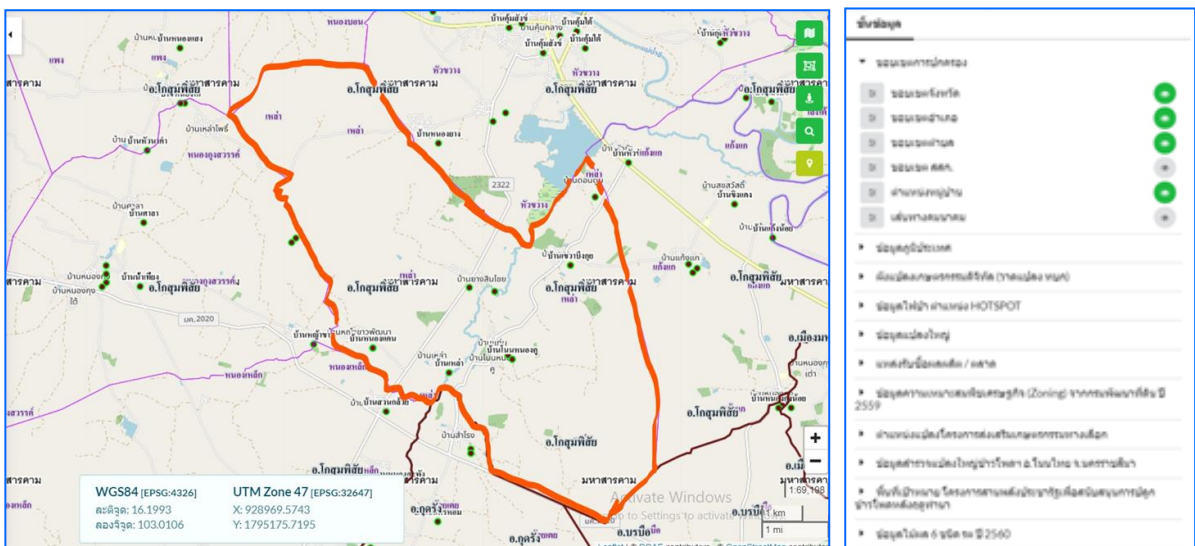
๑.๑.๓ การแบ่งเขตการปกครอง

ตำบลเหล่า อำเภอกอสมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม แบ่งการปกครองออกเป็น ๑๑ หมู่บ้าน ซึ่งอยู่ในการปกครองขององค์การบริหารส่วนเหล่า (ตารางที่ ๑)

ตารางที่ ๑ แสดงการแบ่งเขตการปกครองของตำบลเหล่า อำเภอกอสมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

ที่	ชื่อ - สกุล	ตำแหน่ง
1	นายทองดี อินทร์จันทร์	ผญบ. ม.1
2	นายรณชัย ดวงคำน้อย	ผญบ. ม.2
3	นายอัครพงศ์ สินธุเสน	ผญบ. ม.3
4	นายเคนศรี แสงฮาม	ผญบ. ม.4
5	นายชูศักดิ์ วงขารี	ผญบ. ม.5
6	นายประวิตร นันตะมาตร์	ผญบ. ม.6
7	นายบุญทัน มาตรสงคราม	ผญบ. ม.7
8	นายหนูกร ทินแยง	ผญบ. ม.8
9	นายชาญยุทธ สีฟูเดช	ผญบ. ม.9
10	นายคัต เกื้อนมูลละ	ผญบ. ม.10
11	นายกะมลศรี บัวทอง	กำนัน ตำบลเหล่า

ที่มา : ที่ว่าการอำเภอกอสมพิสัย กรมการปกครอง (มีนาคม ๒๕๖๔)

ภาพที่ ๓ การแบ่งเขตการปกครองตำบลเหล่า

๑.๒ ลักษณะภูมิประเทศ (Topographic)

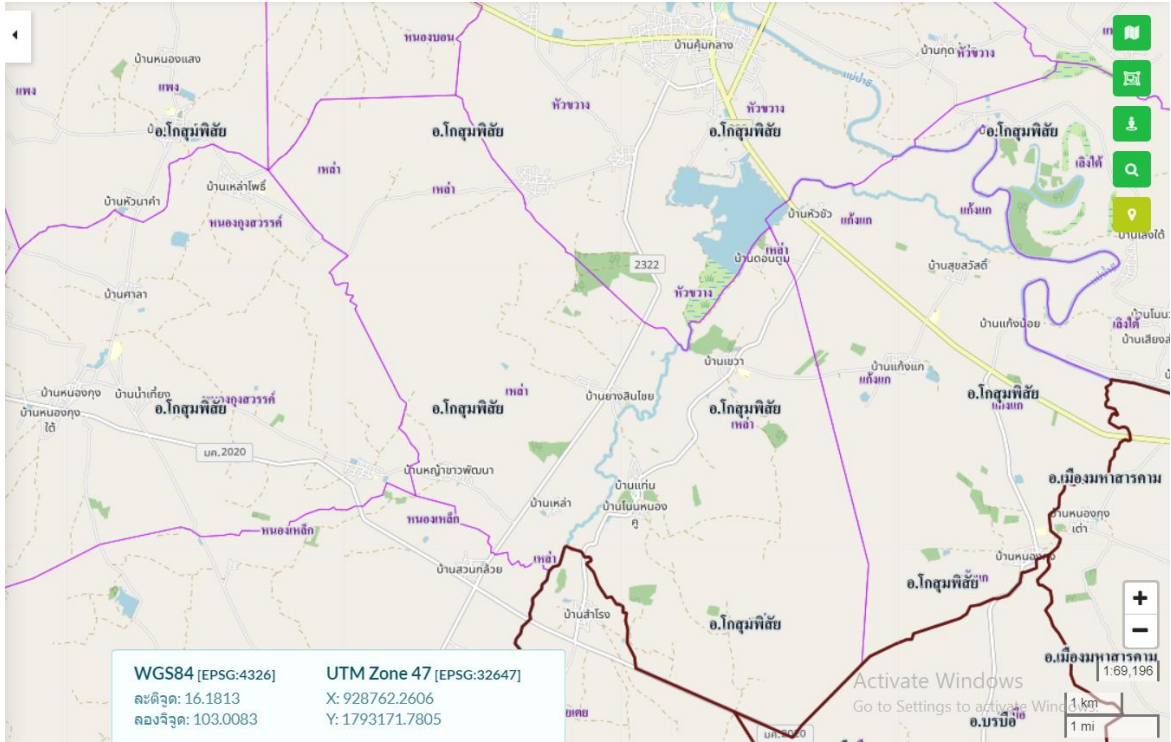
๑.๒.๑ สภาพพื้นที่ภูเขา ป่าไม้ ที่ราบสูง ที่ราบลุ่ม

ภูมิประเทศของตำบลเหล่า มีลักษณะเป็นพื้นที่ราบสูงทางทิศตะวันตก ลาดต่ำลงทางทิศตะวันออกของตำบล ทำให้ภูมิประเทศทิศตะวันตกเป็นที่ราบลุ่มสลับกับที่ตอนลักษณะคล้ายลูกคลื่นปานกลาง ด้านทิศตะวันออกเป็นที่ราบลุ่มเป็นลูกคลื่นสลับบางส่วนมีที่ราบลุ่มบางตอนแถบริมฝั่งบึงกุย พื้นที่สูงกว่าระดับน้ำทะเลปานกลางโดยเฉลี่ย ๑๐๐-๒๐๐ เมตร ส่วนภูมิประเทศโดยทั่วไปของตำบลเหล่า จะเป็นที่ราบสูงลักษณะของดินเป็นดินปนทรายไม่อุ้มน้ำ ทางด้านทิศเหนือของตำบลเหล่า เป็นที่สาธารณะประโยชน์ “โคกผีบ้า” ด้านทิศตะวันออกมีลำห้วยที่สำคัญคือ ลำห้วยแท่น ลำห้วยยาง ทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ของตำบลเป็นที่ราบสูงมีที่สาธารณะประโยชน์โคกหินลาด ทางทิศใต้ของตำบลมีลำห้วยที่สำคัญคือ ลำห้วยทรายและในพื้นที่ พ.ศ. ๒๕๔๕ สภาวัฒนธรรมจังหวัดมหาสารคามโดยความร่วมมือของสำนักงานผังเมืองจังหวัดมหาสารคามได้ประสานความร่วมมือไปยังกรมแผนที่ทหารบก ได้ดำเนินการตรวจสอบจุดพิกัดทางภูมิศาสตร์ปรากฏว่า หมู่ที่ ๘ บ้านเขวา ตำบลเหล่า เป็นจุดศูนย์กลางทางภูมิศาสตร์ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือหรือที่เรียกขานกันโดยทั่ว ๆ ไปว่า “สะดืออีสาน”

พื้นที่ป่า

ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเหล่า ส่วนใหญ่เป็นป่าชุมชนของแต่ละหมู่บ้าน มีทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ดังนี้

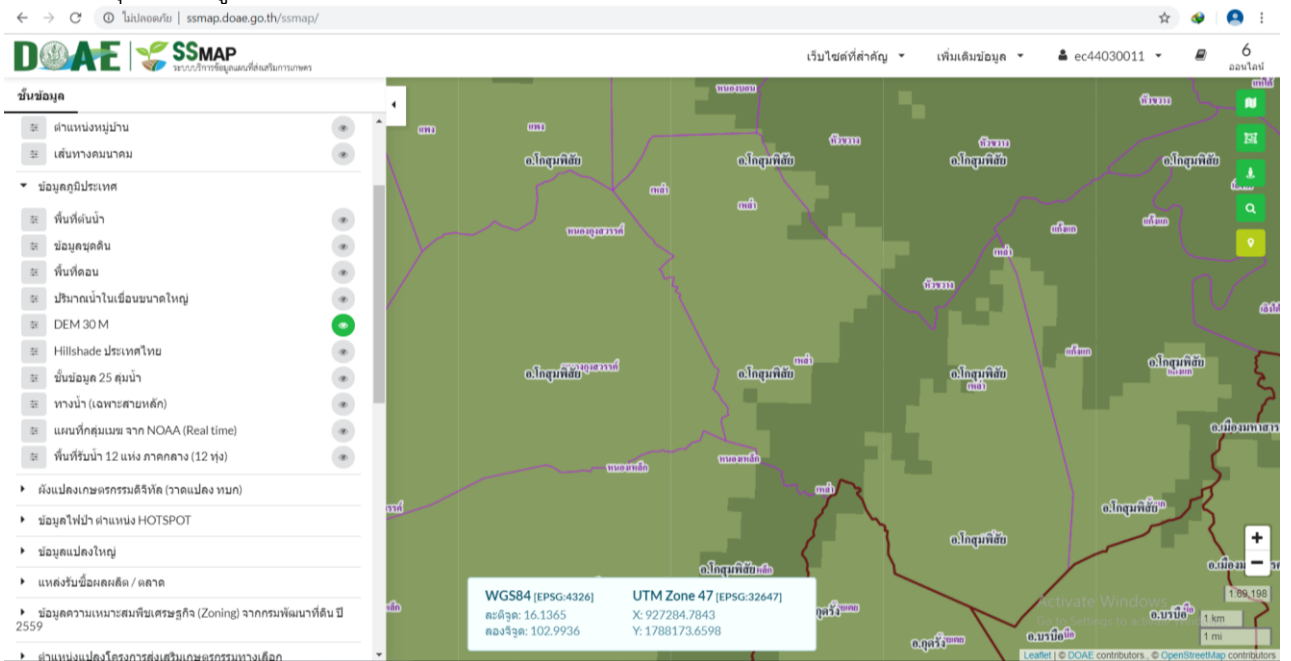
๑. ป่าทำเลบ้านแท่น (ป่าโคกหินหัว)	เนื้อที่	๑,๒๐๐ ไร่	-	งาน
๒. ป่าดอนพระแท่น	เนื้อที่	๒๐ ไร่	๑	งาน
๓. ป่าโคกหินหัก	เนื้อที่	๘๔๑ ไร่	๒	งาน
๔. ป่าดอนปู่ตาบ้านเหล่า	เนื้อที่	๑๖ ไร่	๒	งาน
๕. ป่าโคกหมากหม้อ	เนื้อที่	๒๔๔ ไร่	๒	งาน
๖. ป่าฮ่อมป่าฮัง	เนื้อที่	๓๐ ไร่	๒	งาน
๗. ป่าดอนปู่ตาบ้านดอนตูม	เนื้อที่	๑๓ ไร่	-	งาน
๘. ป่าโคกบ้านเขวา	เนื้อที่	๒๓ ไร่	๓	งาน
๙. ป่าดอนปู่ตาบ้านแท่น	เนื้อที่	๔๖ ไร่	-	งาน
๑๐. ป่าโคกบ้านเหล่า	เนื้อที่	๘๘ ไร่	๒	งาน
๑๑. ดอนปู่ตาบ้านยางสินไชย	เนื้อที่	๓ ไร่	๓	งาน
๑๒. ป่าดอนปู่ตาบ้านเขวา	เนื้อที่	๑๓๖ ไร่	๒	งาน
๑๓. ป่าช้าบ้านดอนตูม	เนื้อที่	๒๐ ไร่	-	งาน

ภาพที่ ๔ พื้นที่ป่าไม้

๑.๒.๒ ลักษณะทิศทาง ความลาดชัน

ความลาดชันของตำบลเหล่า มีลักษณะเป็นพื้นที่ราบสูงทางทิศตะวันตก ลาดต่ำลงทางทิศตะวันออกของตำบล ทำให้ภูมิประเทศทิศตะวันตกเป็นที่ราบลุ่มสลับกับที่ดอนลักษณะคล้ายลูกคลื่นปานกลาง ด้านทิศตะวันออกเป็นที่ราบลุ่มเป็นลูกคลื่นสลับบางส่วนมีที่ราบลุ่มบางตอนแถบริมฝั่งบึงกุย พื้นที่สูงกว่าระดับน้ำทะเลปานกลางโดยเฉลี่ย ๑๐๐-๒๐๐ เมตร

ภาพที่ ๕ สภาพพื้นที่บริเวณตำบลเหล่า

๑.๒.๓ ลักษณะดิน กลุ่มชุดดิน

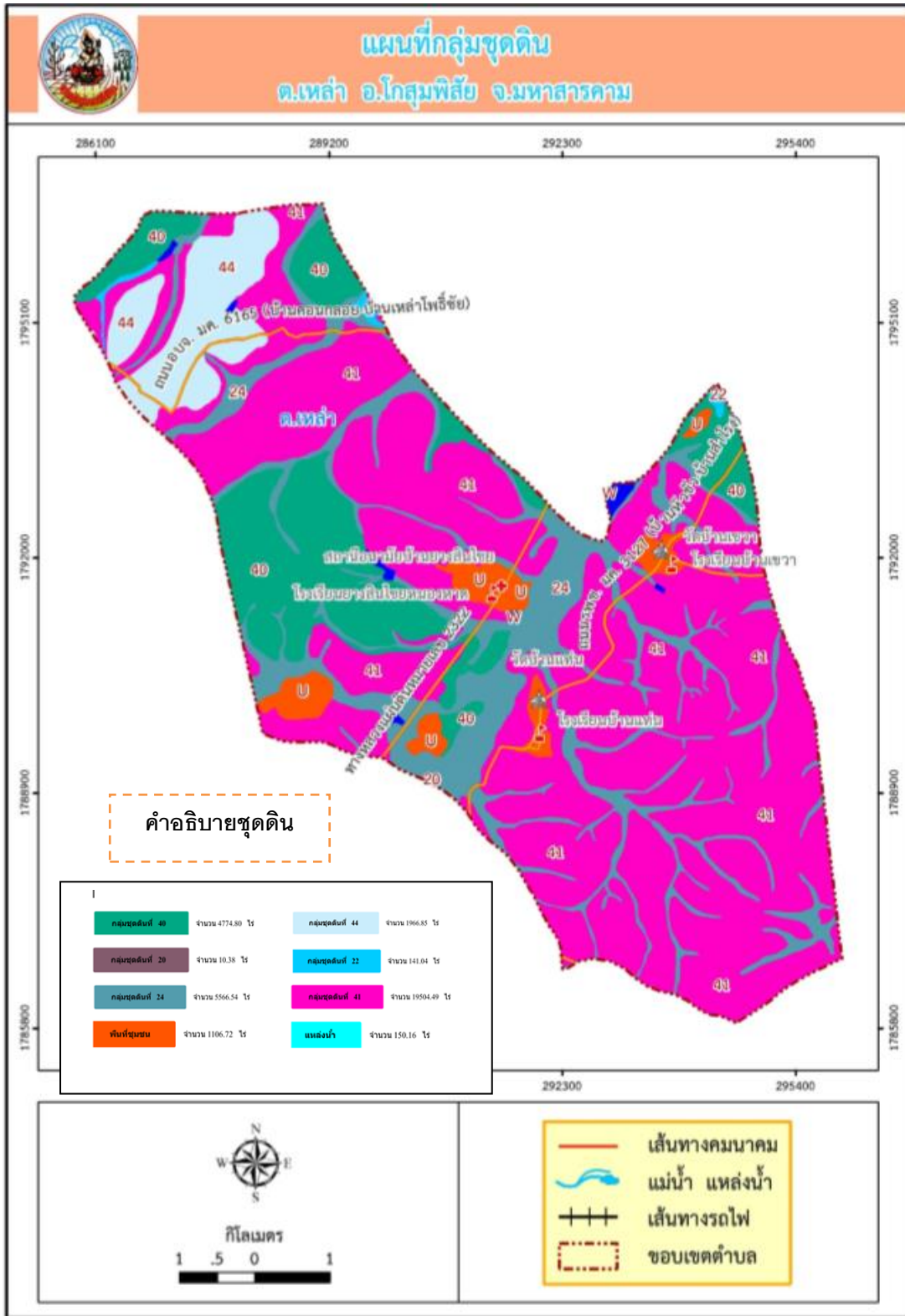
จากการสำรวจทรัพยากรดิน โดยส่วนมาตรฐานการสำรวจจำแนกดินและที่ดิน สำนักสำรวจดิน และวางแผนการใช้ที่ดิน (๒๕๕๐) พบว่าทรัพยากรดินในตำบลเขวาไร่มี ๒๗ กลุ่มชุดดิน คือ กลุ่มชุดดินที่ ๔ จำนวน ๑๘๘๙.๐๓ ไร่ กลุ่มชุดดินที่ ๑๘ จำนวน ๔๒๖.๖๕ ไร่ กลุ่มชุดดินที่ ๓๓ จำนวน ๔๔๑.๕๓ ไร่ กลุ่มชุดดินที่ ๔๐ จำนวน ๑๒๕๑๘.๘๖ ไร่ กลุ่มชุดดินที่ ๔๔ จำนวน ๓๑๕.๕๑ ไร่ กลุ่มชุดดินที่ ๒๐ จำนวน ๕๐๔๑.๖๓ ไร่ กลุ่มชุดดินที่ ๒๒ จำนวน ๓๘๗๑.๑๓ ไร่ กลุ่มชุดดินที่ ๒๔ จำนวน ๑๐๔๑๕.๔๑ ไร่ กลุ่มชุดดินที่ ๑๙ จำนวน ๖๘.๑๒ ไร่ กลุ่มชุดดินที่ ๔๑ จำนวน ๓๔๐๑๕.๓๐ ไร่ และในพื้นที่ยังมีพื้นที่เบ็ดเตล็ดซึ่งเป็นพื้นที่ที่ไม่เหมาะสมต่อการทำการเกษตรหรือไม่สามารถทำการเกษตรได้ เช่นชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง แหล่งน้ำ เป็นต้น

นอกจากนี้จากการศึกษายังพบว่าลักษณะดินที่เป็นปัญหาหลักต่อการทำการเกษตรของตำบลนี้คือ ดินตื้น ซึ่งพบในที่ดอน นอกจากนี้ยังพบปัญหาอื่นๆ รายละเอียดดังตารางที่ ๒

ตารางที่ ๒ สภาพปัญหาของทรัพยากรดิน ตำบลเหล่า อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

สภาพพื้นที่	สภาพปัญหา/ลักษณะพื้นที่	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ
พื้นที่ลุ่ม/พื้นที่ดอน	-กลุ่มชุดดินที่ ๔๐ กลุ่มดินทรายที่มีชั้นดานอินทรีย์ภายในความลึก ๑๐๐ ซม. จากผิวดิน ปฏิกริยาดินเป็นกรดเล็กน้อยถึงเป็นกลาง การระบายน้ำค่อนข้างมาก อยู่บนชั้นดินที่มีการระบายน้ำดีปานกลางถึงค่อนข้างเร็ว ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำมาก และเนื้อดินค่อนข้างเป็นทรายจัด	๔,๗๗๔.๘๐ ไร่	๑๔.๓๘
พื้นที่ลุ่ม	-กลุ่มชุดดินที่ ๒๐ กลุ่มดินร่วนหยาบลึกมากที่เกิดจากตะกอนลำนํ้าเนื้อหยาบ เนื้อดินค่อนข้างเป็นทราย ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ ขาดแคลนนํ้านาน และนํ้าท่วมขังในฤดูฝน ทำความเสียหายกับพืชที่ไม่ชอบนํ้า	๑๐.๓๘ ไร่	๐.๐๓
พื้นที่ลุ่ม	-กลุ่มชุดดินที่ ๒๒ กลุ่มดินทรายลึกมากเกิดจากตะกอนลำนํ้าที่มีเนื้อดินเป็นดินทรายหนา ปฏิกริยาดินเป็นกรด การระบายน้ำค่อนข้างเร็วถึงดีปานกลาง ความอุดมสมบูรณ์ต่ำเนื้อดินเป็นทรายจัด มีความสามารถในการอุ้มนํ้าต่ำ	๑๔๑.๐๔ ไร่	๐.๔๒

สภาพพื้นที่	สภาพปัญหา/ลักษณะพื้นที่	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ
พื้นที่ลุ่ม/พื้นที่ดอน	-กลุ่มชุดดินที่ ๒๔ กลุ่มดินเหนียวลึกถึงลึกมากที่เกิดจากตะกอนลำนํ้าหรือวัตถุต้นกำเนิดดินเนื้อละเอียด ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมาก การระบายน้ำดีถึงดีปานกลาง ความอุดมสมบูรณ์ต่ำดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำในบริเวณพื้นที่ที่มีความลาดชันและเนื้อดินบนมีทรายปน จะมีอัตราเสี่ยงต่อการชะล้างพังทลายของดินสูง หากมีการจัดการดินไม่เหมาะสม	๕,๕๖๖.๕๔ ไร่	๑๖.๗๖
พื้นที่ดอน	-กลุ่มชุดดินที่ ๔๑ กลุ่มดินทรายลึกมากที่เกิดจากตะกอนลำนํ้าหรือสัทรายชายทะเล ปฏิกริยาดินเป็นกรดเล็กน้อยถึงเป็นด่าง การระบายน้ำค่อนข้างดีมาก ความอุดมสมบูรณ์ต่ำปัญหา เนื้อดินเป็นทรายจัด ทำให้มีความสามารถในการอุ้มน้ำได้น้อย พืชจะแสดงอาการขาดน้ำอยู่เสมอ นอกจากนี้ดินยังมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำมาก	๑๙,๕๐๔.๔๙ ไร่	๕๘.๗๑
พื้นที่ลุ่ม	-กลุ่มชุดดินที่ ๔๔ จำนวน ลักษณะเด่นกลุ่มดินต้นถึงกึ่งกรวด หรือเศษหินปนลูกรังหนามาก ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมาก การระบายน้ำดี ความอุดมสมบูรณ์ต่ำปัญหา เป็นดินต้นถึงกึ่งกรวดหรือเศษหินปนลูกรังหนามาก มีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ บริเวณที่มีความลาดชันสูงจะมีปัญหาเกี่ยวกับการชะล้างพังทลายของหน้าดินได้ง่าย	๑๙๖๖.๘๕ ไร่	๕.๙๒
รวม		๓๑,๙๖๔.๑๐	๙๖.๒๒
พื้นที่เบ็ดเตล็ด	แหล่งน้ำ	๑๕๐.๑๖ ไร่	
	พื้นที่ชุมชน	๑๑๐๖.๗๒ ไร่	
รวม		๑,๒๕๖.๘๘	๓.๗๘
เนื้อที่รวมทั้งตำบล		๓๓,๒๒๐.๙๘	๑๐๐

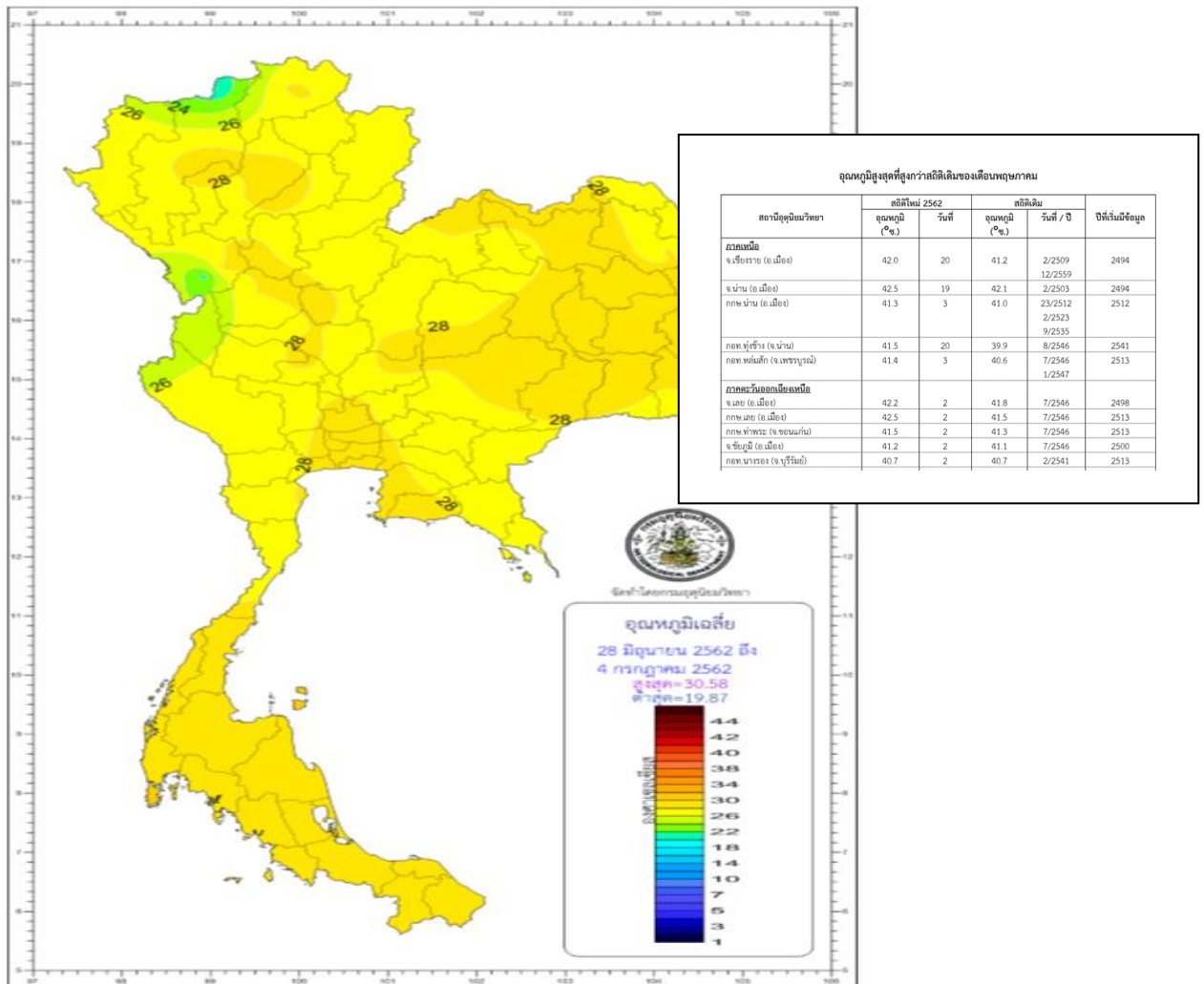

ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน

ภาพที่ ๖ แผนที่กลุ่มชุดดิน ตำบลเหล่า

- ๑.๓ สภาพภูมิอากาศ
- ๑.๓.๑ ลักษณะภูมิอากาศ

สภาพดินฟ้าอากาศของจังหวัดมหาสารคาม มีความแตกต่างจากจังหวัดอื่นที่อยู่เขตรอบนอกของภาค เพราะมหาสารคามอยู่ตรงกึ่งกลางภาคในเขตที่เรียกว่าเป็นเขตเงาฝนจึงมีฝนน้อย กว่าจังหวัดอื่น ๆ ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยของมหาสารคาม ๑,๑๐๗.๙ มม.ต่อปี แต่ในระยะเดือนสิงหาคมถึงกันยายน อันเป็นช่วงที่มักจะมีดีเปรสชันเกิดขึ้นในทะเลจีนใต้และเคลื่อนผ่านเข้ามา ในภาคอีสานนั้น มหาสารคามมักจะประสบภาวะฝนตกหนักและน้ำท่วม บางที่ฝนตกพริ้ว ๆ ติดต่อกันหลายวัน จังหวัดมหาสารคามมีลักษณะอากาศแบบมรสุมเมืองร้อน (Tropical Monsoon Climate) ในช่วงฤดูร้อนจะมีอากาศร้อนอบอ้าว ในช่วงมรสุมฤดูร้อนจะได้รับลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ที่พัดมาจากมหาสมุทรอินเดีย ซึ่งทำให้เกิดฝนตก สำหรับปริมาณน้ำฝนที่พื้นบริเวณจังหวัดได้รับนั้น ส่วนมากจะเกิดจากผลกระทบของพายุหมุนเขตร้อนที่เคลื่อนผ่านประเทศเวียดนามและเข้าสู่ประเทศไทย ลักษณะภูมิอากาศมี ๓ ฤดู เช่นเดียวกับจังหวัดอื่นทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ภาพที่ ๗ อุณหภูมิเฉลี่ย
(ที่มา : กรมอุตุนิยมวิทยา ๒๕๖๒)

๑.๓.๒ ฤดูกาล

ฤดูกาลของจังหวัดมหาสารคาม พิจารณาตามลักษณะของลมฟ้าอากาศของประเทศไทย สามารถแบ่งออก ได้เป็น ๓ ฤดู ดังนี้

ฤดูหนาว เริ่มต้นประมาณกลางเดือนตุลาคมถึงประมาณกลางเดือนกุมภาพันธ์ ซึ่งเป็นช่วงที่มรสุม ตะวันออกเฉียงเหนือพัดปกคลุมประเทศไทยและบริเวณความกดอากาศสูงจากประเทศจีนที่มีคุณสมบัติเย็นจะแผ่ลงปก คลุมประเทศไทยตอนบนในช่วงดังกล่าว ทำให้อากาศโดยทั่วไปบริเวณจังหวัดมหาสารคามจะหนาวเย็นและแห้ง โดยมีอากาศหนาวจัดในบางวัน โดยเฉพาะในช่วงเดือนธันวาคมถึงมกราคมจะเป็นช่วงที่มีอากาศหนาวเย็นมากที่สุด

ฤดูร้อน เริ่มต้นประมาณกลางเดือนกุมภาพันธ์ถึงกลางเดือนพฤษภาคม ซึ่งเป็นที่มีอากาศร้อนอบอ้าว โดยทั่วไป โดยเฉพาะเดือนเมษายนจะเป็นเดือนที่มีอากาศร้อนอบอ้าวที่สุดของปี

ฤดูฝน เริ่มต้นประมาณกลางเดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนตุลาคม เป็นช่วงที่มรสุมตะวันตกเฉียงใต้พัดเอา ความชื้นจากทะเลและมหาสมุทรมาปกคลุมประเทศไทย โดยมีร่องความกดอากาศต่ำที่พาดอยู่บริเวณภาคใต้ของ ประเทศไทยจะเลื่อนขึ้นมาพาดผ่านบริเวณภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ทำให้อากาศเริ่ม ชุ่มชื้นและมีฝนตกชุกตั้งแต่ประมาณกลางเดือนพฤษภาคมเป็นต้นไป โดยเฉพาะเดือนกันยายนเป็นเดือนที่มีฝนตกชุก หนาแน่นมากที่สุดในรอบปี แต่อย่างไรก็ตามนอกจากปัจจัยดังกล่าวที่ทำให้มีฝนตกชุกแล้วยังขึ้นอยู่กับอิทธิพลของพายุ หมุนเขตร้อนที่เคลื่อนตัวเข้าใกล้หรือเข้าสู่ประเทศไทยในช่วงดังกล่าว

๑.๓.๓ สถิติปริมาณน้ำฝน

เนื่องจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือล้อมรอบไปด้วยเทือกเขา โดยมีเทือกเขาเพชรบูรณ์อยู่ทางทิศตะวันตก และเทือกเขาแดงพญาเย็นอยู่ทางทิศใต้ของจังหวัดมหาสารคาม ซึ่งเป็นแนวกั้นไม่ให้มรสุมตะวันตกเฉียงใต้พัดเข้าปก คลุมบริเวณจังหวัดมหาสารคามได้เต็มที่ในช่วงฤดูฝนทำให้กลุ่มฝนส่วนใหญ่จะพัดไปตกทางด้านตะวันตกและด้านใต้ของ เทือกเขา ทำให้ปริมาณฝนเฉลี่ยตลอดปีของจังหวัดมหาสารคามอยู่ระหว่าง ๑๐๐๐-๑๒๐๐ มิลลิเมตร โดยปริมาณฝน เฉลี่ย ๑๒๐๑.๙ มิลลิเมตร และจำนวนวันที่ฝนตก ๑๐๒ วัน โดยเดือนกันยายนเป็นเดือนที่มีฝนตกชุกมากที่สุดในรอบปี ปริมาณฝนมากที่สุดใน ๑ วัน เคยวัดได้ ๑๘๒.๓ มิลลิเมตร เมื่อวันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๕๕

จากสถิติน้ำฝนที่วัดโดยสถานีอุตุนิยมวิทยาสาขาอำเภอโกสุมพิสัย ตั้งแต่ปี ๒๕๕๕ - ๒๕๖๔ ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยรายปีโดยแยกเป็นรายเดือนดังตารางที่ ๓

ตารางที่ ๓ แสดงสถิติปริมาณน้ำฝน (ปริมาณน้ำฝนรวมทั้งปี, ปริมาณน้ำฝนรวมทั้งเดือน , จำนวนวันที่ ฝนตกทั้งปี)ในรอบ ๑๐ ปี (๒๕๕๕ - ๒๕๖๔) ของสถานีอุตุนิยมวิทยามหาสารคาม สาขาอำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

เดือน	ปี										เฉลี่ย
	๒๕๕๕	๒๕๕๖	๒๕๕๗	๒๕๕๘	๒๕๕๙	๒๕๖๐	๒๕๖๑	๒๕๖๒	๒๕๖๓	๒๕๖๔	
มกราคม	๗๓.๙	๔.๑	๖๙.๑๗	๐.๐	๔๐.๘	๒	๑.๙	๐	๒.๙	๐	๑๙.๔๘
กุมภาพันธ์	๐.๑	๐.๐	๖๘.๙๑	๓๐.๗	๐	๐	๗.๓	๒๖.๙	๐	๑๓.๑	๑๔.๗๐
มีนาคม	๒.๑	๒๕.๑	๖๖.๖๗	๑๖.๑	๑.๔	๓๘	๕๙.๙	๖.๙	๑๑๕.๓	๖๕.๙	๔๑.๖๓
เมษายน	๑๗๒.๒	๒๖.๓	๗๐.๓๙	๒๒.๔	๑๔๑.๑	๑๓	๑๘๘.๘	๒๘.๑	๑๖๐.๔	๑๐๔.๙	๙๒.๗๖
พฤษภาคม	๔๑๔.๙	๒๐๓.๔	๖๙.๗๗	๒๔.๘	๑๖๙.๖	๔๑	๒๑๗.๗	๒๓๒.๘	๙๗.๐	๑๓๐.๗	๑๖๐.๑๖
มิถุนายน	๕๙.๙	๖๘	๗๓.๕๕	๑๗๔.๔	๒๓๓.๘	๕๘	๑๔๙.๓	๕๒.๒	๑๑๔.๖	๑๖๘.๖	๑๑๕.๒๔
กรกฎาคม	๑๐๓.๕	๑๙๑	๗๙.๐๘	๒๐๘.๐	๒๕๘.๐	๑๕๐	๒๔๕.๓	๑๒๙.๑	๑๘๗.๘	๑๔๘.๔	๑๗๐.๐๒
สิงหาคม	๓๖๒.๓	๒๑๗.๙	๗๙.๑๙	๑๗๖.๘	๓๕๕.๙	๘๖	๑๕๓.๙	๕๗๗.๒	๒๔๗.๗	๑๓๒.๔	๒๓๘.๙๓
กันยายน	๑๙๐.๑	๓๔๗.๕	๘๑.๓๖	๑๕๐.๙	๓๗๖.๗	๕๑	๑๕๘.๔	๑๙๒.๑	๒๐๔.๔	๔๐๑	๒๑๕.๓๕
ตุลาคม	๗๘.๘	๕๑.๑	๗๕.๒๔	๘๓.๗	๑๑๘.๖	๙๓	๒๓.๖	๑๑.๘	๑๒๘.๖	๑๒๓.๙	๖๗.๘๓
พฤศจิกายน	๙.๑	๔.๖	๗๔.๖๔	๑.๓	๓๓.๙	๐	๒๗.๔	๑.๕	๖.๕	๐	๑๕.๙๐
ธันวาคม	๐.๐	๑๗.๗	๖๘.๒๒	๐.๐	๐	๓	๐	๐	๐	๐	๘.๖๐
เฉลี่ย	๑๒๒.๒๔	๙๖.๓๙	๗๓.๐๑	๗๔.๐๙	๑๔๔.๑๕	๔๔.๕๘	๑๐๒.๗๙	๑๐๔.๘๘	๑๐๕.๔๓	๑๐๗.๔๑	๙๖.๗๒

ที่มา : สถานีอุตุนิยมวิทยาสาขาอำเภอโกสุมพิสัย

๑.๓.๔ อุณหภูมิและความชื้นสัมพัทธ์

ลักษณะภูมิอากาศของตำบลเหล่า เป็นลักษณะภูมิอากาศแบบภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตอนกลาง กลางวันและเวลากลางคืนค่อนข้างจะแตกต่างกัน ในฤดูร้อนอากาศจะร้อนถึงร้อนจัด ระหว่างเดือน กุมภาพันธ์ถึงเดือนเมษายน ฤดูฝนปริมาณน้ำฝนที่ได้รับประมาณร้อยละ ๘๗ ช่วงของฤดูฝนจะเริ่มประมาณปลายเดือนพฤษภาคมและจะตกค่อนข้างชุกในช่วงเดือนสิงหาคม และกันยายน จนถึงเดือนตุลาคมส่วนในฤดูหนาวจะหนาวถึงหนาวจัดเพราะได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือซึ่งพัดมาจากตอนกลางของประเทศจีนโดยตรง โดยอากาศจะหนาวอยู่ประมาณสามถึงสี่เดือน

ตารางที่ ๓ : ข้อมูลสถิติอุณหภูมิรายเดือน ปี ๒๕๕๕-๒๕๖๔ อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม (หน่วย : ร้อยละ)

เดือน	ปี										เฉลี่ย
	๒๕๕๕	๒๕๕๖	๒๕๕๗	๒๕๕๘	๒๕๕๙	๒๕๖๐	๒๕๖๑	๒๕๖๒	๒๕๖๓	๒๕๖๔	
มกราคม	๒๔.๗๕	๒๔.๐๙	๒๑.๕๑	๒๒.๗๖	๒๕.๐๒	๒๔.๒๕	๑๙.๑	๓๒.๒	๓๓.๔	๒๒.๔๑	๒๔.๕๐
กุมภาพันธ์	๒๖.๔๔	๒๗.๗๐	๒๖.๑๘	๒๖.๐๐	๒๓.๙๖	๒๖.๕	๑๘.๘	๓๖.๔	๓๔.๐	๒๕.๗๘	๒๗.๑๘
มีนาคม	๒๘.๒๖	๒๙.๙๘	๒๙.๙๔	๒๙.๗๙	๒๙.๙๗	๒๙	๒๒.๓	๓๘.๒	๓๗.๒	๒๙.๕๑	๓๐.๔๒
เมษายน	๒๙.๑๖	๓๐.๙๓	๓๐.๑๙	๓๐.๖๕	๓๓.๐๑	๓๐	๒๓.๗	๓๘.๙	๓๖.๑	๓๐.๓๑	๓๑.๓๐
พฤษภาคม	๒๙.๑๑	๒๙.๙๕	๓๐.๔๙	๓๑.๔๑	๓๑.๑๘	๓๐.๕	๒๔.๖	๓๖.๖	๓๗.๙	๓๑.๒๙	๓๑.๓๐
มิถุนายน	๒๙.๑๓	๒๙.๓๗	๒๙.๙๖	๓๐.๒๗	๒๙.๘๘	๒๙	๒๕.๒	๓๖.๔	๓๕.๔	๓๐.๖๐	๓๐.๕๓
กรกฎาคม	๒๘.๕๓	๒๘.๕๔	๒๘.๖๕	๒๘.๗๗	๒๘.๖๘	๒๘.๕	๒๕	๓๕.๑	๓๕.๕	๒๙.๗๒	๒๙.๗๐
สิงหาคม	๒๗.๙๒	๒๗.๙๕	๒๘.๔๔	๒๘.๔๕	๒๘.๘๓	๒๘.๕	๒๔.๙	๓๓.๕	๓๓.๔	๓๐.๐๒	๒๙.๒๐
กันยายน	๒๘.๑๒	๒๗.๕๐	๒๘.๑๘	๒๘.๓๐	๒๗.๙๙	๒๗.๕	๒๔.๕	๓๓.๔	๓๓.๕	๒๘.๒๐	๒๘.๗๒
ตุลาคม	๒๗.๙๓	๒๗.๐๐	๒๗.๗๔	๒๗.๒๕	๒๘.๒๗	๒๖.๕	๒๓.๖	๓๔.๑	๓๐.๑	๒๗.๘๙	๒๘.๐๔
พฤศจิกายน	๒๘.๐๖	๒๖.๖๗	๒๗.๐๙	๒๗.๙๐	๒๖.๙๒	๒๔	๒๑.๗	๓๓.๐	๓๑.๙	๒๖.๗๐	๒๗.๔๐
ธันวาคม	๒๖.๔๔	๒๖.๔๔	๒๓.๘๒	๒๕.๙๕	๒๔.๘๑	๒๒.๕	๒๐.๒	๓๑.๓	๓๐.๕	๒๔.๑๑	๒๕.๖๐
เฉลี่ย	๒๖.๖๖	๒๗.๘๒	๒๘.๐๑	๒๗.๖๘	๒๘.๑๒	๒๘.๒๑	๒๒.๘	๓๔.๙๒	๓๔.๐๗	๓๓.๖๕	๓๑.๒๖

ที่มา : สถานีอุตุนิยมวิทยาสาขาอำเภอโกสุมพิสัย

๑.๔ เส้นทางคมนาคม

๑.๔.๑ ถนนหลวงสายหลัก/สายรอง

ตำบลเหล่า มีทางหลวงแผ่นดิน ๑ สาย คือทางหลวงหมายเลข ๒๓๒๒ กุดรัง - โกสุมพิสัย รวมระยะทางที่ผ่านตำบลเหล่า ๙.๒ กิโลเมตร

ทางหลวงชนบท ๑ สาย คือทางหลวงหมายเลข ๓๑๒๗ จากแยกทางหลวงหมายเลข ๒๐๘ (บ้านหัวขัว-บ้านสำโรง) รวมระยะทางที่ผ่านตำบลเหล่า ๔ กิโลเมตร

การคมนาคมติดต่อของตำบลเหล่า แบ่งออกได้ดังนี้ คือ

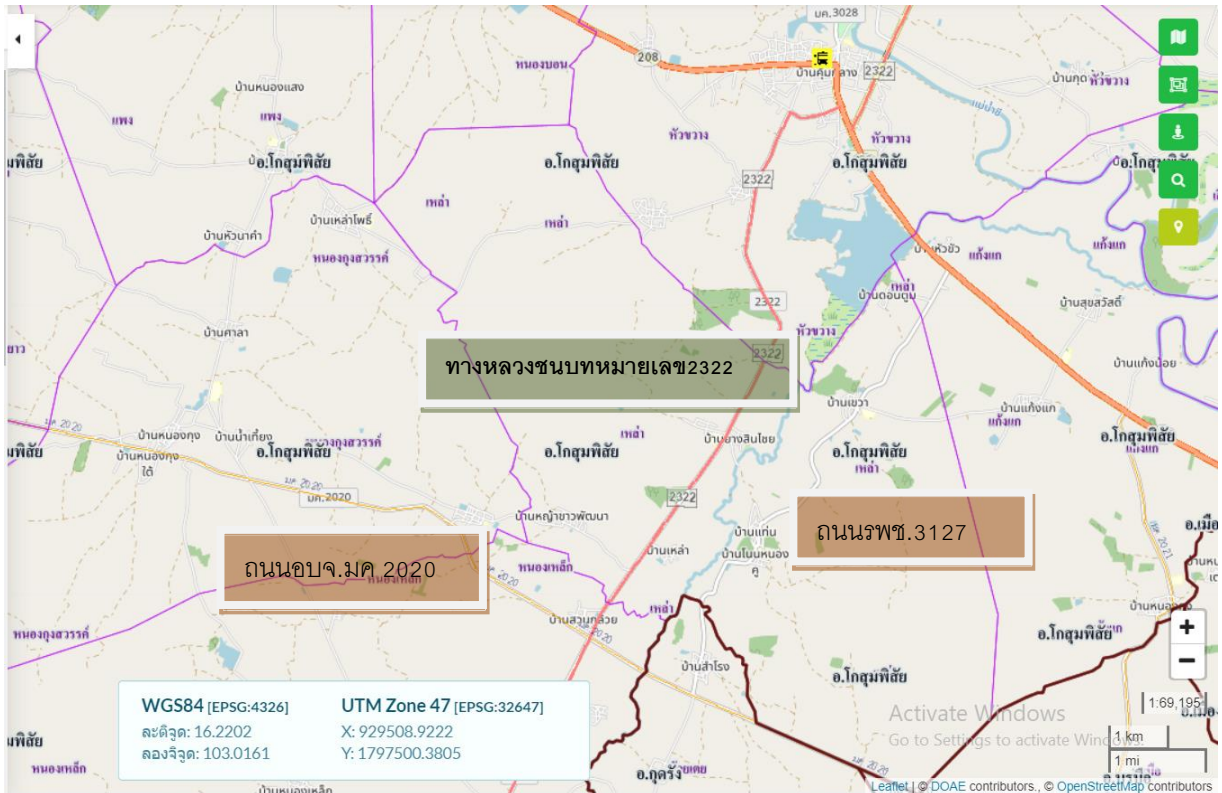
1) การคมนาคมติดกับอำเภอโกสุมพิสัย

การคมนาคมติดต่อระหว่างตำบลเหล่ากับอำเภอโกสุมพิสัย ใช้เส้นทางรถยนต์ ซึ่งมีเส้นทางที่สำคัญ คือ ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๓๒๒ (สายกุดรัง - โกสุมพิสัย) ตัดผ่านตำบลโดยผ่าน หมู่ที่ ๓,๖ บ้านยางสินไชย,หนองหาด บ้านเหล่าหมู่ ๒ บ้านหนองแคนหมู่ ๔,๑๐ ระยะทางที่ใช้ติดต่อกับอำเภอประมาณ ๙.๒ กิโลเมตร

การคมนาคมติดต่อระหว่างตำบลเหล่ากับอำเภอโกสุมพิสัย ใช้เส้นทางรถยนต์ ทางหลวงชนบท ๑ สาย คือทางหลวงหมายเลข ๓๑๒๗ จากแยกทางหลวงหมายเลข ๒๐๘ (บ้านหัวขัว-บ้านสำโรง) รวมระยะทางที่ผ่านตำบลเหล่า ๔ กิโลเมตรตัดผ่านตำบลโดยผ่าน หมู่ที่ ๕ บ้านดอนตูม หมู่ ๘ บ้านขวา บ้านขวาบึงกุย หมู่ ๑๑บ้านแท่นนคร หมู่ ๑ บ้านแท่น และบ้านโนนหนองคู

2) การบริการรถโดยสารและพาหนะอื่น ๆ

- การบริการรถโดยสารประจำทาง (สายโกสุมพิสัย – บ้านไผ่) เป็นรถโดยสารที่วิ่งรับผู้โดยสารระหว่างจังหวัด คือ อำเภอโกสุมพิสัย อำเภอกุดรัง ถึงอำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น อำเภอโกสุมพิสัยจึงได้รับการบริการรถโดยสารประจำทาง คือ ตำบลเหล่า ตำบลหนองเหล็ก
- พาหนะอื่น ๆ ที่ใช้ในการขนส่ง ได้แก่ รถยนต์ รถจักรยานยนต์ รถจักรยาน รถอีแต๋น รถบรรทุกเล็ก และรถบรรทุกสิบล้อ เป็นต้น และมีรถจักรยานยนต์รับจ้าง

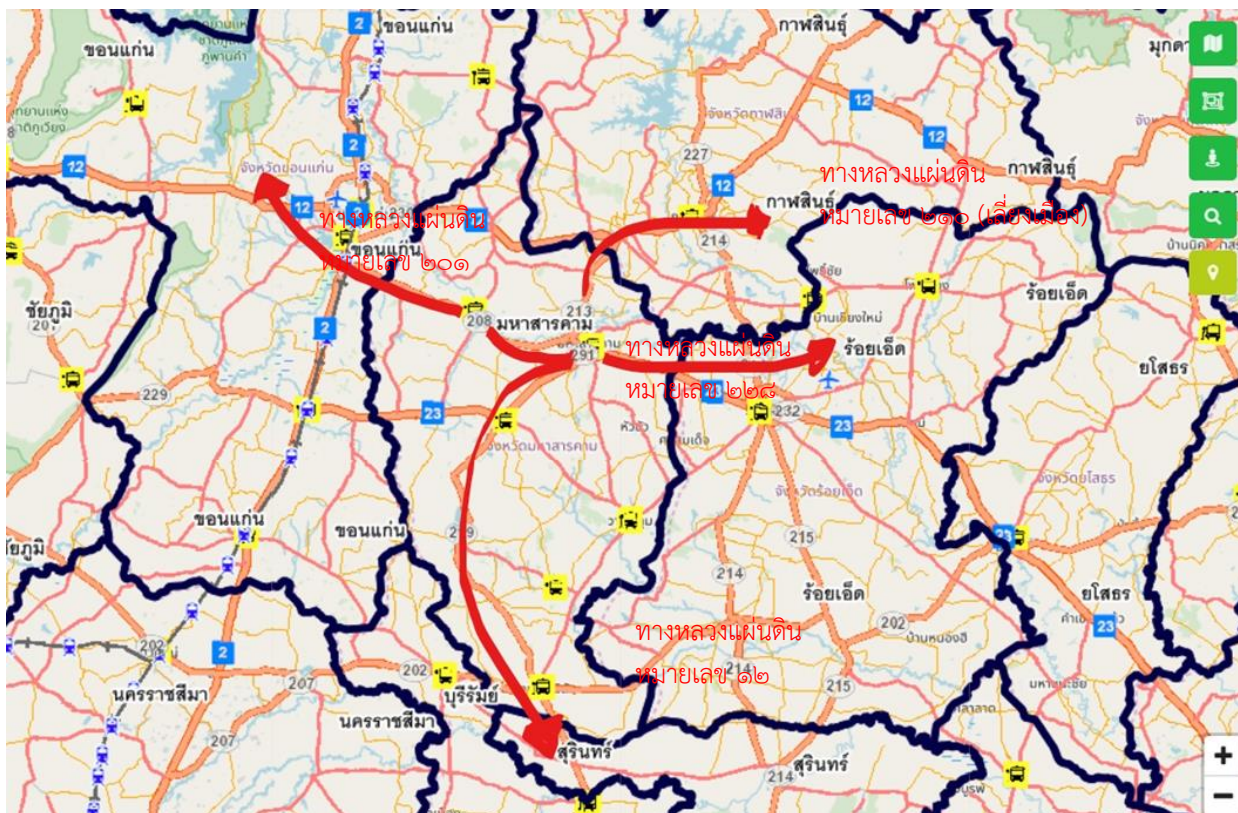

ภาพที่ ๘ เส้นทางคมนาคม
(ที่มา : ระบบแผนที่ส่งเสริมการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร)

๑.๔.๒ ถนนหลวงเชื่อมต่อระหว่างจังหวัด

การเดินทางจากอำเภอโกสุมพิสัยเดินทางไปยังจังหวัดขอนแก่น ใช้ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๐๘ เดินทางไปยังจังหวัดมหาสารคาม ใช้ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๐๘ เชื่อมต่อถนนหลวงแผ่นดิน

หมายเลข ๒๓ เดินทางไปยังจังหวัดร้อยเอ็ด ใช้ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๑๒ เดินทางไปยังจังหวัดกาฬสินธุ์ และใช้ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๑๙ เดินทางไปยังจังหวัดสุรินทร์ รายละเอียดดังภาพที่ ๙

ภาพที่ ๙ ถนนหลวงเชื่อมต่อระหว่างจังหวัด
(ที่มา : ระบบแผนที่ส่งเสริมการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร)

๑.๕ แหล่งน้ำและระบบชลประทาน

๑.๕.๑ แหล่งน้ำธรรมชาติ แม่น้ำ ลำคลอง หนอง บึง

แหล่งน้ำ มีทั้งแหล่งน้ำที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ และมนุษย์สร้างขึ้น

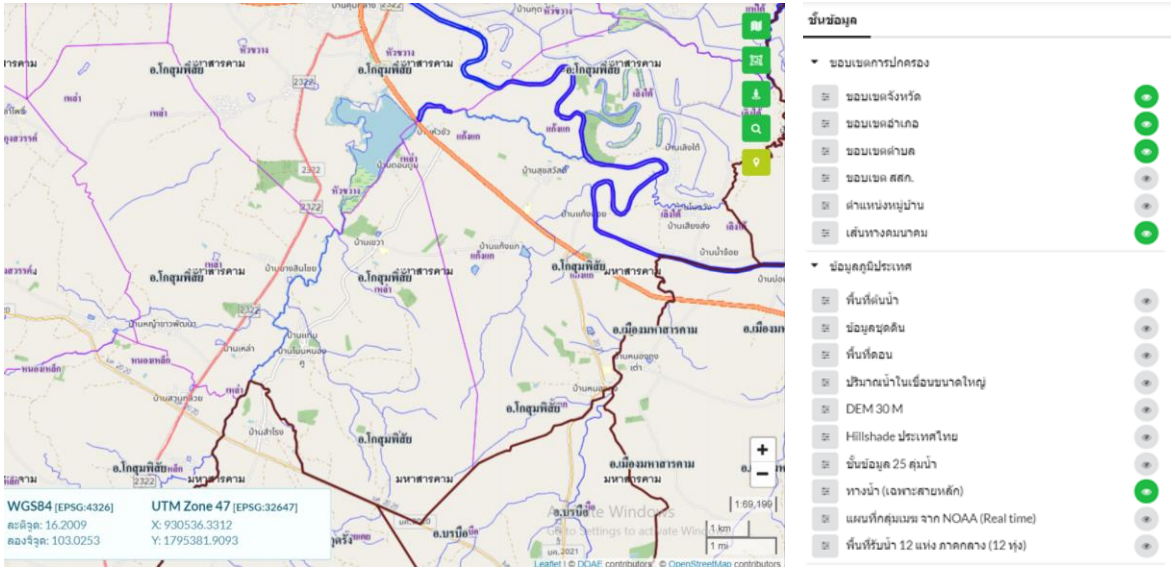
ตารางที่ ๕ แหล่งน้ำที่สำคัญของตำบลเหล่า

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	ชื่อแหล่งน้ำ	ความเหมาะสม	แหล่งน้ำธรรมชาติ	แหล่งน้ำที่สร้างขึ้น
๓	บ้านยางสินไชย	- ลำห้วยแท่น	เหมาะสมดี	✓	-
๑,๑๑	บ้านแท่น	- ลำห้วยยาง	เหมาะสมพอใช้	✓	-
๔,๒๐	บ้านหนองแคน	- ลำห้วยทราย	เหมาะสมพอใช้	✓	-
๓,๕,๘,๙		- บึงกุย	เหมาะสมพอใช้	✓	
๒	บ้านเหล่า	- หนองดอนปู่ตา	เหมาะสมพอใช้	-	✓

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	ชื่อแหล่งน้ำ	ความเหมาะสม	แหล่งน้ำธรรมชาติ	แหล่งน้ำที่สร้างขึ้น
		- หนองเฉลิมพระเกียรติ	เหมาะสมพอใช้	-	✓
๓	บ้านยางสินชัย	- หนองหลวง	เหมาะสมพอใช้	-	✓
๔	บ้านหนองแคน	- หนองหินลาด	เหมาะสมพอใช้	-	✓
๑๐	บ้านหนองแคน	- หนองบ้านหนองแคน ๑	เหมาะสมพอใช้	-	✓
		- หนองบ้านหนองแคน ๒	เหมาะสมพอใช้		✓
๖	บ้านหนองหาด	- หนองหอมโป่งฮ้าง	เหมาะสมพอใช้	-	✓
๗	บ้านโนนหนองคู	- หนองคู	เหมาะสมพอใช้	-	✓
๘,๙	บ้านเขวา,บ้านเขวาบึงกุย	- หนองบ้านเขวา	เหมาะสมพอใช้	-	✓

ที่มา : ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลเหล่า ปี ๒๕๕๙

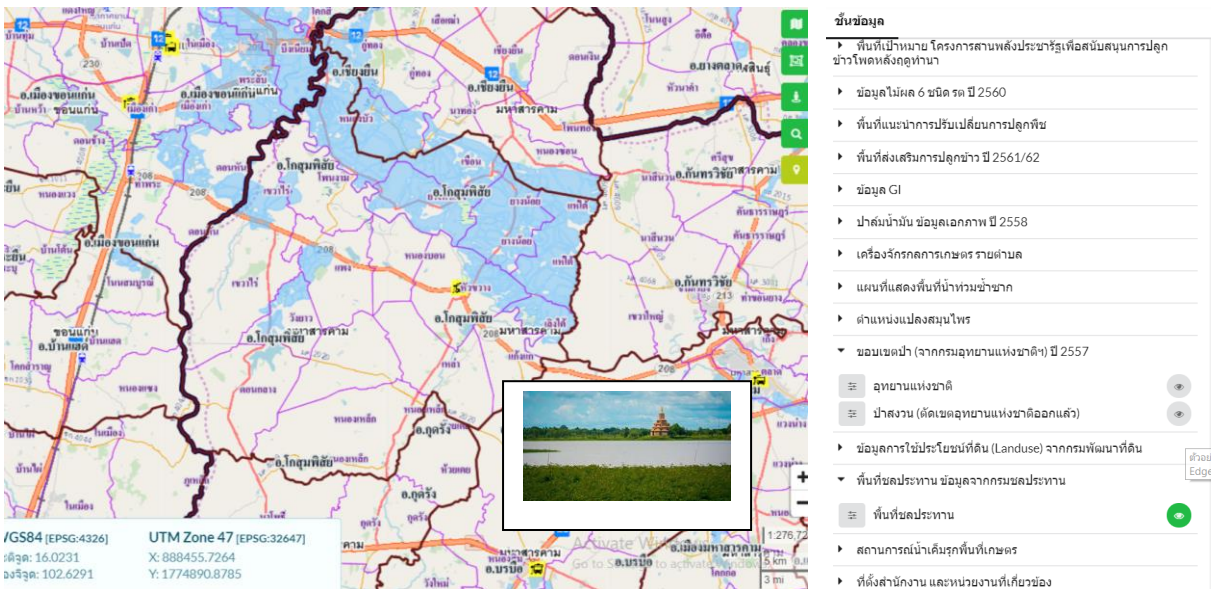
หมายเหตุ : เกษตรกรในตำบลเหล่า จะอาศัยน้ำฝนเป็นหลักในการเพาะปลูก เพราะแหล่งน้ำเหล่านี้ในหน้าแล้งจะแห้งขอด

ภาพที่ ๑๐ แหล่งน้ำธรรมชาติบริเวณตำบลเหล่า

๑.๕.๒ อ่างเก็บน้ำ เขื่อน ฝายทดน้ำ

ในเขตพื้นที่ตำบลเหล่า มีบึงกุยเป็นสถานที่เก็บน้ำที่สำคัญแห่งหนึ่ง ตั้งอยู่ที่ หมู่ ๓,๕,๘,๙ และมีฝายบ้านแท่น ๑ แห่ง ตั้งอยู่ที่บ้านแท่น หมู่ที่ ๑,๑๐ ตำบลเหล่า อำเภอกอสุ่มพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

ภาพที่ ๑๑ อ่างเก็บน้ำและพื้นที่ชลประทาน (ที่มา : กรมชลประทาน)

๑.๕.๓ พื้นที่ชลประทาน

ในเขตพื้นที่ตำบลเหล่า มีลำห้วยสำคัญ ๓ สายซึ่งเป็นแหล่ง/ลำน้ำที่สำคัญของตำบลเหล่าในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม เลี้ยงสัตว์ อื่นๆ

๑.๖ สภาพเศรษฐกิจและสังคม

๑.๖.๑ โครงสร้างทางเศรษฐกิจที่สำคัญ

ประชากรประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก โดยมีพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นของตนเอง และบางส่วนอยู่ในเขตปฏิรูปที่ดิน (สปก.) พืชที่เกษตรกรปลูกเป็นหลักได้แก่ ข้าวนาปี มันสำปะหลังโรงงาน อ้อยโรงงาน ไม้ผล พืชผักต่างๆ นาปรัง ต่ำบลเหล่า มีเนื้อที่ทั้งหมด ๔๗,๐๗๙ ไร่ เป็นพื้นที่ทำการเกษตรประมาณ ๔๒,๐๕๔ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๘๙.๓๓ของพื้นที่ทั้งหมด เป็นพื้นที่ป่า ๒,๕๑๒ ไร่ พื้นที่สาธารณะ ๑,๑๕๕ ไร่ แหล่งน้ำสาธารณะ ๖๙๗ ไร่ และที่อยู่อาศัย ๖๖๑ ไร่

แรงงานภาคเกษตรส่วนใหญ่เป็นแรงงานในครัวเรือน เฉลี่ย ๓ คนต่อครัวเรือน การจ้างแรงงานมีมากช่วงปักดำ เกี่ยวข้าว ปลูก-ตัดอ้อย ซึ่งในปัจจุบันค่าแรงมีราคาสูงขึ้นมาก โดยเฉพาะช่วงที่มีการลงทำนาพร้อมๆกัน ค่าแรงสูงถึงวันละ ๓๐๐ บาท อีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้แรงงานสูงขึ้น เป็นเพราะว่ามีแรงงานวัยหนุ่มสาวไปทำงานภาคอุตสาหกรรมต่างถิ่นมากขึ้น ทำให้แรงงานภาคการเกษตรลดน้อยลง

๑.๖.๒ ผลผลิตภัณฑัวมลรวมของจังหวัด

ประมาณการมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดปี ๒๕๖๔ มูลค่า ๖๒,๗๕๕ ล้านบาท มีมูลค่าเพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๖๓ จำนวน ๒,๒๓๘ ล้านบาท มีรายได้เฉลี่ยต่อคน/ปี จำนวน ๘๐,๔๒๒ บาท คิดเป็นลำดับที่ ๕๘ ของประเทศ และเป็นลำดับที่ ๘ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยสาขาที่มีมูลค่าสูงสุด และมีความสำคัญในการสร้างรายได้ให้กับจังหวัดแยกเป็น

- ภาคเกษตร จำนวน ๑๒,๒๒๗ ล้านบาท ซึ่งจังหวัดมหาสารคาม มีพื้นที่ ๕,๒๙๑.๖๘๓ ตารางกิโลเมตร หรือ ๓,๓๐๗,๓๐๑.๘๗ ไร่ และข้อมูลสำรวจ ในปี พ.ศ. ๒๕๖๔ จังหวัดมีพื้นที่ทำการเกษตร จำนวน ๒,๘๑๘,๕๗๓ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๘๕.๒๒ ของพื้นที่จังหวัด ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ เกษตรกรรม อาชีพสำคัญได้แก่ การทำนา ทำไร่ เลี้ยงสัตว์ การเกษตรจึงเป็นสาขาการผลิตที่สำคัญของจังหวัด มหาสารคาม

- ภาคนอกเกษตร จำนวน ๕๐,๕๒๘ ล้านบาท และมีสาขาที่มีมูลค่าสูงสุด ๓ อันดับแรกคือ อันดับ ๑ สาขาการศึกษา จำนวน ๑๑,๒๑๐ ล้านบาท โดยจังหวัดมหาสารคาม มีนิสิต นักศึกษาในมหาวิทยาลัย มากกว่า ๖๐,๐๐๐ คน ส่งผลต่อการเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจของจังหวัด อันดับ ๒ สาขาการผลิต จำนวน ๘,๑๗๘ ล้านบาท และอันดับ ๓ สาขาการค้าส่งและค้าปลีก การซ่อมแซมยานยนต์ และรถจักรยานยนต์ จำนวน ๗,๐๑๒ ล้านบาท ตามลำดับ

ตารางที่ ๖ ผลผลิตภัณฑัวมลรวมจังหวัด (ปีอ้างอิง พ.ศ. ๒๕๖๔) จังหวัดมหาสารคาม พ.ศ. ๒๕๖๒ – ๒๕๖๔

ที่	สาขาการผลิต	ปี (หน่วย: ล้านบาท)		
		๒๕๖๒	๒๕๖๓	๒๕๖๔
๑	ภาคเกษตร	๑๒,๖๔๐	๑๓,๐๓๖	๑๓,๓๘๗
๒	ภาคนอกเกษตร	๔๖,๔๗๙	๔๗,๔๘๑	๔๙,๓๖๘

ตารางที่ ๗ ผลผลิตภัณฑัวมลรวมจังหวัด (ปีอ้างอิง พ.ศ. ๒๕๖๔) จำแนกตามสาขาการผลิต จังหวัดมหาสารคาม พ.ศ. ๒๕๖๔

ที่	สาขาการผลิต	ล้านบาท
๑	ภาคเกษตร	๑๒,๒๒๗
๒	ภาคนอกเกษตร	๔๒,๐๓๗
	- เหมืองแร่และเมืองหิน	๕๕
	- การผลิตอุตสาหกรรม	๖,๒๒๖
	- การไฟฟ้า แก๊ส และการประปา	๗๕๐
	- การก่อสร้าง	
	- การขายส่ง การขายปลีก การซ่อมแซมยานยนต์ จักรยานยนต์ ของใช้ส่วนบุคคลและของใช้	๕,๗๔๘
	- ที่พักและบริการด้านอาหาร	๓๐๔
	- การขนส่ง สถานที่เก็บสินค้าและการคมนาคม	๑,๒๗๑
	- กิจกรรมทางการเงิน	๕,๓๐๕
	- บริการด้านอสังหาริมทรัพย์ การให้เช่าและบริการทางธุรกิจ	๒,๗๓๘
	- การบริหารราชการและการป้องกันประเทศ รวมทั้งการประกัน สังคมภาคบังคับ	๒,๓๖๖
	- การศึกษา	๑๐,๖๗๙
	- การบริการด้านสุขภาพและสังคม	๒,๐๓๑
	- ศิลปะความบันเทิง	๑๑๐
	- กิจกรรมอสังหาริมทรัพย์	๒,๗๓๘
	- กิจกรรมการการบริหาร	๕๖
	- การก่อสร้าง	๒,๙๑๕
	- ข้อมูลข่าวสารและการสื่อสาร	๓๒๔
	- การจัดการน้ำ	๒๑๓
	- กิจกรรมทางวิชาชีพ	๒๓
- กิจกรรมด้านการบริการอื่นๆ	๙๓๕	
รวม		

๑.๖.๓ รายได้ของประชากรรวม รายได้ต่อหัว

จากการสำรวจข้อมูล จปฐ. ตำบลเหล่า อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดมหาสารคาม ปี ๒๕๖๔ พบว่า ประชากรมีระดับรายได้ต่อปีเฉลี่ย ๒๔๙,๐๐๙.๓๔ บาท/ครัวเรือน โดยรายได้หลักมาจากการผลิตพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ สามารถจำแนกเป็นรายหมู่บ้านดังนี้

ตารางที่ ๘ แสดงรายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปีรายหมู่บ้าน ตำบลเหล่า

หมู่	บ้าน	รายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปี	หมายเหตุ
๑	บ้านแท่น	๕๘,๕๘๐.๖๕	
๒	บ้านเหล่า	๖๘,๐๒๖.๕๐	
๓	บ้านยางสินไชย	๗๒,๔๔๔.๔๘	
๔	บ้านหนองแคน	๘๘,๐๖๒.๙๔	
๕	บ้านดอนตูม	๖๔,๑๘๓.๕๔	
๖	บ้านหนองหาด	๗๖,๔๔๒.๗๑	
๗	บ้านโนนหนองคู	๔๐,๔๑๓.๙๓	
๘	บ้านเขวา	๑๔๒,๘๖๙.๔๙	
๙	บ้านเขวาบึงกุย	๕๙,๘๙๘.๑๓	
๑๐	บ้านหนองแคน	๑๐๒,๖๑๑.๐๕	
๑๑	บ้านแท่นนคร	๕๘,๕๖๔.๒๗	
เฉลี่ยทั้งสิ้น		๗๕,๙๗๗.๑๐	

ที่มา : กรมพัฒนาชุมชน (๒๕๖๔)

ตารางที่ ๙ ผลผลิต ต้นทุนการผลิต รายได้ ของการผลิตพืชเศรษฐกิจที่สำคัญในตำบลเหล่า อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดมหาสารคาม ปี ๒๕๖๓/๖๔

ชนิดพืช	ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่	ต้นทุนการผลิตต่อไร่ (บาท)	รายได้ต่อไร่ (บาท)
ข้าวนาปี	๔๐๐ ก.ก.	๓,๑๒๕	๔,๗๘๔
อ้อยโรงงาน	๑๐ ตัน	๘,๐๐๐	๑๐,๐๐๐
มันสำปะหลัง	๓ ตัน	๓,๘๑๐	๖,๓๐๐

๑.๖.๔ จำนวนครัวเรือน แยกชายหญิง ช่วงอายุ ในเมือง/ชนบท

ตำบลเหล่า อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดมหาสารคาม แบ่งการปกครองออกเป็น ๑๑ หมู่บ้าน ซึ่งอยู่ในการปกครองขององค์การบริหารส่วนตำบลเหล่า จากข้อมูลของสำนักบริหารการทะเบียน ที่ว่าการอำเภอกุสุมาลย์ กรมการปกครอง ณ วันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๖๕ พบว่ามีประชากร รวมทั้งสิ้น ๔,๕๐๐ คน เป็นชาย ๒,๒๔๕ คน หญิง ๒,๒๕๕ คน มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด ๑,๑๘๘ ครัวเรือน เป็นครัวเรือนเกษตรกร ๘๒๙ ครัวเรือน

ตารางที่ ๑๐ แสดงครัวเรือนและจำนวนประชากรของตำบลเหล่า อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดมหาสารคาม

หมู่ ที่	ชื่อหมู่บ้าน	จำนวน ครัวเรือน ทั้งหมด	จำนวน ครัวเรือน เกษตรกร	จำนวนประชากร (คน)			ชื่อผู้นำหมู่บ้าน
				ชาย	หญิง	รวม	
๑	บ้านแท่น	๑๑๐	๗๘	๒๔๐	๒๔๖	๔๘๖	นายทองดี อินทร์จันทร์
๒	บ้านเหล่า	๑๓๗	๘๙	๒๒๗	๒๓๒	๔๕๙	นายรณชัย ดวงคำน้อย
๓	บ้านยางสินไชย	๑๕๗	๙๒	๓๑๕	๓๑๑	๖๒๖	นายอักรพงษ์ สินธุเสน
๔	บ้านหนองแคน	๑๑๖	๙๑	๒๐๖	๒๐๐	๔๐๖	นายเคนศรี แสงฮาม
๕	บ้านดอนตูม	๖๐	๔๐	๑๐๒	๙๕	๑๙๗	นายชูศักดิ์ วงซารี
๖	บ้านหนองหาด	๑๐๑	๖๙	๑๕๙	๑๘๗	๓๔๙	นายประวิตร นันตะมาตร์
๗	บ้านโนนหนองคู	๖๗	๔๕	๑๔๒	๑๒๒	๒๖๔	นายบุญทัน มาตรการ
๘	บ้านเขวา	๑๕๐	๑๑๖	๓๐๙	๒๙๘	๖๐๗	นายหนูกร ทินแยง
๙	บ้านเขวาบึงกุย	๙๔	๗๕	๑๘๗	๑๙๗	๓๘๔	นายชาญยุทธ สีพุยเดช
๑๐	บ้านหนองแคน	๘๘	๖๐	๑๔๒	๑๕๑	๒๙๓	นายคัต เกื้อนมูลละ
๑๑	บ้านแท่นนคร	๑๐๘	๗๔	๒๑๖	๒๑๖	๔๓๒	นายกะมลศรี บัวทอง
รวม		๑,๑๘๘	๘๒๙	๒,๒๔๕	๒,๒๕๕	๔,๕๐๐	-

ที่มา : ที่ว่าการอำเภอโกสุมพิสัย กรมการปกครอง (พฤษภาคม ๒๕๖๕)

๑.๖.๕ การศึกษา

ประชาชนในตำบลเหล่า ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ - มัธยมศึกษาตอนต้น มีโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน ๔ แห่ง ดังนี้

๑. โรงเรียนบ้านเขวา ตั้งอยู่หมู่ที่ ๘
๒. โรงเรียนบ้านแท่นโนนหนองคู ตั้งอยู่หมู่ที่ ๑
๓. โรงเรียนบ้านยางสินไชย หนองหาด ตั้งอยู่หมู่ที่ ๓
๔. โรงเรียนบ้านเหล่าหนองแคน ตั้งอยู่หมู่ที่ ๑๐

นอกจากนี้ยังมีศูนย์การศึกษานอกระบบ (กศน.) สังกัดกรมการศึกษานอกโรงเรียน เปิดสอนให้กับราษฎรในพื้นที่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ และระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และตอนปลาย

๑.๖.๖ สาธารณสุข

ตำบลเหล่ามีสถานี่รักษาพยาบาลคือโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล จำนวน ๑ แห่ง ตั้งอยู่ที่หมู่ที่ ๓ บ้านยางสินไชยหนองหา รับผิดชอบหมู่ ๑-๑๑ ในตำบลเหล่า นอกจากนี้ยังมีอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ทุกหมู่บ้าน การให้บริการจะให้บริการขั้นพื้นฐาน ให้ความรู้ด้านสาธารณสุขมูลฐาน ปรึกษาครอบครัว ให้วัคซีน วางแผนครอบครัว ชุดหินปูน เป็นต้น

๑.๖.๗ ประเพณีและวัฒนธรรม

ประชากรตำบลเขวาไร่่นับถือศาสนาพุทธ มีขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดั่งงามปฏิบัติสืบต่อกัน มาจากบรรพบุรุษจนถึงปัจจุบัน ชาวอีสานเรียกว่า ฮีต ๑๒ ครอง ๑๔ ซึ่งงานบุญที่ถือปฏิบัติกันอยู่ เช่น บุญข้าวจี่ บุญพระเวส บุญสงกรานต์ บุญบั้งไฟบุญเบิกบ้าน การทอดเทียนพรรษา บุญข้าวกระยาสาทร บุญกฐิน

บุญผ้าป่า เป็นต้น บุญประเพณีที่ชาวบ้านเรียกว่า ฮีต ๑๒ ครอง ๑๔ โดย ฮีต ๑๒ คือ ประเพณีที่ประชาชนในภาคอีสานปฏิบัติกันมาในโอกาสต่าง ๆ ทั้งสิบสองเดือนของแต่ละปี

- **เดือนอ้าย บุญเข้ากรรม** เป็นกิจกรรมของสงฆ์ เรียกว่า เข้าปริวาสกรรม หลังจากออกพรรษาเสร็จแล้วโดยให้พระภิกษุสงฆ์ที่ต้องอาบัติ (กระทำผิด) สังฆาทิเสสได้สารภาพต่อหน้าคณะสงฆ์เพื่อเป็นการฝึกจิตสำนึกถึงความบกพร่องของตน แล้วปรับตัวประพฤติตนให้ถูกต้องตามพระวินัย

- **เดือนยี่ ทำบุญคูณลาน** (คัมข้าวใหญ่) ในพิธีนี้จะมีการทำบุญตักบาตร เลี้ยงพระ ประพรมน้ำพระพุทธมนต์แก่ชาวบ้าน ลานข้าว ที่นาและต่อข้าวบริเวณใกล้ลานข้าวถือว่าเป็นสิริมงคล ทำให้ข้าวในนาอุดมสมบูรณ์ เจ้าของนาจะอยู่เป็นสุข ฝนตกต้องตามฤดูกาล ข้าวกล้าจะงอกงามและได้ผลดีในปีต่อไป เมื่อเสร็จพิธีทำบุญคูณลานข้าวแล้ว ชาวบ้านจึงจะขนข้าวใส่ยุ้งและเชิญขวัญข้าว คือ พระแม่โพสพไปยังยุ้งข้าวและทำพิธีสู่ขวัญกับสู่ข้าวเล่า (ยุ้ง) ข้าวเพื่อเป็นสิริมงคลต่อไป

- **เดือนสาม บุญข้าวจี่** เป็นการทำบุญในช่วงเทศกาลวันมาฆบูชา ชาวบ้านจะมาร่วมกันทำบุญตักบาตรในตอนเช้า ตอนค่ำจะมีการเวียนเทียนรอบพระอุโบสถ ชาวบ้านจัดเตรียมข้าวจี่แล้วนำไปถวายพระภิกษุสามเณรที่วัด เมื่อพระฉันเสร็จแล้วมีการฝังเทศน์ฉลองข้าวจี่และรับพร มูลเหตุที่มีการทำบุญข้าวจี่ ซึ่งเป็นอาหารที่คนยากจนกินเป็นประจำ ไปถวายพระพุทธเจ้า พลังคิดว่า ขนมอบ่งข้าวจี่เป็นเพียงขนมของทาสที่ต่ำต้อยพระพุทธองค์คงไม่ฉัน ซึ่งพระพุทธเจ้าทรงหยั่งรู้จิตใจของนาง จึงทรงฉันแบ่งข้าวจี่ต่อหน้าทำให้เกิดความปิติดีใจ ครั้นตายไปก็จะได้ขึ้นสวรรค์ ชาวอีสานจึงได้แบบอย่างในการทำแบ่งข้าวจี่ ทำบุญข้าวจี่ถวายพระมาโดยตลอดจวบจนปัจจุบัน

- **เดือนสี่ บุญพระเวศ**(บุญพระเวศสันดรหรือบุญมหาชาติ) คำนี้ออกเสียงว่า ฆะเหวด เป็นสำเนียงของชาวอีสานที่มาจากคำว่า พระเวส ซึ่งหมายถึงพระเวสสันดร การทำบุญพระเวศ เป็นการทำบุญและฟังเทศน์เรื่องพระเวสสันดรชาดก หรือเทศน์มหาชาติ ซึ่งมีจำนวน ๑๓ กัณฑ์ ทั้งนี้เพื่อเป็นการรำลึกถึงพระเวสสันดร ผู้ซึ่งบำเพ็ญบารมีอันยิ่งใหญ่ด้วยการให้ทานหรือทานบารมีในชาติสุดท้าย ก่อนที่จะมาเสวยชาติและตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้า บุญพระเวศเป็นงานบุญที่ยิ่งใหญ่ของชาวอีสาน นิยมทำกันทุกหมู่บ้าน ด้วยความเชื่อว่าหากได้ฟังเทศน์มหาชาติทั้ง ๑๓ กัณฑ์จบภายในวันเดียว อาณิสสสังข์จะดลบันดาลให้ไปเกิดในศาสนาของพระศรีอาริยมฤตไตรย ซึ่งเป็นยุคแห่งความสุข ความสมบูรณ์ตามพุทธคติที่มีมาแต่ครั้งพุทธกาล

- **เดือนห้า บุญสงกรานต์** (บุญสงน้ำ) เป็นการทำบุญวันขึ้นปีใหม่ของไทยแต่โบราณ นิยมทำในเดือนห้าเริ่มตั้งแต่วันที่ ๑๓ เมษายนถึงวันที่ ๑๕ เมษายน คำว่า สงกรานต์ เป็นคำสันสกฤต แปลว่า ผ่านหรือเคลื่อนย้ายเข้าไป ในที่นี้ หมายถึง พระอาทิตย์ผ่านหรือเคลื่อนย้ายเข้าไปในจักรราศีหนึ่ง เป็นเดือนที่เริ่มต้นปีใหม่ การทำบุญสงกรานต์จะมีพิธีสงน้ำพระพุทธรูป พระสงฆ์ ผู้ใหญ่ ผู้เฒ่าผู้แก่ นอกจากนี้ ชาวบ้านจะทำบุญตักบาตรก่อดวงเจดีย์ทรายและมีการละเล่นสาดน้ำกันอย่างสนุกสนานนานตลอดทั้ง ๓ วัน

- **เดือนหก บุญบั้งไฟ** เป็นงานสำคัญของชาวอีสานก่อนลงมือทำนา ด้วยความเชื่อว่าเป็นการขอฝนเพื่อให้ฝนตกต้องตามฤดูกาล ข้าวกล้าในนาอุดมสมบูรณ์ ประชาชนอยู่อย่างมีความสุข ในงานจะมีการแห่บั้งไฟ และจุดบั้งไฟ เพราะเชื่อว่าเป็นการส่งสัญญาณขึ้นไปบอกพญาแถน ให้ส่งน้ำฝนลงมา ระหว่างที่มีการจุดบั้งไฟชาวบ้านจะมีการแข่งอย่างสนุกสนาน การทำบุญบั้งไฟนับเป็นการชุมนุมที่สำคัญของคนในท้องถิ่น ที่มาร่วมงานบุญกันอย่างสนุกสนานเต็มที่ มีการนำสัญลักษณ์ทางเพศมาล้อเลียนในขบวนแห่บั้งไฟ โดยไม่ถือว่าเป็นเรื่องหยาบคาย การทำบุญบั้งไฟนี้ บางที่จะตรงกับประเพณีบุญวันวิสาขบูชาด้วย

- **เดือนเจ็ด บุญเบิกบ้าน** เป็นการทำบุญเพื่อชำระล้างสิ่งที่ไม่ดีเป็นเสนียดจัญไรอันจะทำให้เกิดความเดือดร้อนแก่บ้านเมือง เป็นการปิดเป่าความชั่วร้ายให้ออกจากหมู่บ้านชาวบ้านจะนำข้าวปลาอาหารมาตักบาตรที่ศาลากลางบ้านและสวดมนต์ตอนเย็น ตอนเช้าตักบาตรรดน้ำมนต์

- **เดือนแปด บุญเข้าพรรษา** การเข้าพรรษาเป็นกิจของภิกษุสามเณรที่จะต้องอยู่เป็นประจำในวัดใดวัดหนึ่งตลอด ๓ เดือน กำหนดเอาตั้งแต่วันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๘ ถึงวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๑ ห้ามมิให้พระภิกษุสามเณรไปพักแรมคืนที่อื่น มีการทำบุญตักบาตร ถวายภัตตาหารแด่พระภิกษุ สามเณร มีการฟังธรรมเทศนา ชาวบ้านจะหล่อเทียนขนาดใหญ่ถวายวัดเป็นพุทธบูชาและเก็บไว้ตลอดพรรษา การทำเทียนถวายวัดในช่วงเทศกาลเข้าพรรษา มีความเชื่อแต่โบราณว่า หากใครทำเทียนไปถวายวัด เมื่อเกิดชาติใหม่ ผู้นั้นจะได้เสวยสุข หากมิได้ขึ้นสวรรค์ แต่เกิดบนโลกมนุษย์ผู้นั้นจะมีความเฉลียวฉลาด มีสติปัญญาไหวพริบเป็นเลิศ ประดุจแสงเทียนอันสว่างไสว

- **เดือนเก้า บุญข้าวประดับดิน** เป็นการทำบุญเพื่ออุทิศส่วนกุศลให้แก่ญาติมิตรที่ล่วงลับไปแล้ว เมื่อถึงวันแรม ๑๔ ค่ำ เดือน ๙ ชาวบ้านจากกันทำข้าวปลาอาหารคาวหวานพร้อมหมากพลูตั้งแต่เช้ามีดห่อใส่ใบตอง เรียกว่า ข้าวประดับดิน นำไปวางไว้ตามโคนต้นไม้ในบริเวณวัด เพื่อให้ผู้ที่ล่วงลับไปแล้วนั้นมากิน เพราะเชื่อว่าในช่วงเดือนเก้าผู้ที่ล่วงลับแล้วจะได้รับการปลดปล่อยให้ออกมาท่องเที่ยวได้ ในพิธีบุญข้าวประดับดิน ชาวบ้านจะวางข้าวประดับดินไว้ พร้อมจุดเทียนบอกกล่าวให้มารับเอาอาหารและส่วนบุญนี้ จากนั้นชาวบ้านจะเอาอาหารไปทำบุญตักบาตรถวายทานแด่พระภิกษุสามเณร สมาทานศีล ฟังเทศน์และกรวดน้ำอุทิศส่วนกุศลให้ผู้ล่วงลับไปแล้ว

- **เดือนสิบ บุญข้าวสาก(กระยาสารท)** เป็นการทำบุญเพื่ออุทิศส่วนกุศลให้ผู้ตาย โดยมีการทำสลากให้พระจับ เพื่อที่จะได้ถวายของตามสลากนั้น เป็นการทำบุญที่ต่อเนื่องจากพิธีในเดือนเก้า เพราะถือว่าการทำบุญส่งล่วงลับไปแล้วที่ได้ออกมาท่องเที่ยว ให้กลับสู่แดนของตน ในเดือนสิบนี้ชาวบ้านจะนำห่อข้าวสาก(ข้าวเปลือกเหนียวมาคั่ว เพื่อให้ข้าวเหนียวแตกออกเป็นสีขาว แล้วคลุกน้ำตาลและมะพร้าว)ไปวางไว้บริเวณวัด พร้อมจุดเทียนและบอกให้ญาติมิตรที่ล่วงลับไปแล้ว มารับอาหารและผลบุญที่อุทิศให้

- **เดือนสิบเอ็ด บุญออกพรรษา** จัดทำในวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๑ เป็นการทำบุญที่สืบเนื่องมาจากบุญเข้าพรรษาในเดือนแปด ที่พระภิกษุสามเณรได้เข้าพรรษาเป็นเวลานานถึง ๓ เดือน ดังนั้น ในวันที่ครบกำหนด พระภิกษุสามเณรเหล่านั้นจะมารวมกันทำพิธีออกวัสสาบวารณา วันนี้เป็นวันที่ภิกษุสามเณรมีโอกาสมาชุมนุมกันอย่างพร้อมเพรียงกันที่วัด ชาวบ้านถือว่าเป็นวันสำคัญและเป็นระยะที่ชาวบ้านหมดภาระในการทำงานไร่ อากาศในช่วงนี้จะเย็นสบายจึงถือโอกาสมาร่วมกันทำบุญ มีการตักบาตรถวายภัตตาหารแด่พระภิกษุ สามเณร มีการกวนข้าวทิพย์ถวาย รับศีลสวดมนต์ฟังเทศน์และถวายผ้าจ่านำพรรษา ตอนค่ำจะมีการจุดประทีปโคมไฟในบริเวณวัดและหน้าบ้าน บางท้องถิ่นอยู่ใกล้บริเวณแม่น้ำจะมีการไหลเรือไฟ (ล่องเรือไฟ) เพื่อเป็นการบูชาคารวะแม่คงคา บางแห่งมีการแข่งเรือยาวเพื่อความสนุกสนานและสามัคคีร่วมกันในงานอีกด้วย

- **เดือนสิบสอง บุญกฐิน** เป็นการถวายผ้าจีวรแด่พระสงฆ์ที่จำพรรษาครบ ๓ เดือน งานบุญนี้มีระยะเวลาทำตั้งแต่วันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๑๑ จนถึงวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๒ มูลเหตุที่มีการทำบุญกฐินนั้น มีเรื่องเล่าว่า มีพระภิกษุจำนวนหนึ่งได้เดินทางไปเฝ้าพระพุทธเจ้า ระหว่างการเดินทางนั้นยังเป็นช่วงหน้าฝนและระยะทางไกลจึงทำให้ผ้าจีวรของพระภิกษุเหล่านั้นเปียกน้ำเปรอะเปื้อนโคลน ไม่สามารถหาผ้าผลัดเปลี่ยนได้ พระพุทธเจ้าได้เห็นถึงความยากลำบากนั้น จึงมีพุทธบัญญัติให้ภิกษุแสวงหาผ้าและรับผ้ากฐินได้ เป็นเวลาหนึ่งเดือนหลังออกพรรษา ชาวบ้านจึงได้จัดผ้าจีวรนำมาถวายพระภิกษุในช่วงเวลาดังกล่าว จนกลายเป็นประเพณีทำบุญกฐินมาจวบจนปัจจุบัน ก่อนการทำกฐินเจ้าภาพจะต้องจองวัดและกำหนดวันทอดกฐินล่วงหน้า เตรียมผ้าไตรจีวรพร้อมอัฐบริขารและเครื่องไทยทาน มีการบอกบุญแก่ญาติมิตร ตอนเช้าในพิธีจะแห่ขบวนกฐินเพื่อนำไปทอดที่วัด และแห่กฐินเวียนประทักษิณรอบอุโบสถ ๓ รอบ จึงทำพิธีถวายผ้ากฐินจากปุ๋ยฝ้ายจนสามารถนำไปทอดให้เสร็จภายใน ๒๔ ชั่วโมงนับแต่เวลาเริ่มทำเชื่อว่าจะได้บุญมากกว่าอย่างอื่น

ครอง ๑๔ คือ แนวทางหรือข้อวัตรที่ประชาชนทั่วไปตลอดจนผู้มีหน้าที่ปกครองบ้านเมืองพึงปฏิบัติ ๑๔ ข้อ เป็นจารีตประเพณีและทำนองคลองธรรมอันดีงามของท้องถิ่นและของบ้านเมือง ซึ่งอาจสรุปได้ ๓ ประการ คือ สำหรับพระมหากษัตริย์และผู้ปกครองบ้านเมืองพึงปฏิบัติ สำหรับพระสงฆ์องค์เจ้า และสำหรับบุคคลธรรมดาสามัญพึงปฏิบัติในส่วนที่ชาวบ้านถือปฏิบัติต่อตัวเองและชาวบ้าน มีดังนี้

- ๑) เมื่อได้ข่าวใหม่หรือผลหมากรากไม้ ให้บริจาคนแก่ผู้มีศีลแล้วตนเองจึงบริโภคและให้ญาติพี่น้องด้วยกัน
- ๒) อย่ามีความโลภ อย่าใช้จ่ายสุรุ่ยสุร่าย อย่ากล่าวคำหยาบ
- ๓) ให้ทำศาลพระภูมิไว้บริเวณบ้านของตนเองเพื่อบูชา
- ๔) ให้ล้างเท้าก่อนขึ้นบ้าน
- ๕) เมื่อถึงวัน ๗, ๘ คำ ๑๔, ๑๕ คำ ให้สมமாக่อนเส้า สมมาแม่ขึ้นบันได สมมาผักตุงเอือน
- ๖) ให้ล้างเท้าก่อนนอนเวลากลางคืน
- ๗) ถึงวันศีลให้เอาดอกไม้ รูปเทียน สมมาผ้า และให้เอารูปเทียนถวายพระ
- ๘) ถึงวันศีลดับ ศีลเพ็ง (แรม ๑๔ คำ, ขึ้น ๑๕ คำ) ให้นิมนต์พระมาสวดมนต์บ้านหรือใส่บาตร
- ๙) เมื่อพระภิกษุเข้าปริวาสกรรม ให้มีขันข้าวตอก ดอกไม้ รูปเทียน เครื่องอัฐบริขารไปถวายพระ
- ๑๐) เมื่อเห็นพระภิกษุเดินผ่านให้นั่งลงแล้วยกมือไหว้ แล้วค่อยเจรจา
- ๑๑) อย่าเหยียบเงาพระภิกษุ ผู้ถือศีลบริสุทธิ์ (อย่าหมิ่นประมาทพระ)
- ๑๒) อย่าเอาอาหารที่กินแล้วไปให้พระภิกษุ รวมถึงสามเณรด้วย
- ๑๓) อย่าเสพเมถุนในวันศีล วันเข้าพรรษา วันออกพรรษา
- ๑๔) เมื่อมีพระมาบิณฑบาตอย่าให้พระคอย เวลาใส่บาตรอย่าให้มือแตะบาตร ภิกษุหรือสามเณรห้ามใส่รองเท้า ห้ามกางร่ม ห้ามเอาผ้าปิดหัวเวลาใส่บาตร

ความเชื่อ

การถือฤกษ์ยามในการปลูกเรือน ในเดือนยี่ เดือนสี่ เดือนหก เดือนเก้า เดือนสิบสอง ถือเป็นฤกษ์ที่ดีในการปลูกเรือน โดยเฉพาะในเดือนหกและเดือนเก้า

ปลูกต้นไม้มงคล ในภาคอีสานถือว่าต้นไม้เป็นมงคลอย่างหนึ่ง หากปลูกให้ถูกทิศทางจะเกิดความสุขความเจริญ คตินี้ปรากฏในภาคกลางเช่นเดียวกัน ต้นไม้มงคลตามทิศของภาคอีสาน มีดังนี้

- ทิศบูรพา - ปลูกกุ่ม ก่าม กระถิน มะพร้าว หมาก พลุ
- ทิศอาคเนย์ - ปลูกต้นยอ
- ทิศทักษิณ - ปลูกมะม่วงมะเฟือง มะไฟ
- ทิศหริดี - ปลูกต้นคูณ สะเดา ขนุน
- ทิศปัจฉิม - ปลูกมะขาม มะยม
- ทิศพายัพ - ปลูกมะกรูดมะนาว
- ทิศอุดร - ปลูกต้นหมากต้น(พุทรา)
- ทิศอีสาน - ปลูกดอกรัก ต้นแพง

ภูตผี วิญญาณ สิ่งศักดิ์สิทธิ์ ปูตา เจ้าที่เจ้าทาง ซึ่งถ้ามีการเจ็บป่วยโดยที่ไม่ทราบสาเหตุ ชาวบ้านจะสันนิษฐานไว้ก่อนว่า เกิดจากผีเข้า ผิดผี หรือไม่ก็ลบลู่เจ้าที่เจ้าทาง จะต้องหาผู้เฒ่าผู้แก่ไปขอขมา เป็นต้น

ผีตาแถก ชาวบ้านเชื่อว่าเป็นผีเฝ้าไร่เฝ้านา เมื่อชาวบ้านเข้าหักร้างถางพง เพื่อแปรสภาพที่ดินไปเป็น ที่นา พวกเขาจะทำพิธีเชิญผีตาแถกตนหนึ่งมาเป็นผู้เฝ้ารักษาที่นาและข้าวกล้า แต่ละปีเจ้าของนา จะต้อง

ทำพิธีเช่นสังเวยก่อนลงโกนา และเมื่อเก็บเกี่ยวเสร็จแล้ว จะต้องแบ่งข้าวสีเกวียน (จำลอง เล็กๆ) ให้แก่ผีตาแฮกด้วย

คะลำ เป็นสิ่งต้องห้ามที่ตกลงไปแล้วไม่ได้ไม่งาม เกิดโทษภัย เกิดเสนียดจัญไรแก่ตนและผู้อื่น เช่น

- หญิงยืนเหยี้ยว คะลำ (ห้ามผู้หญิงยืนเหยี้ยว)
- อย่างข้ามพาข้าว คะลำ (ห้ามเดินลัดวงอาหาร)
- นั่งตันประตู นั่งตันขันโต นั่งหมอน นั่งกลางผู้เฒ่า คะลำ
- นอนหันหัวไปทางตาเว้นตก คะลำ (ห้ามนอนหันหัวไปทางทิศตะวันตก เพราะทิศตะวันตก เป็นทิศที่ให้ผีหรือคนตายนอนหันหัวไป)
- ไทเสือนเดียวกันกินบ่พร้อมกัน ผู้น้อยกินก่อนผู้ใหญ่ เมียกินก่อนผัว คะลำ
- นุ่งห่มผ้าทางกลับ - ใช้ดินเชี่ยเสื้อผ้า คะลำ
- ผัวเมียผัดกัน ชมเหงกัน ต่าบ้อยญาติกัน คะลำ

๑.๖.๘ องค์กร/สถาบันต่าง ๆ

สถาบันเกษตรกร มีบทบาทในการประกอบอาชีพการเกษตรและการดำรงชีวิตของเกษตรกรซึ่ง การดำเนินการด้านสถาบันเกษตรกรมีอยู่หลายกลุ่ม โดยมีหน่วยงานของทางราชการเป็นผู้สนับสนุน ได้แก่ กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร กลุ่มส่งเสริมอาชีพ และกลุ่มอื่นๆ

ตารางที่ ๑๑ แสดงข้อมูลกลุ่มสถาบันเกษตรกรในตำบลเหล่า อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

ลำดับ ที่	ชื่อกลุ่ม	ลักษณะกลุ่ม			จำนวน สมาชิกใน กลุ่ม(ราย)	ปีที่ จัดตั้ง
		กลุ่มแม่บ้าน เกษตรกร	กลุ่มส่งเสริม อาชีพ	กลุ่ม วิสาหกิจ ชุมชน		
๑	วิสาหกิจชุมชนพืชผักสมุนไพรบ้านเหล่า		✓	✓	๙	๒๕๖๑
๒	วิสาหกิจชุมชนศูนย์ข้าวชุมชนกลุ่มข้าวหอมยาง		✓	✓	๕๐	๒๕๖๐
๓	วิสาหกิจชุมชนผู้เลี้ยงโคเนื้อหนองแคน ม.๔		✓	✓	๙	๒๕๕๙
๔	วิสาหกิจชุมชนทอผ้าฝ้ายบ้านหนองแคน ม.๔		✓	✓	๘	๒๕๖๓
๕	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มทอผ้าเพื่อแปรรูปบ้านเหล่า หมู่ที่ ๒		✓	✓	๒๕	๒๕๔๘
๖	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเลี้ยงโคเนื้อบ้านเขวาสะตือ อีสาน			✓	๑๐	๒๕๖๓
๗	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มทอผ้าไหมบ้านหนองหาด		✓	✓	๔๐	๒๕๔๘
๘	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเหล่าสะตืออีสานผักหวาน ป่า			✓	๗	๒๕๖๓
๙	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเลี้ยงโคขุนบ้านเขวาสาน บึงกุย ม.๙			✓	๗	๒๕๖๓
๑๐	วิสาหกิจชุมชนผู้เลี้ยงโค-กระบือบ้านดอนตูม			✓	๑๐	๒๕๖๓

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม (มกราคม ๒๕๖๔)

๑.๗ การใช้ประโยชน์ที่ดิน (Land Used)

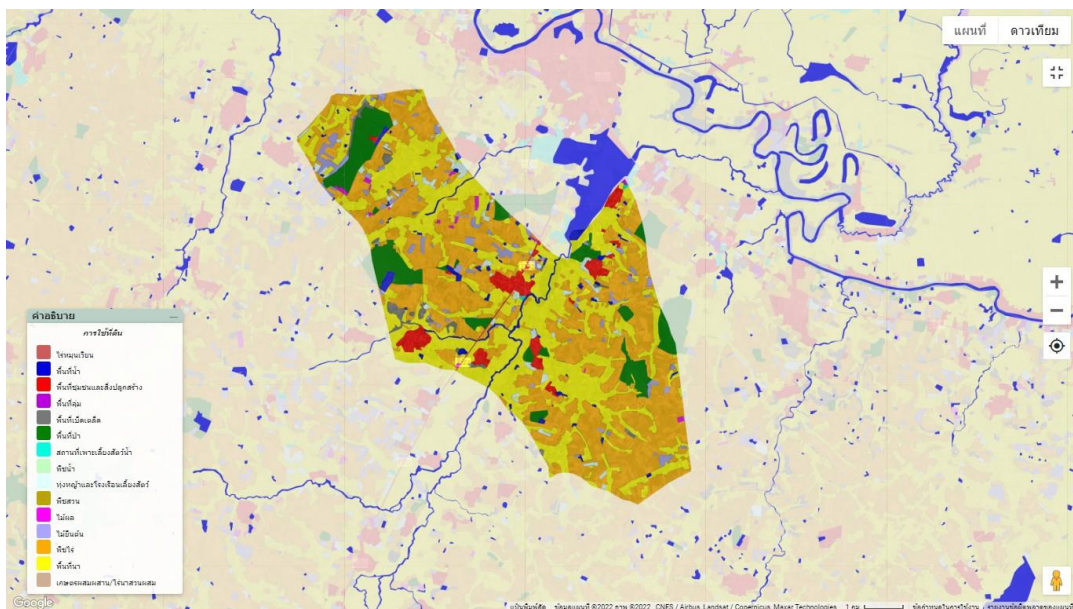
๑.๗.๑ ลักษณะของการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทหลัก ๆ เช่น ภาคเกษตร อุตสาหกรรม ชุมชน เมืองที่อยู่อาศัยแยกตามเขตการปกครองย่อย

จากการสำรวจและวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน พบว่าในตำบลเขวาไร่ สามารถจำแนกการใช้ที่ดินได้เป็น ๕ ประเภทหลัก คือ พื้นที่ป่าไม้ พื้นที่เกษตรกรรม พื้นที่น้ำ พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง และพื้นที่อื่นๆ (เช่น ไม้ละเมาะ) ซึ่งรายละเอียดแสดงในตารางที่ ๑๒

ตารางที่ ๑๒ สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลเหล่า อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

ที่	การใช้ที่ดิน	พื้นที่ (ไร่)	ร้อยละ
๑	พืชไร่	๑๔,๗๒๙.๐๐	๔๔.๓๕
๒	พื้นที่น้ำ	๑๑,๙๗๑.๘๐	๓๖.๐๕
๓	พื้นที่ป่า	๒,๕๗๘.๙๐	๗.๗๗
๔	พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	๑,๐๘๖.๗๗	๓.๒๗
๕	ไม้ยืนต้น	๙๕๘.๑๘	๒.๘๙
๖	พื้นที่น้ำ	๖๙๘.๕๙	๒.๑๐
๗	ทุ่งหญ้าและโรงเรือนเลี้ยงสัตว์	๖๐๙.๓๖	๑.๘๓
๘	พื้นที่เบ็ดเตล็ด	๔๐๗.๓๘	๑.๒๓
๙	ไม้ผล	๑๒๗.๐๙	๐.๓๘
๑๐	เกษตรผสมผสาน/ไร่นาสวนผสม	๑๗.๘๐	๐.๐๕
๑๑	สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	๑๗.๑๗	๐.๐๕
๑๒	พื้นที่ลุ่ม	๙.๐๓	๐.๐๓
รวม		๓๓,๒๑๑.๐๗	๑๐๐.๐๐

ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน, ๒๕๖๔

บทที่ ๒

การวิเคราะห์สถานการณ์การเกษตรของตำบลเหล่า

๒.๑ ข้อมูลประกอบการวิเคราะห์พื้นที่ของตำบล

๑) สถานการณ์การเกษตรในพื้นที่ เกษตรกรและองค์กรเกษตรกร

(๑) Smart Farmer, YSF, ที่มีความรู้ความชำนาญ/เครือข่าย

เกษตรกรต้นแบบ smart farmer ในตำบลเหล่ามีจำนวน ๒ ท่าน ซึ่งภูมิปัญญาที่เกิดจากการสร้างสมประสบการณ์ จนตกผลึกนำมาแก้ไขปัญหการเกษตรให้กับเกษตรกรได้ดี ได้แก่

๑ นายอัครพงศ์ สีนุเสณ หมู่ ๓ เกษตรกรต้นแบบด้านการผลิตข้าวอินทรีย์ การผลิตเมล็ดพันธุ์เพื่อจำหน่าย และผลิตแปรรูปข้าวอินทรีย์จำหน่ายในรูปแบบของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

๒ นายสุทัศน์ อุพลเถียร หมู่ ๘ เกษตรกรต้นแบบปราชญ์ชาวบ้าน และด้านการเพิ่มผลผลิต การปรับปรุงดินการปลูกผักหวานป่า สร้างรายได้ให้กับครอบครัว

๒) ศักยภาพพื้นที่/ทรัพยากรการเกษตร

(๑) ทรัพยากรน้ำ

ตำบลเหล่าเป็นพื้นที่ราบลุ่มติดกับบึงกุยซึ่งเป็นแหล่งน้ำที่สำคัญของอำเภอโกสุมพิสัย และมีแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร แหล่งน้ำธรรมชาติที่สำคัญส่วนมากเป็นแม่น้ำลำคลองและหนองน้ำ จำนวน ๑๘ แห่ง แยกเป็น ลำห้วย ๓ แห่ง บึง ๑ แห่ง และหนองน้ำ ๙ แห่ง เกษตรกรในพื้นที่ อาศัยน้ำฝนในการทำ การเกษตรเป็นส่วนมาก มีบ่อน้ำในไร่นาสำหรับปลูกพืชฤดูแล้ง

อ่างเก็บน้ำบึงกุย เป็นแหล่งน้ำธรรมชาติขนาดใหญ่ ตั้งอยู่ในพื้นที่หมู่ ๒๔ ที่มีเนื้อที่ประมาณ ๒,๗๐๐ ไร่ มีเขตติดต่อกันหลายตำบล ได้แก่ ตำบลหัวขวาง ตำบลแก้งแก และตำบลเหล่า รวมระยะทางยาว ๓.๕ กิโลเมตร

ตารางที่ ๑๓ แหล่งน้ำที่สำคัญของตำบลเหล่า

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	ชื่อแหล่งน้ำ	ความเหมาะสม	แหล่งน้ำธรรมชาติ	แหล่งน้ำที่สร้างขึ้น
๓	บ้านยางสินไชย	- ลำห้วยแพ่น	เหมาะสมดี	✓	-
๑,๑๑	บ้านแพ่น	- ลำห้วยยาง	เหมาะสมพอใช้	✓	-
๔,๒๐	บ้านหนองแคน	- ลำห้วยทราย	เหมาะสมพอใช้	✓	-
๓,๕,๘,๙		- บึงกุย	เหมาะสมพอใช้	✓	
๒	บ้านเหล่า	- หนองดอนปู่ตา - หนองเฉลิมพระเกียรติ	เหมาะสมพอใช้ เหมาะสมพอใช้	- -	✓ ✓

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	ชื่อแหล่งน้ำ	ความเหมาะสม	แหล่งน้ำธรรมชาติ	แหล่งน้ำที่สร้างขึ้น
๓	บ้านยางสินชัย	- หนองหลวง	เหมาะสมพอใช้	-	✓
๔	บ้านหนองแคน	- หนองหินลาด	เหมาะสมพอใช้	-	✓
๑๐	บ้านหนองแคน	- หนองบ้านหนองแคน๑ -หนองบ้านหนองแคน ๒	เหมาะสมพอใช้ เหมาะสมพอใช้	-	✓ ✓
๖	บ้านหนองหาด	- หนองหอมโป่งฮ้าง	เหมาะสมพอใช้	-	✓
๗	บ้านโนนหนองคู	- หนองคู	เหมาะสมพอใช้	-	✓
๘,๙	บ้านเขวา,บ้านเขวาบึงกุย	- หนองบ้านเขวา	เหมาะสมพอใช้	-	✓

ที่มา : ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลเหล่า ปี 2559

หมายเหตุ : เกษตรกรในตำบลเหล่า จะอาศัยน้ำฝนเป็นหลักในการเพาะปลูก เพราะแหล่งน้ำเหล่านี้ในหน้าแล้งจะแห้งขอด

๓) สินค้าเอกลักษณ์ประจำถิ่น/ภูมิปัญญาท้องถิ่น

เกษตรกรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนาทำไร่เป็นหลัก อาชีพเสริม รับจ้าง ดังนั้นสินค้าเกษตรหลักๆ คือข้าว รองลงมาได้แก่ พืชไร่ มันสำปะหลัง อ้อยโรงงาน และอื่นๆ

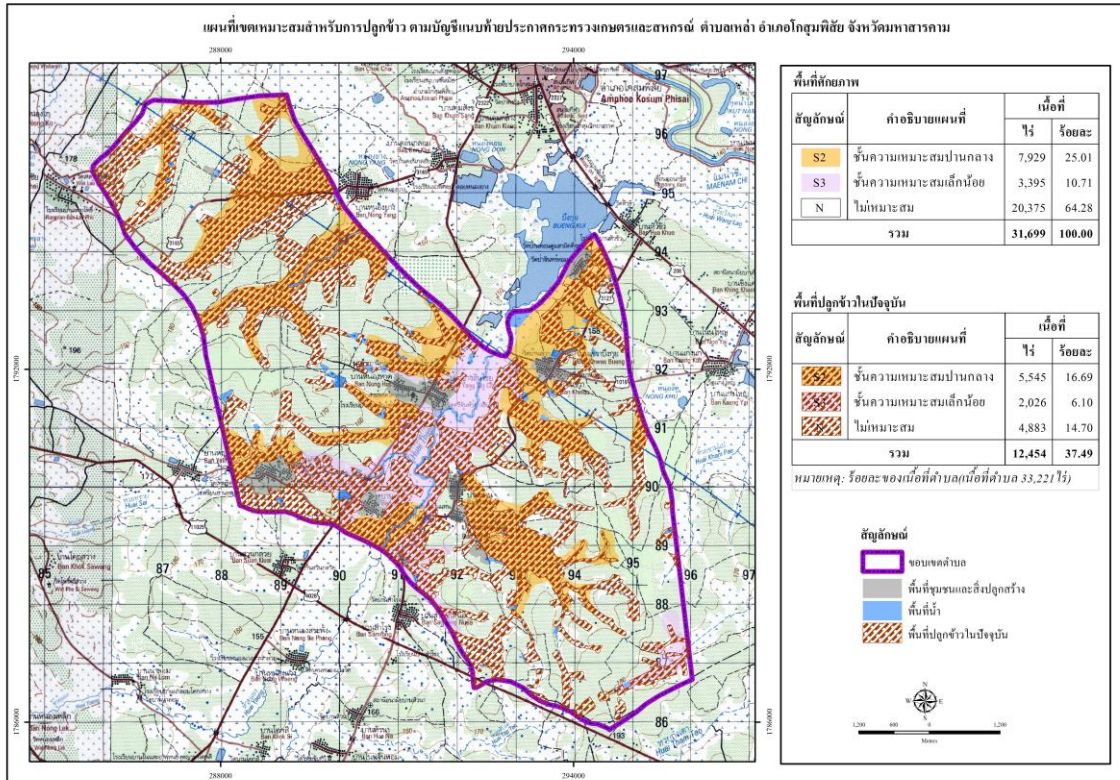
ข้าว มันสำปะหลัง อ้อยโรงงาน เป็นสินค้าหลักที่สร้างรายได้ให้เกษตรกรตำบลเหล่าซึ่งมีพื้นที่ในการทำกิจกรรมการเกษตรเป็นส่วนใหญ่

๔) สินค้าเกษตรที่สำคัญ

(๑) ข้าว

พื้นที่เหมาะสม/ไม่เหมาะสมในการปลูกข้าว

ความเหมาะสมในการปลูกข้าว พบว่าตำบลเหล่า มีพื้นที่เหมาะสมปานกลาง จำนวน ๗,๙๒๙ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๐๑ รองลงมาได้แก่พื้นที่เหมาะสมเล็กน้อยจำนวน ๓,๓๙๕ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๗๑ และพื้นที่ไม่เหมาะสม จำนวน ๒๐,๓๗๕ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๖๔.๒๘ ตามลำดับ

ภาพที่ ๑๒ ระดับความเหมาะสมในการปลูกข้าว
(ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน, ๒๕๕๙)

จำนวนพื้นที่ปลูก/เก็บเกี่ยว

ในพื้นที่ตำบลเหล่า มีจำนวนครัวเรือนเกษตรกรผู้ปลูกข้าว ทั้งสิ้น ๘๕๑ ครัวเรือน มีพื้นที่ปลูกข้าว จำนวน ๘,๘๒๒.๙๓ ไร่ ในปี ๒๕๖๔ มีเนื้อที่เก็บเกี่ยวผลผลิต จำนวน ๘,๘๒๒.๙๓ ไร่ รายละเอียดดังตารางที่ ๑๑

ตารางที่ ๑๔ จำนวนพื้นที่ปลูกข้าวและพื้นที่เก็บเกี่ยว

พืช	จำนวนครัวเรือนเกษตรกร	เนื้อที่ปลูก (ไร่)	เนื้อที่เสียหาย(ไร่)	เนื้อที่เก็บเกี่ยวผลผลิต (ไร่)
ข้าว	๘๕๑	๘,๘๒๒.๙๓	-	๘,๘๒๒.๙๓
ข้าวนาปี	๘๕๑	๘,๘๒๒.๙๓	-	๘,๘๒๒.๙๓

ที่มา : ระบบฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกรกลาง กรมส่งเสริมการเกษตร [https:// farmer.doae.go.th](https://farmer.doae.go.th)

นอกจากนี้ยังมีผลการดำเนินงานโครงการขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกพืชเศรษฐกิจ ปี ๒๕๖๔/๖๕ ตำบลเหล่า พบว่ามีเกษตรกรขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกข้าว จำนวน ๘๕๑ ครัวเรือน พื้นที่ ๘,๘๒๒.๙๓ ไร่ รายละเอียดดังตารางที่ ๑๕

ตารางที่ ๑๕ แสดงข้อมูลการเข้าร่วมโครงการปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร ปี ๒๕๖๑/๖๒ ตำบลเหล่า

หมู่ที่	ชื่อบ้าน	ข้าวนาปี	
		ราย	ไร่
๑	บ้านแท่น	๗๓	๗๕๑.๒๕
๒	บ้านเหล่า	๑๐๒	๘๗๙.๖๗
๓	บ้านยางสินไชย	๑๑๖	๑,๑๑๙.๑๑
๔	บ้านหนองแคน	๙๐	๙๙๖.๒๕
๕	บ้านดอนตูม	๕๑	๔๙๘.๒๕
๖	บ้านหนองหาด	๕๗	๖๐๗.๒๕
๗	บ้านโนนหนองคู	๔๖	๔๖๐.๒๕
๘	บ้านเขวา	๑๓๓	๑,๖๐๔.๗๕
๙	บ้านเขวาบึงกุย	๖๗	๗๐๘.๐๐
๑๐	บ้านหนองแคน	๕๘	๔๙๔.๒๕
๑๑	บ้านแท่นนคร	๗๒	๗๐๓.๙๐
รวม		๘๕๑	๘,๘๒๒.๙๓

ปริมาณผลผลิตรวม/ผลผลิตเฉลี่ย

จากพื้นที่ปลูกข้าว จำนวน ๘,๘๒๒.๙๓ ในปี ๒๕๖๔ ในพื้นที่ตำบลเขวาไร่ มีผลผลิตที่เก็บเกี่ยวได้ จำนวน ๓,๕๒๙,๑๗๒ กิโลกรัม ผลผลิตเฉลี่ย ๔๐๐ กิโลกรัมต่อไร่ ราคาที่เกษตรกรขายได้เฉลี่ย ๑๐ บาท/กิโลกรัม รายละเอียดดังตารางที่ ๑๖

ตารางที่ ๑๖ จำนวนพื้นที่ปลูกข้าวและพื้นที่เก็บเกี่ยว

พืช	จำนวนครัวเรือนเกษตรกร	ผลผลิตที่เก็บเกี่ยวได้ (กิโลกรัม)	ผลผลิตเฉลี่ย (กิโลกรัม/ไร่)	ราคาที่เกษตรกรขายได้เฉลี่ย (บาท/กิโลกรัม)
ข้าว	๘๕๑	๓,๕๒๙,๑๗๒	๔๐๐	๑๐
ข้าวนาปี	๘๕๑	๓,๕๒๙,๑๗๒	๔๐๐	๑๐

ที่มา : ระบบฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกรกลาง กรมส่งเสริมการเกษตร <https://farmer.doae.go.th>

สภาพการใช้เทคโนโลยีการผลิตตั้งแต่ปลูก ดูแลรักษา เก็บเกี่ยวผลผลิต

ลักษณะการผลิตทางการเกษตรทั่วไป มีการผลิตข้าวเป็นพืชหลักที่สำคัญของตำบล รองลงมา คือ พืชไร่ พืชผัก และไม้ผล ตามลำดับ

การปลูกข้าว

- วิธีปลูก โดยวิธีปักดำและหว่าน มีการจ้างแรงงานมากในช่วงนี้
- พันธุ์ ข้าวเหนียว กข.๖ พันธุ์ข้าวเจ้า ขาวดอกมะลิ ๑๐๕, กข.๑๕ (นาปี)
- การใช้ปุ๋ย ปุ๋ยที่ใช้ คือปุ๋ยเคมี สูตร ๑๕-๑๕-๑๕, สูตร ๑๖-๒๐-๐, สูตร ๑๖-๑๖-๘, สูตร ๑๖-๘-๘ มี การใส่ ๒ ครั้ง คือ ตอนรองพื้น และช่วงข้าวตั้งท้อง และมีการใช้ปุ๋ยอินทรีย์มากขึ้น

เนื่องจากมีราคาต่ำกว่าปุ๋ยเคมี ส่วนปุ๋ยคอก จะ มีการใส่เพียงเล็กน้อยส่วนใหญ่ใส่ช่วงก่อนทำการปลูกในฤดูถัดไป ประมาณ ๑-๒ เดือน

- **การใช้สารเคมี** แต่ก่อนมีการใช้สารเคมี พวก ฟูราดาน พอช่วงหลังมีการแนะนำรณรงค์การปลูกพืชปลอดภัยจากสารพิษ และรณรงค์ให้ทราบโทษของสารเคมี เกษตรกรจึงนิยมหันไปใช้สารสกัดจากสมุนไพรธรรมชาติ เช่น สารสกัดจากสะเดา,ตะไคร้หอม,และอื่นจำนวนมาก โดยมีหลายบริษัทเป็นตัวแทนจำหน่ายผลิตภัณฑ์เสริมอาหารให้กับพืช และเกษตรกรบางรายสามารถผลิตน้ำหมักชีวภาพไว้ใช้

- **การเก็บเกี่ยว** ส่วนใหญ่ใช้แรงงานคนเกี่ยวเพื่อให้เกิดรายได้ในชุมชน และมีการใช้รถเกี่ยวบ้าง ค่าจ้างประมาณ ๖๐๐-๘๐๐ บาท/ไร่

ปฏิทินการปลูกหรือการผลิต

ตารางที่ ๑๗ แสดงปฏิทินการปลูกข้าว

กิจกรรม	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
๑. นำปุ๋ยหมักแห้ง ๑๐๐กิโลกรัม/ไร่ หว่านลงในแปลงนาภายหลังจากเกี่ยวข้าวเสร็จเรียบร้อยแล้วให้เหลือตอซังข้าวไว้ หรือนำปุ๋ยหมักแห้งไปขยาย ๒๔ชั่วโมงในอัตรา ๑๐๐ กิโลกรัม/ไร่ หว่านลงในแปลงแล้วทำการไถกลบ												
๒. หว่านปุ๋ยหมักแห้งหลังจาก ๓. ฝนตกครั้งแรกในอัตรา ๑๕๐ กิโลกรัม/ไร่ (ในกรณีที่ไม่สามารถหว่านตามกำหนดเวลาในช่วงแรกได้)												
๔. ขยายน้ำหมักชีวภาพนำไปฉีดพ่นใส่ต้นหญ้าแล้วทำการไถกลบ (น้ำหมักชีวภาพ ๒ช้อนโต๊ะ + กากน้ำตาล ๒ช้อนโต๊ะ + น้ำ ๑ ปี๊บ)												
๕. ทำการไถ-คราดดิน-ปักดำ												
๖. ขยายน้ำหมักชีวภาพฉีดพ่นอีกครั้ง ห่างจากช่วงแรก ๓๐วัน												
กิจกรรม	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
๗. เริ่มเก็บเกี่ยวผลผลิตและเตรียมจัดทำปุ๋ยหมักแห้งไว้ใช้ในฤดูกาลเพาะปลูกต่อไป												

ขั้นตอนการเตรียมดินก่อนการทำนา

๑. หว่านปุ๋ยหมักแห้งลงในนาภายหลังจากการเก็บเกี่ยว

๒. เดือนธันวาคม-มกราคม ใช้ปุ๋ยหมักแห้งในอัตรา ๑๐๐กิโลกรัม/ไร่ แล้วทำการไถกลบ

๓. ถ้าไม่ได้หว่านในช่วงหลังจากการเก็บเกี่ยว ให้หว่านในช่วงเดือนเมษายน-พฤษภาคม ในอัตรา ๑๕๐ กิโลกรัม/ไร่

๔. เดือนมิถุนายน-กรกฎาคม ขยายน้ำหมักชีวภาพ ฉีดพ่นใส่หญ้าแล้วไถกลบโดยใช้น้ำ ๔ ปี๊บ/ไร่ (ใช้น้ำหมักชีวภาพปี๊บละ ๒ ช้อนโต๊ะและกากน้ำตาลปี๊บละ ๒ ช้อนโต๊ะ)

การเตรียมต้นกล้าสำหรับปลูก

๑. แช่เมล็ดพันธุ์ข้าวอัตรา ๒๐ กิโลกรัม/ไร่ ในน้ำหมักชีวภาพ (โดยใช้น้ำ ๑ ปี๊บ เติมน้ำหมักชีวภาพ ๒ ช้อนโต๊ะและกากน้ำตาล ๒ ช้อนโต๊ะ) แช่เมล็ดพันธุ์ข้าวนาน ๓๐ นาที

๒. นำพันธุ์ข้าวไปหว่านในแปลงที่เตรียมเพาะกล้า เมื่อครบอายุ ๕ วัน ให้หว่านปุ๋ยหมักแห้ง ๒๐ กิโลกรัม/ไร่

๓. ขยายน้ำหมักชีวภาพฉีดพ่นโดยใช้น้ำ ๔ ปี๊บ (ใช้น้ำหมักชีวภาพ ๒ ช้อนโต๊ะและกากน้ำตาล ๒ ช้อนโต๊ะ)

๔. เมื่อต้นกล้าอายุได้ ๒๐ วัน หว่านปุ๋ยหมักแห้ง ๒๐ กิโลกรัม/ไร่ ขยายน้ำหมักชีวภาพฉีดพ่นตามอัตราส่วนในข้อ ๓ เพื่อกระตุ้นให้ต้นกล้าแข็งแรงและถอนง่าย

๕. ดูแลระดับน้ำให้สูงขึ้นตามอายุของต้นกล้า คือ ๓-๔-๘ เซนติเมตร เมื่อครบ ๒๐-๒๕ วัน เริ่มถอนกล้าไปปักดำได้

ตารางที่ ๑๘ แสดงต้นทุนการผลิตข้าว ตำบลเขวาไร่ อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

ต้นทุน/ไร่		รายรับ/ไร่	
รายการ	เงิน	รายการ	เงิน
๑. ค่าเมล็ดพันธุ์	๑๒๕	ผลผลิต ๓๖๘ กิโลกรัม/ไร่	
๒. ค่าเตรียมดิน ๒ ครั้งๆ ละ ๓๕๐ บาท	๗๐๐	ราคาในท้องถิ่น ๑๓ บาท/กิโลกรัม	
๒. ค่าแรงงาน (ปลูก/ดูแลรักษา/เก็บเกี่ยว)	๑,๖๐๐	(๓๖๘ X ๑๓ = ๔,๗๘๔)	
๓. ค่าสารเคมี/ค่าปุ๋ย	๕๐๐		
๔. ค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด	๒๐๐		
รวม	๓,๑๒๕	รวม	๔,๗๘๔
หมายเหตุ : รายได้ - ต้นทุน = กำไร			๑,๖๕๙

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอโกสุมพิสัย ,๒๕๖๐

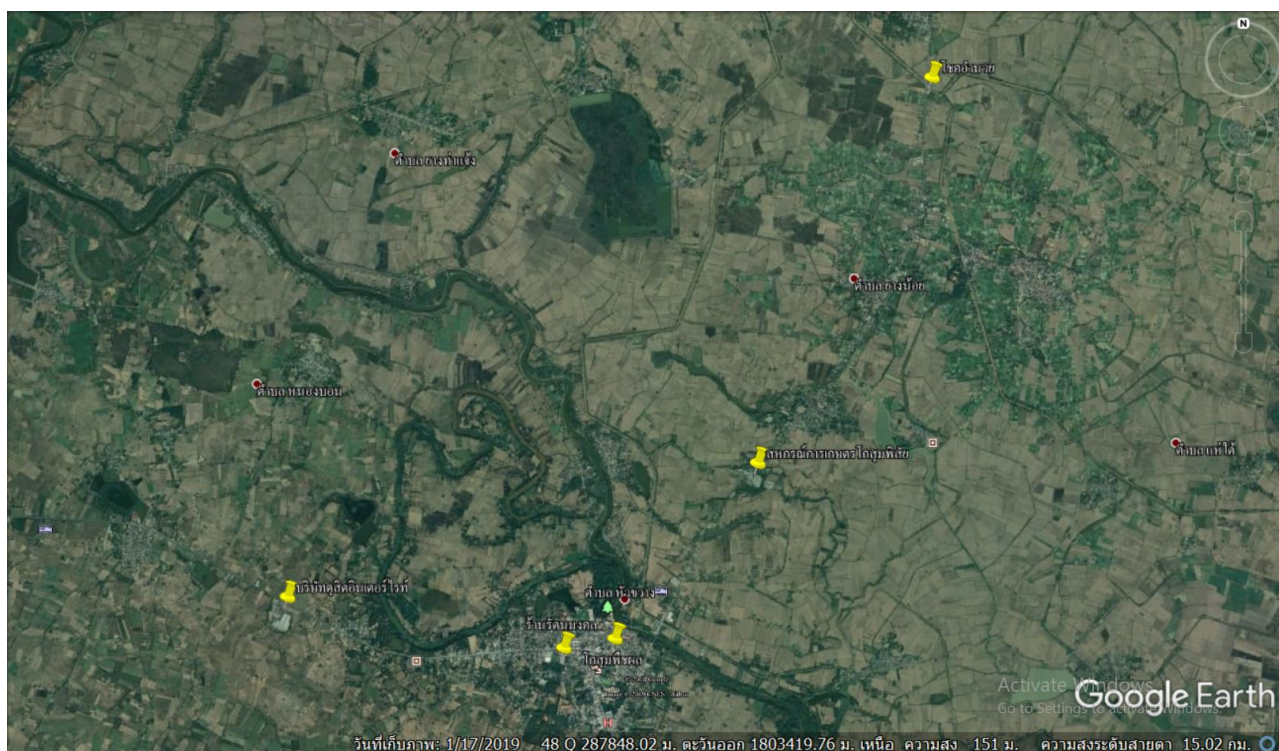
สถานการณ์ตลาด/วิถีการตลาด

สถานการณ์การราคาข้าวเปลือกที่ผ่านมา คาดว่าราคาข้าวเปลือกเจ้าเฉลี่ยที่เกษตรกรขายได้และข้าวเปลือกเหนียวปรับตัวเพิ่มขึ้น เนื่องจากผลผลิตได้รับความเสียหายจากภัยแล้ง ทำให้มีผลผลิตออกสู่ตลาดน้อย ขณะที่ราคาข้าวเปลือกเจ้าหอมมะลิที่เกษตรกรขายได้ปรับตัวลดลง เนื่องจากปัจจุบันมีคู่แข่งมากขึ้น อาทิ เวียดนาม และกัมพูชา จึงส่งผลต่อราคาข้าวหอมมะลิไทยลดลง ราคาข้าวเปลือกปัจจุบัน ราคาข้าว เปลือก เจ้ามะลิ ๑๐๕ ราคา ต้นละ ๑๐,๙๐๐-๑๒,๐๐๐ บาท ราคาข้าว เปลือก ข้าวเหนียว กข.๖ ราคา ต้นละ ๑๒,๐๐๐-๑๓,๐๐๐ บาท

เกษตรกรตำบลเขาวไร่ สามารถขายผลผลิตข้าวให้กับจุดรับซื้อในพื้นที่ใกล้เคียง ในอำเภอโกสุมพิสัย จำนวน ๕ แห่ง รายละเอียดดังตารางที่ ๑๕

ตารางที่ ๑๕ จุดรับซื้อข้าวในพื้นที่ใกล้เคียง

ที่	จุดรับซื้อ	ที่ตั้ง		
		หมู่ที่	ตำบล	อำเภอ
๑	บริษัทคูสติอินเตอร์ไรท์	๔	หัวขวาง	โกสุมพิสัย
๒	โกสุมพีชผล	๒	หัวขวาง	โกสุมพิสัย
๓	ร้านรัตนมงคล	๑๒	หัวขวาง	โกสุมพิสัย
๔	โชคอำนวย	๖	ยางน้อย	โกสุมพิสัย
๕	สหกรณ์การเกษตรโกสุมพิสัย	๕	ยางน้อย	โกสุมพิสัย
๖	ท่าข้าวพัฒนา	๑	ยางน้อย	โกสุมพิสัย

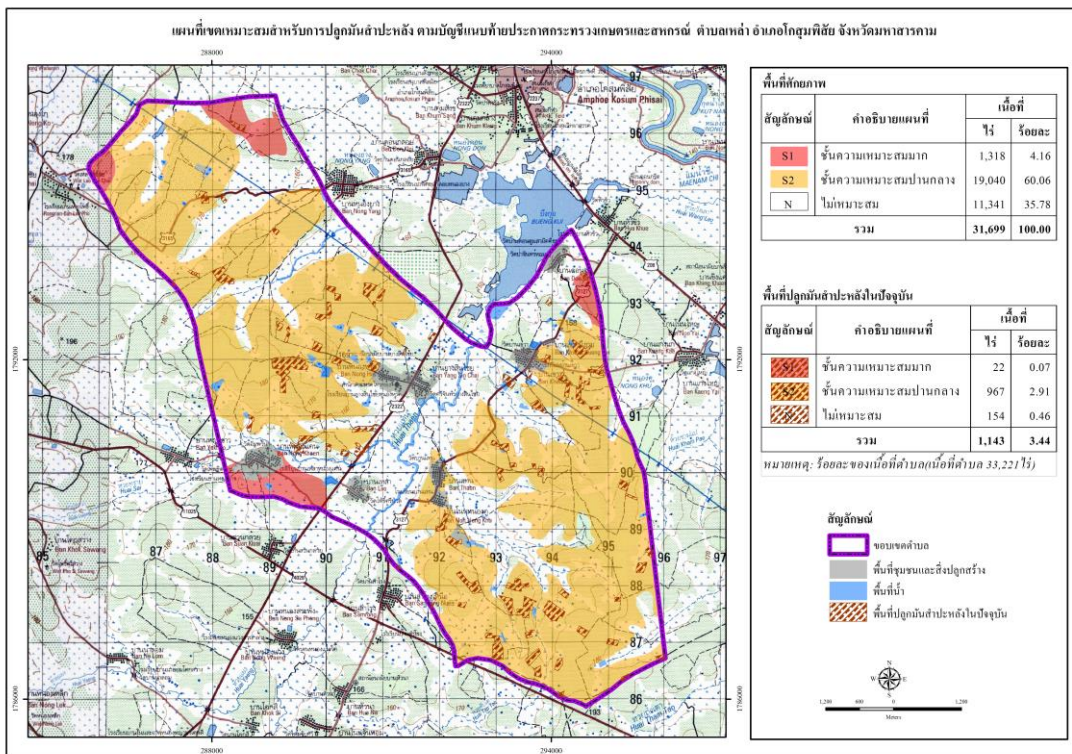

ภาพที่ ๑๓ ที่ตั้งจุดรับซื้อข้าว (ที่มา : การสำรวจ, ๒๕๖๔)

(๒) มันสำปะหลังโรงงาน

พื้นที่เหมาะสม/ไม่เหมาะสมในการปลูกมันสำปะหลังโรงงาน

ความเหมาะสมในการปลูกมันสำปะหลังโรงงาน พบว่าตำบลเหล่า มีพื้นที่เหมาะสมปานกลาง จำนวน ๑๙,๐๔๐ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๖๐.๐๖ รองลงมาได้แก่พื้นที่เหมาะสมมากจำนวน ๑,๓๑๘ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๔.๑๖ และพื้นที่ไม่เหมาะสม จำนวน ๑๑,๓๔๑ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๓๕.๗๘ ตามลำดับ

ภาพที่ ๑๔ ระดับความเหมาะสมในการปลูกมันสำปะหลัง
(ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน, ๒๕๕๙)

จำนวนพื้นที่ปลูก/เก็บเกี่ยว

ในพื้นที่ตำบลเหล่า มีจำนวนครัวเรือนเกษตรกร ทั้งสิ้น ๒๗๘ ครัวเรือน มีพื้นที่ปลูกมันสำปะหลังโรงงาน จำนวน ๒,๖๗๓.๔๓ ไร่ ในปี ๒๕๖๔ มีเนื้อที่เก็บเกี่ยวผลผลิต จำนวน ๒,๖๗๓.๔๓ ไร่

รายละเอียดดังตารางที่ ๒๐

พืช	จำนวนครัวเรือนเกษตรกร	เนื้อที่ปลูก (ไร่)	เนื้อที่เสียหาย(ไร่)	เนื้อที่เก็บเกี่ยวผลผลิต (ไร่)
พืชไร่	๒๗๘	๒,๖๗๓.๔๓	-	๒,๖๗๓.๔๓
มันสำปะหลัง	๒๗๘	๒,๖๗๓.๔๓	-	๒,๖๗๓.๔๓

ที่มา : ระบบฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกรกลาง กรมส่งเสริมการเกษตร <https://farmer.doae.go.th>

นอกจากนี้ยังมีผลการดำเนินงานโครงการขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกพืชเศรษฐกิจ ปี ๒๕๖๔/๖๕ ตำบลเหล่า พบว่ามีเกษตรกรขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลังโรงงาน จำนวน ๒๗๘ ราย พื้นที่ ๒,๖๗๓.๔๓ ไร่ รายละเอียดดังตารางที่ ๒๑

ตารางที่ ๒๑ แสดงข้อมูลการเข้าร่วมโครงการปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร ปี ๒๕๖๔/๖๕ ตำบลเหล่า

หมู่ที่	ชื่อบ้าน	มันสำปะหลังโรงงาน	
		ราย	ไร่
๑	บ้านแท่น	๒๙	๔๔๗
๒	บ้านเหล่า	๓๐	๓๐๒.๕๐
๓	บ้านยางสินไชย	๒๙	๒๙๖.๕๐
๔	บ้านหนองแคน	๕๒	๕๕๐
๕	บ้านดอนตุม	๘	๔๗.๒๕
๖	บ้านหนองหาด	๓๖	๓๗๔.๒๕
๗	บ้านโนนหนองคู	๓	๑๘.๐๐
๘	บ้านเขวา	๒๒	๒๓๖.๕๐
๙	บ้านเขวาบึงกุย	๑๗	๑๓๓.๕๐
๑๐	บ้านหนองแคน	๒๐	๑๖๙.๐๐
๑๑	บ้านแท่นนคร	๑๒	๙๘.๐๐
รวม		๒๗๘	๒,๖๗๓.๔๓

ที่มา : ระบบฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกรกลาง กรมส่งเสริมการเกษตร [https:// farmer.doae.go.th](https://farmer.doae.go.th)

ปริมาณผลผลิตรวม/ผลผลิตเฉลี่ย

จากพื้นที่ปลูกมันสำปะหลังโรงงาน จำนวน ๒,๖๗๓.๔๓ ไร่ ในปี ๒๕๖๔ ในพื้นที่ ตำบลเหล่ามีผลผลิตที่เก็บเกี่ยวได้ จำนวน ๘,๐๒๐,๒๙๐ กิโลกรัม ผลผลิตเฉลี่ย ๓,๐๐๐ กิโลกรัมต่อไร่ ราคาที่ เกษตรกรขายได้เฉลี่ย ๒.๗๐ บาท/กิโลกรัม รายละเอียดดังตารางที่ ๒๒

ตารางที่ ๒๒ จำนวนพื้นที่ปลูกข้าวและพื้นที่เก็บเกี่ยว

พืช	จำนวนครัวเรือน เกษตรกร	ผลผลิตที่เก็บเกี่ยว ได้ (กิโลกรัม)	ผลผลิตเฉลี่ย (กิโลกรัม/ไร่)	ราคาที่เกษตรกรขาย ได้เฉลี่ย (บาท/กิโลกรัม)
พืชไร่	๒๗๘	๘,๐๒๐,๒๙๐	๓,๐๐๐	๒.๗๐
มันสำปะหลังโรงงาน	๒๗๘	๘,๐๒๐,๒๙๐	๓,๐๐๐	๒.๗๐

ที่มา : ระบบฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกรกลาง กรมส่งเสริมการเกษตร [https:// farmer.doae.go.th](https://farmer.doae.go.th)

สภาพการใช้เทคโนโลยีการผลิตตั้งแต่ปลูก ดูแลรักษา เก็บเกี่ยวผลผลิต

ลักษณะการผลิตทางการเกษตรทั่วไป มีการผลิตมันสำปะหลังเป็นพืชที่สำคัญของตำบล เพื่อสร้างรายได้ในครัวเรือน

ข้อมูลการผลิต

มันสำปะหลังเป็นพืชที่ทนต่อสภาพความแห้งแล้งได้ดี โดยมีแหล่งปลูกส่วนใหญ่อยู่ในแถบทวีปแอฟริกาใต้ อเมริกาใต้ เอเชีย และอเมริกาเหนือ สำหรับประเทศไทยมีการนำมันสำปะหลังเข้ามาปลูกที่ภาคใต้เป็นครั้งแรก เพื่อใช้ทำแป้งและสา쿠 ต่อมาได้ขยายพื้นที่ปลูกมายังภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ จังหวัดชลบุรี ระยอง และจังหวัดใกล้เคียง เนื่องจากมีสภาพดิน ฟ้า อากาศ และสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการปลูก การแปรรูปมันสำปะหลัง ดังนั้น จึงมีการขยายพื้นที่ปลูกอย่างรวดเร็วไปสู่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งในปัจจุบันนี้ได้กลายเป็นแหล่งปลูกที่ใหญ่ที่สุดของประเทศไทย

มันสำปะหลังโรงงานหมายถึงมันสำปะหลังที่เกษตรกรเก็บเกี่ยวผลผลิตหรือขุดในระหว่างวันที่ ๑ ตุลาคมถึงวันที่ ๓๐ กันยายนของปีถัดไปโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อขายผลผลิตให้แก่ลานมันเส้นโรงงานมันอัดเม็ดโรงงานแป้งมันและโรงงานแปรรูปอื่นๆ

พันธุ์มันสำปะหลังหมายถึงพันธุ์มันสำปะหลังที่เกษตรกรเพาะปลูกซึ่งปัจจุบันพันธุ์ที่นิยมเพาะปลูกได้แก่พันธุ์ระยอง ๕ พันธุ์ระยอง ๗๒ พันธุ์ระยอง ๙๐ พันธุ์เกษตรศาสตร์ ๕๐ และพันธุ์ห้วยบง ๖๐ เป็นต้น

ตารางที่ ๒๓ : ลักษณะของพันธุ์เกษตรศาสตร์ ๕๐

ลักษณะ	เกษตรศาสตร์ ๕๐
สียอดอ่อน	สีม่วง ไม่มีขน
สีก้านใบ	สีเขียวอมม่วง
ลักษณะแผ่นใบ	รูปร่างแบบใบหอก
ระดับการแตกกิ่ง	๐-๑
ลักษณะ	เกษตรศาสตร์ ๕๐
ความสูงของการแตกกิ่งแรก (ซม.)	๑๕๐
สีลำต้น	สีเขียวเงิน
สีเนื้อหัว	สีขาว
สีเปลือกหัว	สีน้ำตาลอ่อน
ลักษณะหัว	หัวมีขนาดสม่ำเสมอ
เปอร์เซ็นต์แป้งในฤดูฝน (%)	๒๓
เปอร์เซ็นต์แป้งในฤดูแล้ง (%)	๒๘
ผลผลิตหัวสด (ตัน/ไร่)	๔.๔
ลักษณะเด่น	ปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมได้ดี มีความงอกดีและเก็บรักษาได้นาน มีปริมาณแป้งสูง
ข้อจำกัด	ในบางท้องที่จะแตกกิ่ง ทำให้ไม่สะดวกในการปฏิบัติดูแลรักษา

ที่มา : สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรที่ ๔ จังหวัดขอนแก่น

ตารางที่ ๒๔ : ลักษณะของพันธุ์ระยอง ๗๒

ลักษณะ	ระยอง ๗๒
สียอดอ่อน	สีม่วง
สีก้านใบ	สีแดงเข้ม
ลักษณะแผ่นใบ	แบบใบหอก
ระดับการแตกกิ่ง	๐-๑
ความสูงของการแตกกิ่งแรก(ซม.)	๑๓๐-๑๔๐
สีลำต้น	สีเขียวเงิน
สีเนื้อหัว	สีขาว
สีเปลือกหัว	สีขาวนวล
ลักษณะหัว	หัวอ้วนและยาวกว่าพันธุ์ระยอง ๕
เปอร์เซ็นต์แป้งในฤดูฝน (%)	๒๐-๒๒
เปอร์เซ็นต์แป้งในฤดูแล้ง (%)	๒๔
ผลผลิตหัวสด (ตัน/ไร่)	๕.๑
ลักษณะเด่น	ให้ผลผลิตหัวสดสูง ต้นพันธุ์คุณภาพดี ทนแล้ง
ข้อจำกัด	ปริมาณแป้งต่ำเมื่อปลูกในภาคตะวันออก และค่อนข้างอ่อนแอต่อโรคใบไหม้

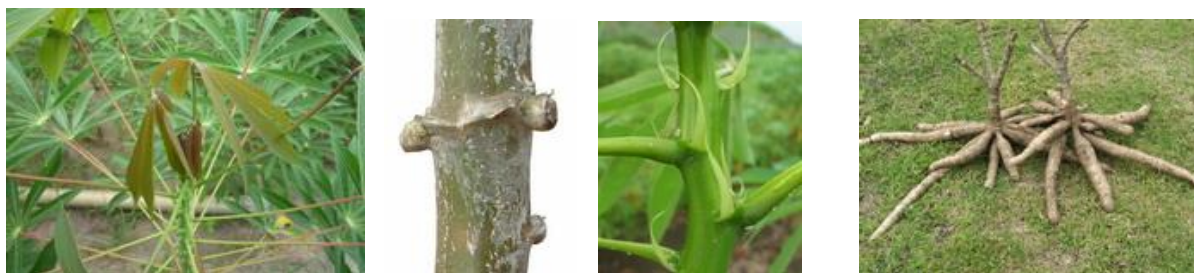
ที่มา : สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรที่ ๔ จังหวัดขอนแก่น

ตารางที่ ๒๕ : ลักษณะของพันธุ์หัวยบง ๖๐

ลักษณะ	หัวยบง ๖๐
สียอดอ่อน	สีม่วงอ่อน
สีก้านใบ	สีเขียวอมม่วง
ลักษณะแผ่นใบ	ใบหอก
ระดับการแตกกิ่ง	๐-๑
ความสูงของการแตกกิ่งแรก (ซม.)	๙๐-๑๔๐
สีลำต้น	สีเขียวเงิน
สีเนื้อหัว	สีขาว
สีเปลือกหัว	สีน้ำตาลอ่อน
ลักษณะหัว	ยาวเรียว
เปอร์เซ็นต์แป้ง (%)	๒๕.๕
ผลผลิตหัวสด (ตัน/ไร่)	๕.๘
ลักษณะเด่น	มีผลผลิตและปริมาณแป้งสูง ด้านทานโรคใบจุดปานกลาง
ข้อจำกัด	ควรเก็บเกี่ยวเมื่ออายุไม่น้อยกว่า ๑๐ เดือน
สียอดอ่อน	สีม่วงอ่อน

ที่มา : สำนักงานส่งเสริมและพัฒนากาเกษตรที่ ๔ จังหวัดขอนแก่น

สภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการเพาะปลูกมันสำปะหลัง

พื้นที่ที่มีความสูงจากระดับน้ำทะเลไม่เกิน ๒๐๐ เมตรไม่มีน้ำท่วมขังมีการระบายน้ำดีและถ่ายเทอากาศดีดินร่วน ดินร่วนปนทราย หรือดินทรายระดับหน้าดินลึกไม่น้อยกว่า ๓๐ เซนติเมตรมีความอุดมสมบูรณ์ปานกลาง อินทรีย์วัตถุไม่ต่ำกว่า ๑.๐ เปอร์เซ็นต์ค่าความเป็นกรดต่างระหว่าง ๕.๕ - ๗.๕ อุณหภูมิที่เหมาะสมต่อการเจริญเติบโต ๒๕ - ๓๗ องศาเซลเซียสปริมาณน้ำฝนกระจายสม่ำเสมอ ๑,๐๐๐ - ๑,๕๐๐ มิลลิเมตรต่อปี

การใช้เทคโนโลยีการผลิต

๑. การเตรียมดิน ไถ ๒ ครั้ง ด้วยผาน ๓ และผานไถลึกประมาณ ๘-๑๒ นิ้วและยกร่องปลูก การเตรียมท่อนพันธุ์ มันสำปะหลังเป็นพืชที่ขยายด้วยลำต้น โดยอายุของท่อนพันธุ์ที่เหมาะสมจะอยู่ในช่วง ๘-๑๒ เดือน ขนาดความยาวของท่อนพันธุ์ ประมาณ ๒๐-๒๕ เซนติเมตร มีจำนวนตาประมาณ ๑๐ ตาขึ้นไปต่อ ๑ ท่อนพันธุ์ ยกร่องปลูกความสูงของร่อง ๓๐ - ๔๐ เซนติเมตร ระยะระหว่างร่อง ๘๐ - ๑๒๐ เซนติเมตร

ระยะปลูกมันสำปะหลังระยะ ๘๐ x ๘๐ เซนติเมตร ๑๐๐ x ๑๐๐ เซนติเมตร หรือ ๑๐๐ x ๑๒๐ เซนติเมตร ขึ้นกับ พันธุ์ และพื้นที่

๒. ใช้พันธุ์มันสำปะหลังเกษตรศาสตร์ ๕๐ และห้วยบง ๖๐ควรแช่สารเคมี ก่อนปักท่อนพันธุ์ ประมาณ ๕ - ๑๐ เซนติเมตร

๓. ใส่ปุ๋ยสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ หรือสูตร ๑๖-๘-๑๖ในอัตรา ๕๐ กิโลกรัมต่อไร่ แบ่งใส่ ๒ ครั้ง ละครึ่งเท่าๆกัน ในครั้งแรกใส่หลังจากปลูกมันสำปะหลังแล้ว ๑ เดือน ครั้งที่ ๒ ใส่เมื่อมันสำปะหลังมีอายุได้ ๓ เดือน หรือปุ๋ยสูตร ๑๖-๘-๑๖ , ๑๓-๑๓-๒๑และสูตร ๑๕-๗-๑๘ อัตรา ๕๐ - ๑๐๐ กิโลกรัมต่อไร่ เวลาที่ใส่ปุ๋ยเมื่อมันสำปะหลังอายุ ๑ - ๒ เดือน หรือหลังกำจัดวัชพืชครั้งแรก

๔. แผลงศัตรูพืชเพลี้ยแป้งสีชมพูในทันที แต่ยังคงควบคุมได้ ด้วยการใช้สารชีวภัณฑ์

๕. การใช้เครื่องจักรกลทางการเกษตร การไถตะ และไถโดยใช้รถไถนาเดินตาม เก็บเกี่ยวโดยใช้รถไถนาขนาดเล็ก

๖. การเก็บเกี่ยวผลผลิต เกี่ยวด้วยแรงงานคน,รถไถและขายหัวสดช่วงอายุที่เหมาะสมกับการเก็บเกี่ยว คือ ๑๐ - ๑๒ เดือน

๗. ต้นทุนการผลิต/ไร่/ปีประกอบด้วย ค่าเตรียมดิน ค่าจ้างปลูก ค่าบำรุงรักษา ค่าปุ๋ย ค่า

พันธุ์ อื่นๆ

ตารางที่ ๒๖ : แสดงต้นทุนการผลิตมันสำปะหลัง/ไร่/ปี (ปี ๒๕๕๙)

ต้นทุนการผลิต	เงิน(บาท)	หมายเหตุ
๑.ค่าเตรียมดิน	๖๒๐	
๒.ค่าเตรียมพันธุ์	๕๐๐	
๓.ค่าจ้างปลูก	๖๐๐	
๔.ค่าจ้างเก็บเกี่ยว	๗๕๐	
๕.ค่าปุ๋ย	๘๐๐	
๖.ค่าขนส่ง	๕๕๐	
รวมต้นทุนทั้งหมด(บาท/ไร่)	๓,๘๑๐	
ผลผลิตเฉลี่ย/ไร่	๓,๐๐๐	ราคา ๒.๑๐ บาท/กก.๖,๓๐๐บาท
กำไรสุทธิ	๒,๔๙๐	

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ๒๕๕๙

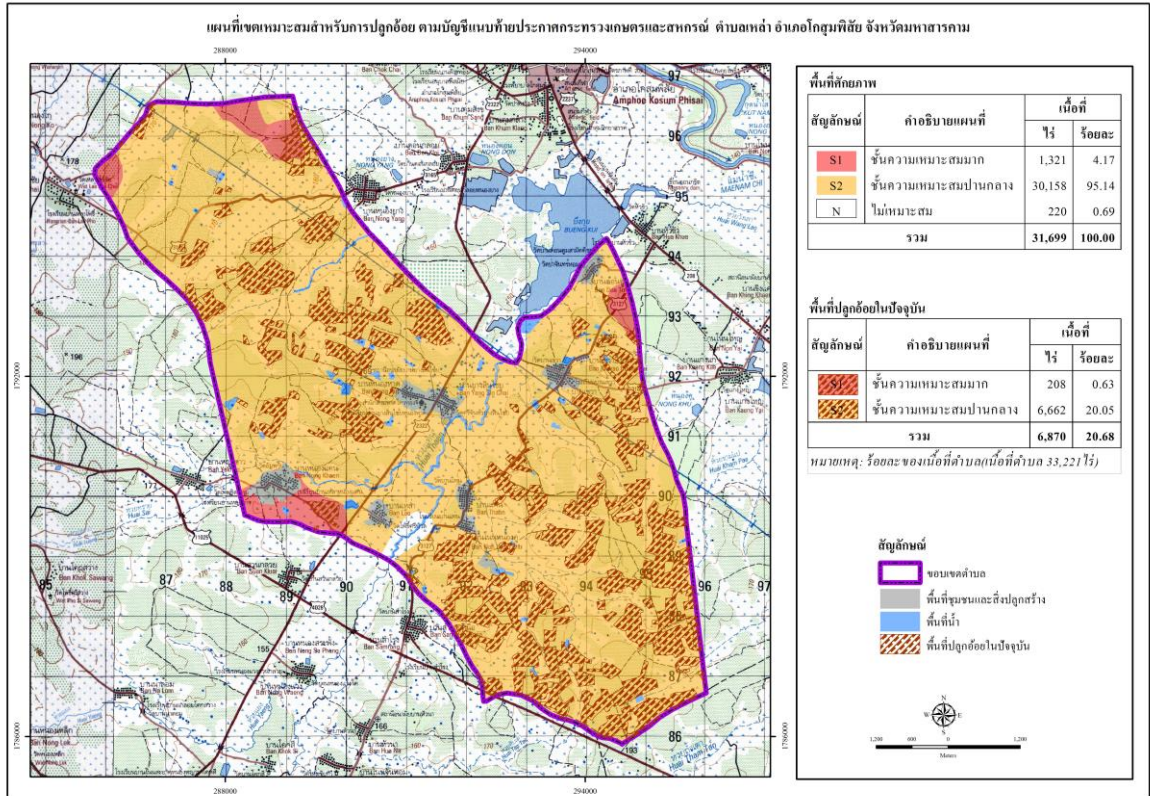
สถานการณ์ตลาด/วิถีการตลาด

สถานการณ์การราคามันสำปะหลังที่ผ่านมา พบว่าราคามันสำปะหลังมีมูลค่าสูงขึ้นทำให้เกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลังมีรายได้เพิ่มขึ้น

(๓) อ้อยโรงงาน

พื้นที่เหมาะสม/ไม่เหมาะสมในการปลูกอ้อย

ศึกษาความเหมาะสมในการปลูกอ้อย พบว่าตำบลเหล่า มีพื้นที่เหมาะสมปานกลางจำนวน ๓๐,๑๕๘ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๙๕.๑๔ รองลงมาได้แก่พื้นที่เหมาะสมมากจำนวน ๑,๓๒๑ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๔.๑๗ และพื้นที่ไม่เหมาะสม จำนวน ๒๒๐ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๐.๖๙ ตามลำดับ

ภาพที่ ๑๕ ระดับความเหมาะสมในการปลูกอ้อย

(ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน, ๒๕๕๙)

จำนวนพื้นที่ปลูก/เก็บเกี่ยว

ในพื้นที่ตำบลเหล่า มีจำนวนครัวเรือนเกษตรกร ทั้งสิ้น ๒๖๔ ครัวเรือน มีพื้นที่ปลูกอ้อยจำนวน ๒,๑๑๔.๘๔ ในปี ๒๕๖๔ มีเนื้อที่เก็บเกี่ยวผลผลิต จำนวน ๒,๑๑๔.๕๙ ไร่ รายละเอียดดังตารางที่ ๑๑ ตารางที่ ๒๗ จำนวนพื้นที่ปลูกข้าวและพื้นที่เก็บเกี่ยว

พืช	จำนวนครัวเรือนเกษตรกร	เนื้อที่ปลูก (ไร่)	เนื้อที่เสียหาย(ไร่)	เนื้อที่เก็บเกี่ยวผลผลิต (ไร่)
พืชไร่	๒๖๔	๒,๑๑๔.๘๔	-	๒,๑๑๔.๕๙
อ้อยโรงงาน	๒๖๔	๒,๑๑๔.๘๔	-	๒,๑๑๔.๕๙

ที่มา : ระบบฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกรกลาง กรมส่งเสริมการเกษตร <https://farmer.doae.go.th>

นอกจากนี้ยังมีผลการดำเนินงานโครงการขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกพืชเศรษฐกิจ ปี ๒๕๖๐/๒๕๖๑ ตำบลเขวาไร่ พบว่ามีเกษตรกรขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกอ้อย จำนวน ๒๖๔ ราย พื้นที่ ๒,๑๑๔.๘๔ ไร่ รายละเอียดดังตารางที่ ๒๘

ตารางที่ ๒๘ แสดงข้อมูลการเข้าร่วมโครงการปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร ปี ๒๕๖๔/๖๕ ตำบลเหล่า

หมู่ที่	ชื่อบ้าน	มันสำปะหลังโรงงาน	
		ราย	ไร่
๑	บ้านแท่น	๒๗	๒๓๘.๐๐
๒	บ้านเหล่า	๒๖	๑๔๓.๑๐
๓	บ้านยางสินไชย	๑๑	๘๓.๗๕
๔	บ้านหนองแคน	๔๓	๓๓๕.๐๐
๕	บ้านดอนตูม	๑๕	๑๑๗.๗๕
๖	บ้านหนองหาด	๔๐	๓๑๖.๗๕
๗	บ้านโนนหนองคู	๑๖	๑๙๐.๒๕
๘	บ้านเขวา	๓๕	๓๐๓.๒๔
๙	บ้านเขวาบึงกุย	๒๗	๑๙๘.๗๕
๑๐	บ้านหนองแคน	๑๖	๑๑๕.๐๐
๑๑	บ้านแท่นนคร	๑๐	๗๓.๒๕
รวม		๒๖๔	๒๑๑๔.๘๔

ปริมาณผลผลิตรวม/ผลผลิตเฉลี่ย

จากพื้นที่ปลูกอ้อย จำนวน ๕,๘๙๗.๙๐ ไร่ ในปี ๒๕๖๔ ในพื้นที่ตำบลเขวาไร่ มีผลผลิตที่เก็บเกี่ยวได้ จำนวน ๒๑,๑๔๘,๔๐๐ กิโลกรัม ผลผลิตเฉลี่ย ๑๐๐๐๐ กิโลกรัมต่อไร่ ราคาที่เกษตรกรขายได้เฉลี่ย ๑,๐๕๐ บาท/ตัน รายละเอียดดังตารางที่ ๑๓

ตารางที่ ๒๙ จำนวนพื้นที่ปลูกอ้อยและพื้นที่เก็บเกี่ยว

พืช	จำนวนครัวเรือนเกษตรกร	ผลผลิตที่เก็บเกี่ยวได้ (กิโลกรัม)	ผลผลิตเฉลี่ย (กิโลกรัม/ไร่)	ราคาที่เกษตรกรขายได้เฉลี่ย (บาท/ตัน)
พืชไร่	๒๖๔	๒๑,๑๔๘,๔๐๐	๑๐๐๐๐	๑,๐๕๐
อ้อยโรงงาน	๒๖๔	๒๑,๑๔๘,๔๐๐	๑๐๐๐๐	๑,๐๕๐

ที่มา : ระบบฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกรกลาง กรมส่งเสริมการเกษตร <https://farmer.doae.go.th>

สภาพการใช้เทคโนโลยีการผลิตตั้งแต่ปลูก ดูแลรักษา เก็บเกี่ยวผลผลิต
ลักษณะการผลิตทางการเกษตรทั่วไป มีการผลิตอ้อยเป็นพืชไร่หลักที่สำคัญของตำบล
เพื่อสร้างรายได้ให้กับครัวเรือนเกษตรกร ตามลำดับ

ข้อมูลการผลิต

อ้อยโรงงานหมายถึงอ้อยที่เก็บเกี่ยวส่งเข้าโรงงานในฤดูหีบอ้อยระหว่างวันที่ ๑ ตุลาคมถึงวันที่ ๓๑ มีนาคมของปีถัดไปแบ่งเป็น

๑. อ้อยโรงงานปี ๑ หมายถึงอ้อยที่ตัดในฤดูหีบอ้อยเป็นปีแรก
๒. อ้อยโรงงานปี ๒ หมายถึงอ้อยที่ตัดในฤดูหีบอ้อยเป็นปีที่สอง
๓. อ้อยโรงงานปี ๓ ขึ้นไปหมายถึงอ้อยที่ตัดในฤดูหีบอ้อยเป็นปีที่สามขึ้นไป

พันธุ์อ้อยหมายถึงพันธุ์อ้อยโรงงานที่นิยมปลูกได้แก่พันธุ์อู่ทอง ๑ อู่ทอง ๒ อู่ทอง ๓ อู่ทอง ๔ อู่ทอง ๕ K ๗๖-๔ K ๘๔-๒๐๐ K ๘๘-๘๗ K ๘๘-๙๒ K ๙๐-๗๗ F ๑๔๐ F๑๕๖ Q๑๐๐ Q๑๓๐ ROC๑๐ ซียนาท ๑ ขอนแก่น ๑ มุกดาหารและแรกนาร์เป็นต้น

การใช้เทคโนโลยีการผลิต

๑. การเตรียมดิน ไถด้วยพาลสาม ๑-๒ ครั้ง ลึก ๓๐-๕๐ ซม. ตามด้วยพาลเจ็ด ตากดิน ๗-๑๐ วัน ถ้าปลูกต้นฤดูฝน ให้พรวน ๑ ครั้ง ถ้าปลูกปลายฤดูฝน ต้องพรวนเพิ่มอีก ๒-๓ ครั้ง จนหน้าดินร่วนซุย และคราดเก็บเศษซาก ราก เหง้า หัวและไหลของวัชพืชออกจากแปลง ปรับปรุงสภาพดินด้วยปุ๋ยอินทรีย์ เช่นมูลไก่ ปลูกพืชตระกูลถั่ว ควรวิเคราะห์ดินก่อนปลูก พักดินก่อนปลูก

๒. การเตรียมท่อนพันธุ์พันธุ์ดี ด้านทานโรค แมลง เหมาะสมกับพื้นที่ ตอดี ได้หลายครั้ง อายุเก็บเกี่ยวเหมาะสม เจริญเติบโตเร็ว รากแข็งแรง ท่อนพันธุ์ไม่อ่อน ไม่แก่ ทนแล้ง มีเปอร์เซ็นต์น้ำตาลสูง

๓. ยกร่องปลูกระยะ ๑.๐-๑.๕ เมตร ถ้าปลูกปลายฝนต้องปลูกทันที เพื่อรักษาความชื้นในดิน - แปลงปลูกต้นฝน กลบให้สม่ำเสมอหนา ๓-๕ ซม. ส่วนแปลงปลูกปลายฤดูฝน กลบให้แน่นและหนาประมาณ ๒๐ ซม. การปลูกด้วยเครื่องปลูก เครื่องจะเปิดร่องใส่ปุ๋ย วางท่อนพันธุ์และกลบดินโดยอัตโนมัติ

๔. การให้ปุ๋ยให้ปุ๋ยเคมีหลังปลูก หรือหลังแต่งตออ้อย ๒ ครั้งดินร่วนปนทราย ให้ปุ๋ยสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ หรือ ๑๓-๑๓-๒๑ ครั้งแรกรองกันร่องพร้อมปลูก อัตรา ๒๐ กก./ไร่ ครั้งที่ ๒ เมื่ออายุ ๒-๓ เดือน อัตรา ๕๐ กก./ไร่ ถ้าเป็นอ้อยตอ หลังตัดแต่งตอให้เพิ่มปุ๋ยสูตร ๔๖-๐-๐ อัตรา ๑๐-๑๕ กก./ไร่ หรือสูตร ๒๑-๐-๐ อัตรา ๒๐-๓๐ กก./ไร่ ดินร่วน หรือดินร่วนเหนียว ให้ปุ๋ยสูตร ๑๖-๘-๘ ครั้งแรกหลังปลูก ๑ เดือน อัตรา ๓๕ กก./ไร่ ครั้งที่ ๒ อายุ ๒-๓ เดือน อัตรา ๔๐ กก./ไร่

๕. การจัดการดินหว่านปุ๋ยอินทรีย์หรือปุ๋ยคอกที่ย่อยสลายดีแล้ว อัตรา ๑,๐๐๐-๒,๐๐๐ กิโลกรัม/ไร่ใส่ภาคก่อนหม้อกรองหรือฟิลเตอร์เค้ก อัตรา ๕,๐๐๐-๘,๐๐๐ กิโลกรัม/น้ำหนักแห้ง/ไร่ ใส่ขานอ้อยแห้งหรือบากาศ อัตรา ๒,๐๐๐ กก./น้ำหนักแห้ง/ไร่ เพื่อช่วยให้โครงสร้างดินดีขึ้น

๖. การดูแลรักษา การใช้ชีวอินทรีย์สารธรรมชาติและสารกำจัดศัตรูพืช ไซเปอร์เมทริน (๒๕% EC) ๒๕ มล./น้ำ ๒๐ ลิตรการใช้สารกำจัดวัชพืชในไร่อ้อย อะลาคลอร์ (๔๘%) ๑๖๐ -๒๔๐ มล./น้ำ ๒๐ ลิตร

๗. การใช้เครื่องจักรกลทางการเกษตร รถไถนา รถเก็บเกี่ยวอ้อย รถคืบอ้อย เครื่องปลูกอ้อย

๘. เก็บเกี่ยวอ้อยอายุ ๑๐-๑๔ เดือนหลังปลูกใช้แรงงานและใช้เครื่องเก็บเกี่ยว

๙. การจัดการตออ้อยอ้อยที่ใช้แรงงาน ต้องใช้มีดตัดตออ้อยให้ชิดดินทันทีหลังเก็บเกี่ยว

๑๐. ต้นทุนการผลิต/ไร่/ปีประกอบด้วย ค่าเตรียมดิน ค่าจ้างปลูก ค่าบำรุงรักษา ค่าปุ๋ย ค่าพันธุ์อื่นๆ

ตารางที่ ๓๐: แสดงต้นทุนการผลิตอ้อยโรงงานต่อไร่

รายการ	ต้นทุน (บาท/ไร่)			
	อ้อยใหม่	อ้อยต่อ ๑	อ้อยต่อ ๒	อ้อยต่อ ๓
- ค่าไถครั้งที่ ๑ ไถผาน๓	๔๐๐			
- ค่าไถครั้งที่ ๒ ไถผาน๗	๒๐๐			
- ค่าไถครั้งที่ ๓ ไถผาน๗	๒๐๐			
- ค่าพันธุ์อ้อย	๒,๔๐๐			
- ค่าปลูกและซ่อม	๖๕๐			
- ค่าปุ๋ย + ยาปราบศัตรูพืช/วัชพืช	๒,๕๐๐	๒,๕๐๐	๒,๕๐๐	๒,๕๐๐
- ค่าแรงกำจัดศัตรูพืช/วัชพืช				๒๐๐
- ค่าบำรุงรักษา	๒๐๐	๒๐๐	๒๐๐	๒๐๐
รวม (บาท)	๖,๗๕๐	๒,๙๐๐	๒,๙๐๐	๒,๙๐๐
ผลผลิต (ตัน)	๑๖	๑๓	๑๒	๑๑
ค่าแรงงานเก็บเกี่ยว (๑๘๐ บาท /ตัน)	๒,๘๘๐	๒,๓๔๐	๒,๑๖๐	๑,๙๘๐
ค่าบรรทุก (๑๕๐ บาท/ตัน)	๒,๔๐๐	๑,๙๕๐	๑,๘๐๐	๑,๖๕๐
รวมต้นทุนทั้งหมด (บาท)	๑๒,๐๓๐	๗,๑๙๐	๖,๘๖๐	๖,๘๖๐

ที่มา : สำนักงานส่งเสริมและพัฒนากาษตรที่ ๔ จังหวัดขอนแก่น

ข้อมูลผลผลิต

ตำบลเหล่ามีพื้นที่ปลูกอ้อย จำนวน ๕,๘๙๗.๙๐ ไร่ ในปี ๒๕๖๑ ในพื้นที่ตำบลเหล่า มีผลผลิตที่เก็บเกี่ยวได้ จำนวน ๕,๔๙๕,๒๐๐ กิโลกรัม ผลผลิตเฉลี่ย ๑๐๐๐๐ กิโลกรัมต่อไร่ ราคาที่เกษตรกรขายได้เฉลี่ย ๕๕๐ บาท/กิโลกรัม

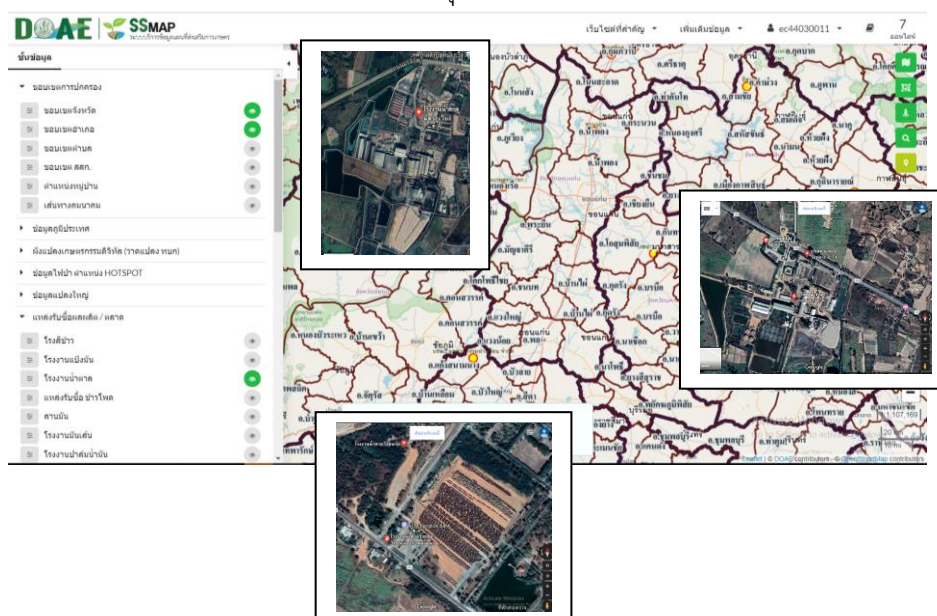
สถานการณ์ตลาด/วิธีการตลาด

จากข้อมูลสำนักงานคณะกรรมการอ้อยและน้ำตาลทราย การผลิตปี ๒๕๖๑/๒๕๖๒ ราคาอ้อยขึ้นต้นในอัตรา ๖๘๐ บาท ณ ระดับความหวานที่ ๑๐ ซี.ซี.เอส. และกำหนดอัตราขึ้น/ลง ของราคาอ้อยเท่ากับ ๔๘.๔๘ บาท ต่อ ๑ หน่วย ซี.ซี.เอส.ต่อเมตริกตัน การผลิตปี ๒๕๕๘/๒๕๕๙ ราคาอ้อยขึ้นต้นในอัตรา ๘๐๘ บาท ณ ระดับความหวานที่ ๑๐ ซี.ซี.เอส. และกำหนดอัตราขึ้น/ลง ของราคาอ้อยเท่ากับ ๔๘.๔๘ บาท ต่อ ๑ หน่วย ซี.ซี.เอส.ต่อเมตริกตัน การผลิตปี ๒๕๕๗/๒๕๕๘ ราคาอ้อยขึ้นต้นในอัตรา ๙๐๐ บาท ณ ระดับความหวานที่ ๑๐ ซี.ซี.เอส. และกำหนดอัตราขึ้น/ลง ของราคาอ้อยเท่ากับ ๕๔ บาท ต่อ ๑ หน่วย ซี.ซี.เอส.ต่อเมตริกตัน การผลิตปี ๒๕๕๖/๒๕๕๗ ราคาอ้อยขึ้นสุดท้ายเฉลี่ยในอัตรา ๙๕๘.๓๑ บาท ณ ระดับความหวานที่ ๑๐ ซี.ซี.เอส.

ตารางที่ ๓๑ โรงงานน้ำตาล

ที่	จุดรับซื้อ	ที่ตั้ง		
		หมู่ที่	ตำบล	อำเภอ
๑	โรงงานน้ำตาลวังขนาย(กลุ่มมหาวัง)	๙	แก้งแก	โกสุมพิสัย
๒	โรงงานน้ำตาลมิตรผล	๑	หนองเรือ	หนองเรือ
๓	โรงงานน้ำตาลวังขนาย แก้งสนามนาง(กลุ่มมหาวัง)	๑	แก้งสนามนาง	แก้งสนามนาง

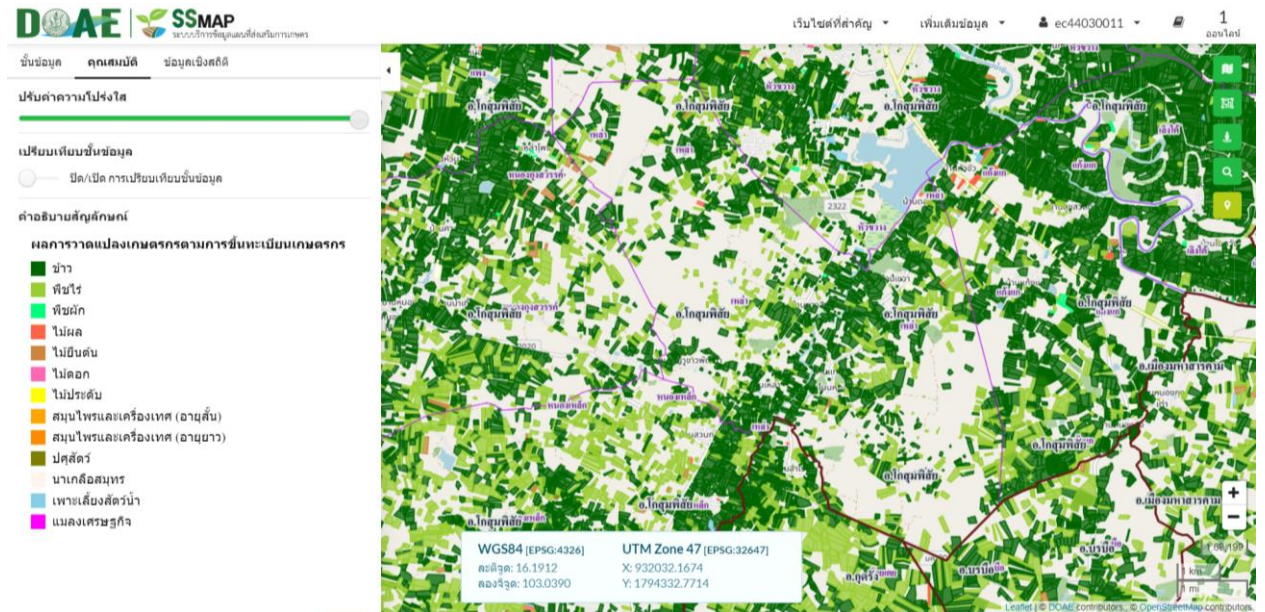
ภาพที่ ๑๖ ที่ตั้งจุดรับซื้ออ้อยโรงงาน

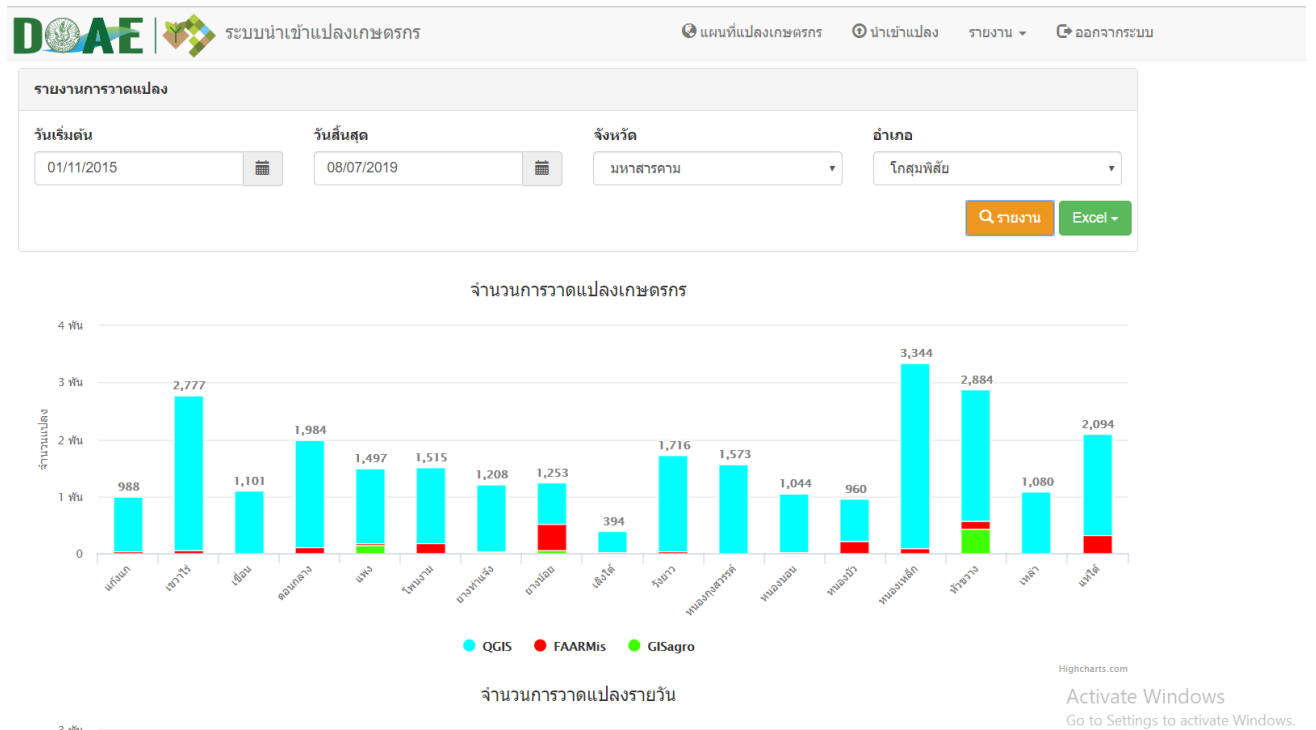
จากการเข้าร่วมโครงการปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร กรมส่งเสริมการเกษตร ได้นำเครื่องมือและเทคโนโลยี มาปรับปรุงวิธีการรับขึ้นทะเบียนปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร และการตรวจสอบข้อมูลที่ได้รับแจ้งจากเกษตรกรอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ การนำเครื่องจับพิกัดภูมิศาสตร์ GPS มาใช้ในการจัดเก็บพิกัดที่ตั้งแปลงวัดขนาดพื้นที่ และร่วมมือกับ GISTDA ในการใช้แผนที่ภาพถ่ายดาวเทียมมาค้นหาพิกัดและวาดผังแปลงด้วยโปรแกรม GISagro การพัฒนาการใช้โปรแกรมสำเร็จรูป Qgis และใช้แผนที่ Google Map ในการค้นหาพิกัดและวาดผังแปลงรวมทั้งได้ดำเนินการขึ้นทะเบียนพร้อมวาดผังแปลงด้วยคอมพิวเตอร์แท็บเล็ต (Tablet) ผ่าน FAARMis Application ในปี ๒๕๖๔ ให้ครอบคลุมพื้นที่ทุกจังหวัด

จากข้อมูลวาดแปลง พบว่าตำบลเหล่านี้มีข้อมูลการวาดแปลง จำนวน ๒,๗๗๗ แปลง และมีการปลูกพืชเศรษฐกิจหลายชนิด เช่น ข้าว มันสำปะหลัง อ้อยโรงงาน ยางพารา ไม้ผล(มะม่วง) พืชผักอื่นๆกล้วยน้ำว้าแก้วมังกร ข้าวเจ้า ข้าวโพดรับประทานฝักสด ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ข้าวโพดหวาน ข้าวเหนียว ผักอื่นๆ มะม่วง มันสำปะหลังโรงงาน ไม้ผลอื่นๆ ยางพารา หญ้าเลี้ยงสัตว์ อ้อยโรงงาน รายละเอียดภาพที่ ๑๒

ภาพที่ ๑๗ ข้อมูลจากการวาดแปลง

ภาพที่ ๑๘ ข้อมูลการวาดแปลง
(ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร, ๒๕๖๒)

ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร, ๒๕๖๒

<http://ssmap.doae.go.th/geofarmer/Report/ParcelReport>

๒.๑.๑ ประเด็นปัญหา สภาพของปัญหาแนวทางการแก้ไข

ตารางที่ ๓๒ แสดงประเด็นปัญหา สภาพของปัญหาและแนวทางการแก้ไข

ปัญหาและกลุ่มของปัญหา	สภาพของปัญหา	แนวทางการแก้ไข	หมู่บ้านและตำบลเป้าหมาย (พื้นที่/ชุมชน ที่ประสบปัญหา)	ความสำคัญเร่งด่วน
<p>๑. ด้านพื้นที่และทรัพยากร การเกษตร ๑.๑ ทรัพยากรดิน</p> <p>๑.๒ ทรัพยากรน้ำ</p>	<p>- ดินค่อนข้างเป็นดินทราย และมีโครงสร้างค่อนข้างแน่นทึบ</p> <p>- แหล่งน้ำที่ใช้เพื่อการเกษตรในช่วงฤดูแล้งไม่เพียงพอ</p>	<p>- ใสปุ๋ยคอก หรือปุ๋ยหมักอัตรา ๑-๒ ตันต่อไร่ ไถกลบตอซังพืชลงดิน ได้แก่ ฟางหรือตอซังข้าวต้นข้าวโพด หรือเศษพืชตระกูลถั่ว ในช่วงการเตรียมดิน ไถกลบพืชปุ๋ยสด จากพืชตระกูลถั่ว ได้แก่ โสนอัฟริกัน ถั่วพุ่ม หรือถั่วเขียว โดยใช้เมล็ดพันธุ์ อัตรา ๕-๗ กิโลกรัมต่อไร่ ปลุกก่อนทำนาเป็นระยะเวลา ๓๕-๕๐ วัน และเมื่อออกดอก ๕๐ % จึงไถกลบปลุกพืชตระกูลถั่ว ได้แก่ กระถินยักษ์ หรือถั่วมะแฮะ บริเวณคันนา แล้วทำการตัดใบหรือกิ่งอ่อนสับกลบเป็นปุ๋ยพืชสด</p> <p>- สร้างแหล่งกักเก็บน้ำในพื้นที่ทำการเกษตร</p> <p>- ขุดเจาะบ่อบาดาลเพื่อการเกษตร</p>	<p>ทุกหมู่บ้าน</p>	<p>ทุกหมู่บ้าน</p>
<p>๒. ด้านการผลิตและการตลาด</p>				

ปัญหาและกลุ่มของปัญหา	สภาพของปัญหา	แนวทางการแก้ไข	หมู่บ้านและตำบลเป้าหมาย (พื้นที่/ชุมชน ที่ประสบปัญหา)	ความสำคัญเร่งด่วน
(ตามรายชนิดพืชที่สำคัญ) ๒.๑ ข้าว ๒.๒ มันสำปะหลัง โรงงาน ๒.๓ อ้อยโรงงาน	<ul style="list-style-type: none"> - ราคาผลผลิตตกต่ำ - ราคาผลผลิตตกต่ำ - ต้นทุนการผลิตสูง - ราคาผลผลิตตกต่ำ - ต้นทุนการผลิตสูง 	<ul style="list-style-type: none"> - ประกอบอาชีพเสริม - ปรับเปลี่ยนพื้นที่ปลูกข้าวเป็นเกษตรกรรมทางเลือกอื่น - ปลูกมันสำปะหลังตามพื้นที่ Zoning - ปลูกอ้อยแปลงใหญ่ตามพื้นที่ Zoning 	ทุกหมู่บ้าน ทุกหมู่บ้าน ทุกหมู่บ้าน	ทุกหมู่บ้าน ทุกหมู่บ้าน ทุกหมู่บ้าน
๓. ด้านเกษตรกรและองค์กร เกษตรกร ๓.๑ การรวมกลุ่ม	<ul style="list-style-type: none"> - การรวมกลุ่มของเกษตรกรไม่เข้มแข็ง - เกษตรกรขาดความรู้เรื่องการผลิ การตลาด 	<ul style="list-style-type: none"> - จัดตั้งกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกข้าว เพื่ออำนาจในการต่อรองราคาผลผลิต - จัดตั้งกลุ่มเกษตรกร เพื่อการแปรรูปผลผลิตจากข้าว - จัดตั้งกลุ่มตามระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ - 	ทุกหมู่บ้าน	ทุกหมู่บ้าน

ปัญหาและกลุ่มของปัญหา	สภาพของปัญหา	แนวทางการแก้ไข	หมู่บ้านและตำบลเป้าหมาย (พื้นที่/ชุมชน ที่ประสบปัญหา)	ความสำคัญเร่งด่วน
๔. ด้านการแปรรูปผลผลิตและผลิตภัณฑ์ ๔.๑ การแปรรูปข้าว	- ไม่มีความรู้เกี่ยวกับการแปรรูป	- จัดตั้งกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกข้าว เพื่อผลิตข้าวที่มีคุณภาพ - ศึกษานวัตกรรมการแปรรูปโดยสถาบันการศึกษาในพื้นที่หรือผู้ที่มีความเชี่ยวชาญ	ทุกหมู่บ้าน	ทุกหมู่บ้าน

๒.๒ การจัดทำ TOWS Matrix

การวิเคราะห์สถานการณ์ด้านการเกษตรตำบลศรีสุข ใช้หลักการวิเคราะห์สภาพวิชี SWOT Analysis เพื่อประเมินจุดแข็ง จุดอ่อนและวิเคราะห์สภาพแวดล้อมเพื่อให้ทราบถึงโอกาสอุปสรรคที่มีผลกระทบเพื่อกำหนดกลยุทธ์การดำเนินงาน ดังนี้

ตารางที่ ๓๓ การวิเคราะห์ TOWS Matrix สภาพแวดล้อมตำบลศรีสุข อำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น

<p style="text-align: center;">ปัจจัยภายใน</p> <p style="text-align: center;">ปัจจัยภายนอก</p>	<p>จุดแข็ง (Strengths : S)</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. มีพื้นที่ปลูกข้าวเยอะ ทุกหมู่บ้าน ๒. พื้นที่ที่เหมาะสมในการปลูกอ้อยและ มันสำปะหลัง ๓. มีการปลูกพืชผัก สร้างรายได้ ให้แก่เกษตรกร 	<p>จุดอ่อน (Weaknesses : W)</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. ขาดการรวมกลุ่มของเกษตรกร ๒. เกษตรกรยังขาดความรู้เรื่อง การผลิต/ตลาด/แปรรูป ๓. ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ ๔. แหล่งน้ำเพื่อใช้ในการเกษตรในช่วงฤดู แล้งไม่เพียงพอ ๕. พื้นที่ส่วนใหญ่ไม่เหมาะสมสำหรับปลูก ข้าว
<p>โอกาส (Opportunities : O)</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. มีแหล่งรับซื้อผลผลิตค่อนข้างมาก ๒. มีหน่วยงานราชการให้ความรู้ เช่น กรมพัฒนาที่ดินให้ความรู้เรื่องการ ปรับปรุงบำรุงดิน สำนักงานการ ปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมให้ความรู้ เรื่องการจัดรูปที่ดินให้เหมาะสม ๓. มีสถาบันการศึกษาในพื้นที่ให้ความรู้ เรื่องการแปรรูปผลผลิตข้าว/พืชผัก 	<p>SO กลยุทธ์เชิงรุก</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. การเพิ่มปริมาณผลผลิตข้าว (S๑+O๒) ๒. แปรรูปผลผลิตจากข้าวเพื่อ เพิ่มมูลค่าสินค้า (S๑+O๓) ๓. รวมกลุ่มเกษตรกรในการ ขายพืชผัก(S๓+O๑) ๔. รวมกลุ่มเกษตรกรเพื่อปลูก มันสำปะหลังแปลงใหญ่ตาม พื้นที่ Zoning (S๒+O๒) 	<p>WO กลยุทธ์เชิงแก้ไข</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. การรวมกลุ่มเกษตรกรเพื่อผลิต ข้าวพันธุ์ดี W๑+O๒) ๒. การรวมกลุ่มเกษตรกรเพื่อแปรรูป ผลผลิตจากข้าว (W๑+O๓) ๓. รวมกลุ่มเกษตรกรเพื่อปลูกมัน สำปะหลังแปลงใหญ่ตามพื้นที่ Zoning (W๕+O๒)
<p>ภาวะคุกคาม (Threats : T)</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. ราคาผลผลิตแปรปรวน ๒. ฝนทิ้งช่วง (ภัยธรรมชาติ) ๓. ผลผลิตตกต่ำ 	<p>ST กลยุทธ์ป้องกัน</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. สร้างตลาดแบบขายตรง (ผู้ผลิต ขายสินค้าให้ผู้บริโภคโดยตรง) (S๑+T๑) ๒. สร้างแหล่งเก็บน้ำในชุมชน (S๑+T๒) ๓. รวบรวมผล ผลิตและแปรรูป จำหน่ายในรูปแบบกลุ่ม (S๑+T๑) ๔. ขุดเจาะบ่อบาดาลเพื่อ การเกษตร (S๑+T๒) ๕. ปรับปรุงบำรุงดิน (S๑+T๓) 	<p>WT กลยุทธ์เชิงรับ</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. รวมกลุ่มเกษตรกรเพื่อสร้าง อาชีพเสริม เช่น การปลูกพืชอายุ สั้น (W๑+T๒) ๒. การแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่าผลผลิต (W๑+T๒) ๓. ทำการเกษตรแบบผสมผสาน (W๕+T๑+T๓)

กำหนดเป็นกลยุทธ์ ดังนี้

๑. กลยุทธ์เชิงรุก

- ๑.๑ การเพิ่มปริมาณผลผลิตข้าว
- ๑.๒ แปรรูปผลผลิตจากข้าวเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้า
- ๑.๓ รวมกลุ่มเกษตรกรในการขายพืชผัก
- ๑.๔ รวมกลุ่มเกษตรกรเพื่อปลูกมันสำปะหลังแปลงใหญ่ตามพื้นที่ Zoning

๒. กลยุทธ์เชิงแก้ไข

- ๒.๑ การรวมกลุ่มเกษตรกรเพื่อผลิตข้าวพันธุ์ดี
- ๒.๒ การรวมกลุ่มเกษตรกรเพื่อแปรรูปผลผลิตจากข้าว
- ๒.๓ รวมกลุ่มเกษตรกรเพื่อปลูกมันสำปะหลังแปลงใหญ่ตามพื้นที่ Zoning

๓. กลยุทธ์ป้องกัน

- ๓.๑ สร้างตลาดแบบขายตรง (ผู้ผลิตขายสินค้าให้ผู้บริโภคโดยตรง)
- ๓.๒ สร้างแหล่งเก็บน้ำในชุมชน
- ๓.๓ รวบรวมผลผลิตและแปรรูปจำหน่ายในรูปแบบกลุ่ม
- ๓.๔ ขุดเจาะบ่อบาดาลเพื่อการเกษตร
- ๓.๕ ปรับปรุงบำรุงดิน

๔. กลยุทธ์เชิงรับ

- ๔.๑ รวมกลุ่มเกษตรกรเพื่อสร้างอาชีพเสริม เช่น การปลูกพืชอายุสั้น
- ๔.๒ การแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่าผลผลิต
- ๔.๓ ทำการเกษตรแบบผสมผสาน

บทที่ ๓

ทิศทาง/แนวทางการพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอ/ตำบลเหล่า

๓.๑ พัฒนาการผลิตรายสินค้า (พืช/ปศุสัตว์/ประมง)

๓.๑.๑ ข้าว

เป้าประสงค์ของกลยุทธ์ : เพื่อเพิ่มปริมาณผลผลิตข้าวที่คุณภาพ

กลยุทธ์ : การเพิ่มคุณภาพผลผลิตข้าว

โครงการที่ ๑ โครงการสนับสนุนเมล็ดพันธุ์ข้าวเพื่อการเกษตรและส่งเสริมการผลิตข้าวขาว

ดอกมะลิ ๑๐๕ ปลอดภัยจากสารพิษ

๓.๑.๒ มันสำปะหลัง

เป้าประสงค์ของกลยุทธ์ : เพื่อเพิ่มปริมาณผลผลิตมันสำปะหลัง

กลยุทธ์ : การเพิ่มผลผลิตมันสำปะหลัง

โครงการที่ ๑ การส่งเสริมการผลิตมันสำปะหลังพันธุ์ดี

๓.๑.๓ อ้อยโรงงาน

เป้าประสงค์ของกลยุทธ์ : เพื่อเพิ่มปริมาณผลผลิตอ้อยโรงงาน

กลยุทธ์ : การเพิ่มผลผลิตอ้อยโรงงาน

โครงการที่ ๑ การส่งเสริมการปลูกอ้อยพันธุ์ดี

๓.๑.๔ พืชผักสวนครัว

เป้าประสงค์ของกลยุทธ์ : เพื่อผลิตพืชผักสวนครัวที่ปลอดภัย

กลยุทธ์ ; ส่งเสริมการปลูกพืชผักสวนครัว

๓.๒ พัฒนาเกษตรกร/กลุ่ม/องค์กร

๓.๒.๑ การรวมกลุ่มเกษตรกร

เป้าประสงค์ของกลยุทธ์ : เพื่อพัฒนากลุ่มเกษตรกร

กลยุทธ์ : การรวมกลุ่มเกษตรกรเพื่อความยั่งยืน

โครงการที่ ๑ โครงการส่งเสริมและพัฒนากลุ่มแม่บ้านเกษตรกร

๓.๓ พัฒนาพื้นที่และทรัพยากรการเกษตร

๓.๓.๑ ทรัพยากรดิน

เป้าประสงค์ของกลยุทธ์ : เพื่อเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ให้แก่ทรัพยากรดิน

กลยุทธ์ : เพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดิน

โครงการที่ ๑ โครงการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด

โครงการที่ ๒ โครงการส่งเสริมการกำจัดศัตรูพืชโดยชีววิธี

๓.๓.๒ สิ่งแวดล้อม

เป้าหมาย : เพื่อป้องกัน และแก้ไขปัญหาการเผาในพื้นที่การเกษตร

กลยุทธ์ : ลดการเผาในพื้นที่เกษตร

โครงการที่ ๑ โครงการส่งเสริมการหยุดเผาในพื้นที่การเกษตร

๑. โครงการสนับสนุนเมล็ดพันธุ์ข้าวเพื่อการเกษตรและส่งเสริมการผลิตข้าวดอกมะลิ๑๐ ปลอดภัยจากสารพิษ

หลักการเหตุผล

เนื่องจากในปัจจุบัน เกษตรกรการใช้เมล็ดพันธุ์ข้าวที่ไม่มีการคัดเลือกเมล็ดพันธุ์ในการปลูกทำให้คุณภาพของเมล็ดพันธุ์ไม่มีคุณภาพและไม่ได้ผลผลิตที่ดีและเกษตรกรมีการผลิตข้าวโดยใช้สารเคมีมากขึ้นทำให้ผลผลิตมีสารพิษตกค้างเป็นอันตรายต่อผู้บริโภคและสิ่งแวดล้อม

วัตถุประสงค์

๑. ส่งเสริมให้เกษตรกรผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวเพื่อเป็นการแก้ปัญหาเรื่องการขาดแคลนเมล็ดพันธุ์ข้าวที่มีประสิทธิภาพโดยเฉพาะข้าวซึ่งเกษตรกรใช้เพาะปลูกติดต่อกัน ๔ ปี ทำให้เมล็ดพันธุ์ข้าวเสื่อมคุณภาพหรือกลายเป็นพันธุ์ได้
๒. เพื่อลดต้นทุนในการผลิต
๓. ผลผลิตที่ได้มีความปลอดภัยจากสารพิษ
๔. ทำให้สภาพแวดล้อมของชุมชนและคุณภาพของเกษตรกรดีขึ้น

เป้าหมาย

เกษตรกรจำนวน ๕๐ ราย

พื้นที่ดำเนินการ

หมู่ที่ ๑-๑๑ ตำบลเหล่า

ระยะเวลา

ปีงบประมาณ ๒๕๖๕ - ๒๕๖๖

แผนการดำเนินงาน

๑. ประชุมคณะกรรมการบริหารศูนย์บริการ ฯ เพื่อวางแผนปฏิบัติงาน
๒. ประชุมชี้แจงโครงการและคัดเลือกเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ
๓. ประชุมเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการพร้อมคัดเลือกแปลงสาธิต ๑ แปลง
๔. รณรงค์ให้เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการไกลบซัง
๕. รณรงค์ให้เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการหว่านเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด
๖. รณรงค์ให้เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการจัดทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพเพื่อใช้ในการเพิ่มผลผลิต
๗. ดำเนินการถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตการผลิตตามกระบวนการโรงเรียนเกษตรกรข้าว ๓ ครั้ง
๘. ประเมินผลและรายงาน

วิธีดำเนินงาน

๑. ดำเนินการตามแผน
๒. จัดทำแปลงสาธิต ๑ แปลง

งบประมาณ

๑. ค่าอาหารเกษตรกร (๓ ครั้ง)	๑๐๐ บาท/คน	รวม ๑๕,๐๐๐	บาท
๒. ค่าอาหารว่างและดื่ม (๓ ครั้ง)	๕๐บาท/คน	รวม ๗,๕๐๐	บาท
๓. ค่าวิทยากร		รวม ๔,๕๐๐	บาท
๔. ค่าวัสดุจัดทำแปลงสาธิต		รวม ๓๓,๐๐๐	บาท
๕. ค่าเมล็ดพันธุ์ข้าว		เป็นเงิน ๒๐๐,๐๐๐	บาท
๖. ค่าเมล็ดพันธุ์ปุ๋ยพืชสด		เป็นเงิน ๗๐,๐๐๐	บาท
	รวมเป็นเงิน	๓๓๐,๐๐๐	บาท

ผลตอบแทน

๑. เกษตรกรมีความรู้และสามารถผลิตข้าวหอมมะลิให้ปลอดภัยจากสารพิษ
๒. เกษตรกรมีความรู้และสามารถผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพใช้เองได้
๑. ผลผลิตข้าวที่ได้มีความปลอดภัยจากสารพิษ
๒. ลดต้นทุนในการผลิต
๓. สภาพแวดล้อมของชุมชนและคุณภาพชีวิตของเกษตรกรดีขึ้น
๔. เกษตรกรมีผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวเพื่อเป็นการแก้ปัญหาเรื่องการขาดแคลนเมล็ดพันธุ์ข้าวที่มีประสิทธิภาพ

๒.โครงการส่งเสริมการผลิตมันสำปะหลังพันธุ์ดี

หลักการเหตุผล

มันสำปะหลังเป็นพืชเศรษฐกิจหลักของตำบลแพง พื้นที่ปลูกส่วนใหญ่อาศัยน้ำฝน การจัดการดิน น้ำ พันธุ์ และการดูแลรักษาไม่มีประสิทธิภาพทำให้มีการระบาดของโรคแมลงศัตรูมันสำปะหลังทำให้ผลผลิตต่อไร่ต่ำซึ่งปัจจัยสำคัญในการปลูกมันสำปะหลังให้ได้ผลผลิตสูงและมีคุณภาพ ต้องมีมันสำปะหลังพันธุ์ดีและเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ของเกษตรกรและสามารถใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ในด้านเทคโนโลยีการผลิตมันสำปะหลัง เพื่อเพิ่มผลผลิตต่อไร่รวมทั้งการป้องกันกำจัดโรคแมลงศัตรูมันสำปะหลังที่ถูกต้องและเหมาะสม เพื่อการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด นำไปสู่ความยั่งยืนและมั่นคงต่ออาชีพเกษตรกร

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้มีมันสำปะหลังพันธุ์ดีในพื้นที่เพียงพอกับความต้องการของเกษตรกร
๒. เพื่อพัฒนาการผลิตมันสำปะหลังให้ได้ปริมาณผลผลิตเพิ่มขึ้น
๓. เพื่อป้องกันกำจัดการระบาดของโรคแมลงศัตรูมันสำปะหลัง
๔. เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้การผลิตมันสำปะหลังที่ถูกต้องและได้มันสำปะหลังที่มีคุณภาพ

เป้าหมาย

เกษตรกร ๒๕ ราย ไร่ละ ๓ ไร่ รวมพื้นที่ ๗๕ ไร่

พื้นที่ดำเนินการ

หมู่ที่ ๑-๑๑ ตำบลเหล่า

ระยะเวลา

ปีงบประมาณ ๒๕๖๕-๒๕๖๖

แผนการดำเนินงาน

๑. ประชุมชี้แจงรายละเอียดโครงการ
๒. คัดเลือกเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ
๓. จัดทำแปลงเรียนรู้เพื่อศึกษาขั้นตอนการผลิต
๔. ดำเนินการถ่ายทอดความรู้ตามกระบวนการโรงเรียนเกษตรกร ๓ ครั้ง
๕. ประเมินผลและรายงาน

วิธีดำเนินงาน

๑. ดำเนินการตามแผน
๒. จัดทำแปลงสาธิต ๑ แปลง

งบประมาณ

๑. ค่าอาหารเกษตรกร (๓ ครั้ง)	๑๐๐ บาท/คน	รวม ๗,๕๐๐	บาท
๒. ค่าอาหารว่างและดื่ม (๓ ครั้ง)	๕๐ บาท / คน	รวม ๓,๗๕๐	บาท
๓. ค่าวิทยากร		รวม ๔,๕๐๐	บาท
๔. ค่าวัสดุจัดทำแปลงสาธิต		รวม ๔๔,๒๕๐	บาท
	รวมเป็นเงิน	๖๐,๐๐๐	บาท

ผลตอบแทน

๑. เกษตรกรมีความรู้และได้รับปัจจัยการผลิตในการจัดทำแปลงผลิตมันสำปะหลังพันธุ์ดี
๒. เกษตรกรมีความรู้และสามารถในการตรวจและเฝ้าระวังการระบาดของโรคแมลงศัตรูมันสำปะหลัง
๓. ผลผลิตต่อไร่มันสำปะหลังเพิ่มสูงขึ้น
๔. เกษตรกรสามารถกระจายพันธุ์มันสำปะหลังพันธุ์ดี

๓. โครงการส่งเสริมการปลูกอ้อยพันธุ์ดี

หลักการเหตุผล

อ้อยเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ พื้นที่ปลูกส่วนใหญ่อาศัยน้ำฝน การจัดการดิน น้ำ พันธุ์ และการดูแลรักษาไม่มีประสิทธิภาพทำให้มีการระบาดของโรคแมลงศัตรูอ้อยทำให้ผลผลิตต่อไร่ต่ำซึ่งปัจจัยสำคัญในการปลูกอ้อยให้ได้ผลผลิตสูงและมีคุณภาพ ต้องมีอ้อยพันธุ์ดีและเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ของเกษตรกรและสามารถใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ในด้านเทคโนโลยีการผลิตอ้อยเพื่อเพิ่มผลผลิตต่อไร่รวมทั้งการป้องกันกำจัดโรคแมลงศัตรูอ้อยที่ถูกต้องและเหมาะสม เพื่อการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด นำไปสู่ความยั่งยืนและมั่นคงต่ออาชีพเกษตรกร

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้มีอ้อยพันธุ์ดีในพื้นที่เพียงพอกับความต้องการของเกษตรกร
๒. เพื่อพัฒนาการผลิตอ้อยให้ได้ปริมาณผลผลิตเพิ่มขึ้น
๓. เพื่อป้องกันกำจัดการระบาดของโรคแมลงศัตรูอ้อย
๔. เพื่อเป็นแปลงเรียนรู้การผลิตอ้อยที่ถูกต้องและได้อ้อยที่มีคุณภาพ

เป้าหมาย

เกษตรกร ๒๕ ราย

พื้นที่ดำเนินการ

หมู่ที่ ๑-๑๑ ตำบลเหล่า

ระยะเวลา

ปีงบประมาณ ๒๕๖๕-๒๕๗๐

แผนการดำเนินงาน

๑. ประชุมคณะกรรมการบริหารศูนย์บริการ ฯ เพื่อวางแผนปฏิบัติงาน
๒. ประชุมชี้แจงโครงการและคัดเลือกเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ
๓. ประชุมเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการพร้อมคัดเลือกแปลงสาธิต ๑ แปลง
๔. รณรงค์ให้เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการจัดทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพเพื่อใช้ในการเพิ่มผลผลิต
๕. ดำเนินการถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตการผลิตตามกระบวนการโรงเรียนเกษตรกร ๓ ครั้ง
๖. ประเมินผลและรายงาน

วิธีดำเนินงาน

๑. ดำเนินการตามแผน
๒. จัดทำแปลงสาธิต ๑ แปลง

งบประมาณ

๑. ค่าอาหารเกษตรกร (๓ ครั้ง)	๗๐ บาท/คน	รวม ๕,๒๕๐	บาท
๒. ค่าอาหารว่างและดื่ม(๓ ครั้ง)	๓๐ บาท/คน	รวม ๒,๒๕๐	บาท
๓. ค่าวิทยากร		รวม ๔,๕๐๐	บาท
๔. ค่าวัสดุจัดทำแปลงสาธิต		รวม ๘,๐๐๐	บาท
	รวมเป็นเงิน	๒๐,๐๐๐	บาท

ผลตอบแทน

๕. เกษตรกรมีความรู้และปัจจัยการผลิตในการจัดทำแปลงผลิตอ้อยพันธุ์ดี
๖. เกษตรกรมีความรู้และสามารถในการตรวจและเฝ้าระวังการระบาดของโรคแมลงศัตรูอ้อย
๓. ผลผลิตต่อไร่เพิ่มสูงขึ้น

๔. โครงการส่งเสริมการปลูกผักสวนครัวรั้วกินได้

ผู้รับผิดชอบโครงการ

ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลเหล่า อำเภอกอสุ่มพิสัย

หลักการและเหตุผล

ในปัจจุบันเกษตรกรส่วนใหญ่มีการปลูกพืชเชิงเดี่ยวซึ่งเป็นพืชเศรษฐกิจทำให้สภาพแวดล้อม โดยเฉพาะความหลากหลายทางชีวภาพนับวันแต่จะลดลง การส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกพืชผัก ไม้ยืนต้น พื้นบ้านที่บริโภคได้และปลูกผักสวนครัวในบริเวณบ้าน หรือไร่นาโดยใช้ปุ๋ยหมักชีวภาพที่ผลิตไว้เองจะช่วยทำให้สภาพทางเศรษฐกิจและสังคมดีขึ้น เกิดการพึ่งพาตนเองตามระบบเศรษฐกิจพอเพียง

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อส่งเสริมเกษตรกรมีการปลูกผัก ไม้ยืนต้นพื้นบ้านเพื่อการบริโภค
 ๒. เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรผลิตและใช้ปุ๋ยชีวภาพเพื่อลดต้นทุนการผลิต
 ๓. เกษตรกรลดรายจ่ายทำให้การพึ่งพาตนเองตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงเป้าหมายจำนวน ๑๑๐ ราย
- พื้นที่ดำเนินการ

หมู่ที่ ๑-๑๑ ตำบลเหล่า อำเภอกอสุ่มพิสัย จ.มหาสารคามระยะเวลาดำเนินการ ปีงบประมาณปี 2563-2565

วิธีการดำเนินงาน

๑. ประชุมคณะกรรมการศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร
๒. คัดเลือกพื้นที่ดำเนินโครงการ
๓. รับสมัครสมาชิกร่วมโครงการ
๔. ศึกษาดูงาน
๕. ติดตามประเมินผล

ตารางแผนปฏิบัติงาน

ที่	รายละเอียดการปฏิบัติงาน	ระยะเวลาดำเนินการ								ผู้รับผิดชอบ	
		ปี ๒๕๖๓									
		ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.		ก.ย.
ขั้นเตรียมการ											
๑	จัดเวทีประชาคม	↔									สนง.เกษตรอำเภอ
๒	ประชุมชี้แจงกลุ่มเป้าหมาย/ รับสมาชิก		↔								สนง.เกษตรอำเภอ
๓	จัดทำแผนงานแบบมีส่วนร่วม			↔							สนง.เกษตรอำเภอ, อบต
๔.	อบรมถ่ายทอดความรู้				↔	↔					สนง.เกษตรอำเภอ, อบต
๕.	ติดตามประเมินผล							↔	↔		สนง.เกษตรอำเภอ, อบต

งบประมาณ

๑. ค่าเมล็ดพันธุ์ฝัก เป็นเงิน ๙๐,๕๐๐ บาท

๒. ค่าอาหารสำหรับเกษตรกร จำนวน ๑๑๐ รายๆ จำนวน ๑ ครั้ง ๑ วันๆละ๑๐๐ บาท เป็นเงิน ๑๑,๐๐๐ บาท

๓. ค่าอาหารว่างและเครื่องดื่มสำหรับเกษตรกรจำนวน ๑๑๐ รายๆละ ๕๐ บาท

เป็นเงิน ๕,๕๐๐ บาท

๔. ค่าวิทยากรถ่ายทอดความรู้ จำนวน ๕ ชั่วโมงๆละ๖๐๐ บาท เป็นเงิน ๓,๐๐๐บาทรวมเป็นเงิน ๑๑๐,๐๐๐ บาท

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑. เกษตรกรมีพืชผักไม้ยืนต้นพื้นบ้าน เพื่อการบริโภคในครัวเรือน

๒. เกษตรกรสามารถระบายจ่ายในครอบครัว

๓. ทำให้เกิดการพึ่งพาตนเองตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

๕. โครงการส่งเสริมและพัฒนากลุ่มแม่บ้านเกษตรกร

หลักการเหตุผล

เป้าหมายหลักของการพัฒนาการเกษตร คือ การที่เกษตรกรและชุมชนเกิดกระบวนการ เรียนรู้และมีความสามารถในการดำเนินการทางการเกษตร ทั้งในระดับของการพึ่งพาตนเองและในระดับของการแข่งขัน กลไกหนึ่งที่สนับสนุนให้เกษตรกรและชุมชนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มความสามารถไปสู่เป้าหมายดังกล่าว คือ การนำเอากระบวนการกลุ่มและเครือข่ายเข้ามาใช้เป็นตัวนำ การพัฒนา กระบวนการกลุ่มและเครือข่ายที่นำมาใช้ในงานส่งเสริมการเกษตรนี้ เกษตรกรจะได้รับการพัฒนาให้เกิดการมีส่วนร่วมและเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้ระหว่างเกษตรกร ให้มีความสามารถในการแสวงหาข้อมูล การวิเคราะห์ปัญหา กำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหาและการแสวงหาและจัดการกับทรัพยากรอย่างชาญฉลาด เกิดเครือข่ายความร่วมมือและการดำเนินการเพื่อการพัฒนาองค์กรเกษตรกรให้เข้มแข็ง ทั้งเครือข่ายในสาขาอาชีพและเครือข่ายหลากหลายสาขาอาชีพ ที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาการเกษตร รวมทั้งเกื้อหนุนให้เกิดผู้นำเกษตรกรที่มีความสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในเวทีของการบริหารงานเกษตรในระดับต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมุ่งหวังว่า ผลของกระบวนการกลุ่มและเครือข่ายจะเกื้อหนุนให้เกิดการเสริมสร้างความเข้มแข็งแก่องค์กรเกษตรกรเพื่อการพัฒนาทางการเกษตรและสังคมเกษตรกรอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์

๑. ส่งเสริมสนับสนุนให้กลุ่ม แม่บ้านเกษตรกร และเครือข่ายดำเนินกิจกรรม ร่วมกันเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการประกอบอาชีพการเกษตร ให้สามารถพึ่งพาตนเองและสร้างความเข้มแข็งของกลุ่ม
๒. สร้างกลไก และพัฒนาเครื่องมือภายใต้กระบวนการเรียนรู้ และเสริมทักษะ ภาคการเกษตรให้กับกลุ่ม แม่บ้านเกษตรกร
๓. ส่งเสริมพัฒนาความรู้ความสามารถของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ในการพัฒนาอาชีพเกษตร การแปรรูป และเคหกิจเกษตรของครอบครัวเกษตรกร
๔. เพื่อส่งเสริมให้เกิดแหล่งเรียนรู้ต้นแบบการพัฒนาเกษตรกรและองค์กรเกษตรกรเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของสมาชิก กลุ่ม และชุมชน
๕. เพื่อให้เกษตรกรมีความมั่นคงทางอาชีพ และมีความเป็นอยู่ที่ดี

เป้าหมาย

เกษตรกร ๒๕ ราย

พื้นที่ดำเนินการ

หมู่ที่ ๑ - ๑๑ ตำบลเหล่า

ระยะเวลา

ปีงบประมาณ ๒๕๖๕ - ๒๕๖๖

แผนการดำเนินงาน

๑. ประชุมชี้แจงรายละเอียดโครงการ

๒. คัดเลือกเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ
๓. อบรมเกษตรกรหลักสูตรเทคโนโลยีเคหะกิจเกษตร
๔. จัดทำเอกสารวิชาการด้านเคหะกิจเกษตรของแหล่งเรียนรู้ จัดทำแปลงเรียนรู้เพื่อศึกษาขั้นตอนการผลิต
๕. ดำเนินการถ่ายทอดความรู้
๖. ประเมินผลและรายงาน

วิธีดำเนินงาน

๑. คัดเลือกองค์กรเกษตรกรที่มีความเข้มแข็งและอยู่ ภายใต้การดูแลของกรมส่งเสริมการเกษตร มีผลงานเด่นด้านเคหะกิจเกษตร แปรรูปผลผลิตเกษตรและการบริหารจัดการกลุ่มดีเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ องค์กรเกษตรกรด้านเคหะกิจเกษตร
๒. พัฒนาแหล่งเรียนรู้โดยสร้าง/พัฒนาหลักสูตรการเรียนรู้และ ชุดสื่อความรู้เพื่อประกอบการถ่ายทอดความรู้
๓. อบรมวิทยากรหลักของแหล่งเรียนรู้ ๕ คน ต่อแหล่งเรียนรู้ เพื่อสามารถถ่ายทอดการใช้สื่อ เพื่อช่วยในการถ่ายทอดความรู้
๔. ดำเนินการถ่ายทอดความรู้ให้แก่สมาชิกหรือตัวแทนของกลุ่ม องค์กรที่มีความสนใจ จำนวน ๒๕ ราย โดยการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้มีประเด็นเนื้อหา ครอบคลุมความรู้ ๕ ด้าน ได้แก่
 - ๔.๑ อาหารและโภชนาการ
 - ๔.๒ การปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่และสภาพแวดล้อม การทำงาน ภาคเกษตรกรรมและการแปรรูปผลผลิตเกษตร
 - ๔.๓ การเพิ่มรายได้จากการแปรรูปผลิตภัณฑ์เกษตร
 - ๔.๔ การบริหารจัดการกลุ่มและองค์กรเกษตรกร
 - ๔.๕ การทำบัญชี การบริหารจัดการการผลิตและการตลาด
๕. เผยแพร่ประชาสัมพันธ์แหล่งเรียนรู้
๖. ติดตามประเมินผลและรายงานผลให้ส่งกรมส่งเสริมการเกษตรทราบ

งบประมาณ ๑๐๐,๐๐๐ บาท

ผลตอบแทน

๑. องค์กรเกษตรกรและเครือข่ายเกิดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการกลุ่มและก่อให้เกิด การเสริมสร้างการบริหารจัดการกลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพ
๒. ผู้นำองค์กรเกษตรกรและเครือข่ายได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ความสามารถในการเชื่อมโยง เครือข่ายให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาการประกอบอาชีพ และแปรรูปผลผลิตการเกษตร
๓. เกิดการพัฒนาองค์ความรู้ที่จำเป็นในด้านการพัฒนาองค์กรเกษตรกรกลุ่มและ เครือข่ายเพื่อใช้เป็น เครื่องมือสนับสนุนการทำงานของผู้ปฏิบัติงานทุกระดับ และเป็นแนวทาง ในการพัฒนาการดำเนินงานองค์กร เกษตรกรและเครือข่ายในอนาคต

๖. โครงการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด

หลักการเหตุผล

พื้นที่ทำการเกษตรของเกษตรกรในตำบลแพง เป็นดินเสื่อมโทรม โดยเฉพาะดินที่ใช้ในการปลูกข้าว อ้อย และพืชไร่ชนิดอื่น ๆ ซึ่งเป็นดินขาดอินทรีย์วัตถุต่ำ มีการใช้ที่ดินทำการเพาะปลูกติดต่อกันเป็นเวลานาน โดยไม่ได้เพิ่มปริมาณอินทรีย์วัตถุในดินให้เหมาะสม การใช้ที่ดินที่ไม่ถูกต้อง ตามหลักการอนุรักษ์ดินและน้ำ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องปรับปรุงบำรุงดิน เพื่อให้มีความเหมาะสมในการปลูกพืชและการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน

แนวทางหนึ่งในการปรับปรุงบำรุงดิน เพื่อเพิ่มอินทรีย์วัตถุในดิน คือ การใช้พืชปุ๋ยสด ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นพืชตระกูลถั่ว โดยการปลูกและไถกลบก่อนการปลูกพืชหลัก ซึ่งจะเป็นการเพิ่มอินทรีย์วัตถุ ทำให้การดูดซับอาหารของพืชหลักเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้ดินมีความอุดมสมบูรณ์เพิ่มขึ้น และผลผลิตเพิ่มขึ้น
๒. เพื่อรณรงค์ส่งเสริมการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ในการปรับปรุงบำรุงดินให้มากขึ้น
๓. เพื่อรักษาสภาพหน้าดิน เพื่อการพัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืน
๔. เพื่อลดปริมาณการใช้สารเคมีทางการเกษตร

เป้าหมาย

เกษตรกร ๒๕ ราย ไร่ละ ไร่ รวมพื้นที่ ๑๒๕ ไร่

พื้นที่ดำเนินการ

หมู่ที่ ๑ - ๑๑ ตำบลเหล่า

ระยะเวลา

ปีงบประมาณ ๒๕๖๓ - ๒๕๖๕

แผนการดำเนินงาน

๑. ประชุมชี้แจงรายละเอียดโครงการ
๒. คัดเลือกเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ
๓. จัดทำแปลงเรียนรู้เพื่อศึกษาขั้นตอนการผลิต
๔. ดำเนินการถ่ายทอดความรู้ตามกระบวนการโรงเรียนเกษตรกร ๓ ครั้ง
๕. ประเมินผลและรายงาน

วิธีดำเนินงาน

๑. ดำเนินการตามแผน

๒. จัดทำแปลงสาธิต ๑ แปลง

งบประมาณ

๑. ค่าอาหารเกษตรกร (๓ ครั้ง)	๑๐๐ บาท/คน	รวม ๗,๕๐๐	บาท
๒. ค่าอาหารว่างและดื่ม (๓ ครั้ง)	๕๐ บาท / คน	รวม ๓,๗๕๐	บาท
๓. ค่าวิทยากร		รวม ๔,๕๐๐	บาท
๔. ค่าวัสดุจัดทำแปลงสาธิต		รวม ๙,๒๕๐	บาท
	รวมเป็นเงิน	๒๕,๐๐๐	บาท

ผลตอบแทน

๑. ทำให้ดินมีความอุดมสมบูรณ์เพิ่มขึ้น และผลผลิตเพิ่มขึ้น
๒. ส่งเสริมการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ในการปรับปรุงบำรุงดินให้มากขึ้น
๓. ช่วยรักษาสภาพหน้าดินไม่ให้ถูกชะล้าง เพื่อการพัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืน
๔. ช่วยลดปริมาณการใช้สารเคมีทางการเกษตร

๗.โครงการส่งเสริมการป้องกันกำจัดศัตรูพืชโดยชีววิธีและการใช้สารชีวภัณฑ์

หลักการและเหตุผล

การป้องกันและกำจัดศัตรูพืชที่เกษตรกรนิยมปฏิบัติ คือการใช้สารเคมีเพียงวิธีเดียวอย่างต่อเนื่องด้วยวิธีการไม่ถูกต้องและมากเกินไปจนเกิดความจำเป็น ก่อให้เกิดอันตรายและผลกระทบต่อเกษตรกร ทำให้สุขภาพทรุดโทรมเจ็บป่วย ทำลายศัตรูธรรมชาติของศัตรูพืช (ตัวห้ำ ตัวเบียน) เป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้ศัตรูพืชเกิดการระบาด ก่อให้เกิดศัตรูพืชชนิดใหม่ ๆ ศัตรูพืชต้านทานต่อสารเคมี เกิดพืชตกค้างในผลผลิต เป็นอันตรายต่อผู้บริโภคและต้นทุนการผลิตสูง รวมทั้งเป็นอุปสรรคสำคัญในการส่งผลผลิตไปจำหน่ายต่างประเทศ จากปัญหาดังกล่าวจึงจำเป็นต้องป้องกันหรือควบคุมศัตรูพืชโดยชีววิธี เนื่องจากเป็นวิธีที่ใช้สิ่งมีชีวิตที่เป็นศัตรูธรรมชาติของศัตรูพืช ได้แก่ ตัวห้ำ ตัวเบียน เชื้อโรค จะช่วยให้เกิดประสิทธิภาพในการควบคุมศัตรูพืชระยะยาว ให้ผลตอบแทนคุ้มค่าทั้งทางเศรษฐกิจ สังคมและสภาพแวดล้อม ตอบสนองนโยบายของรัฐบาลและเตรียมพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) คือ ลดต้นทุน เพิ่มผลผลิต ผลผลิตมีคุณภาพและได้มาตรฐานสากล

วัตถุประสงค์ของโครงการ

๑. เพื่อให้เกษตรกรใช้ศัตรูธรรมชาติและเชื้อราที่เป็นประโยชน์ ในการควบคุมศัตรูพืช
๒. เพื่อลดการใช้สารเคมีและค่าใช้จ่ายในการซื้อสารเคมี
๓. เพื่อรักษาความสมดุลทางธรรมชาติ
๔. เพื่อให้เกษตรกรได้รับผลตอบแทนที่คุ้มค่าทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

งบประมาณ ๖๖,๕๐๐ บาท

กิจกรรมการป้องกันโรคที่เกิดจากเชื้อราในข้าว เป็นเงิน ๖๖,๕๐๐ บาท

กิจกรรมอบรมถ่ายทอดความรู้แก่ อกม. งบประมาณ ๑๐,๔๕๐ บาท

๑.ฝึกอบรมถ่ายทอดความรู้แก่ อกม. หลักสูตรการป้องกันโรคข้าว ๑๑ ราย จำนวน ๑ วัน

- ค่าอาหารกลางวัน ๑๑ รายๆ ละ ๑๑๐ บาท เป็นเงิน ๑,๑๐๐ บาท

- ค่าอาหารว่างและเครื่องดื่ม ๑๑ รายๆ ละ ๒๕ บาท เป็นเงิน ๕๕๐ บาท

๔.๑.๒จัดซื้อวัสดุอุปกรณ์สำหรับผลิตขยายเชื้อราไตรโคเดอร์มา

- หัวเชื้อราไตรโคเดอร์มา ขนาดบรรจุ ๒๐ กรัม จำนวน ๖ ขวด ขวดละ ๑๕๐ บาท

(จำนวนหัวเชื้อราไตรโคเดอร์มา ๑ขวด/ราย) เป็นเงิน ๙๐๐ บาท

- ข้าวสารเจ้า จำนวน ๑๐ ก.ก.ๆ ละ ๓๐ บาท เป็นเงิน ๓๐๐ บาท

(จำนวนข้าวสาร ๑ กิโลกรัม/ราย)

- หม้อหุงข้าวไฟฟ้า ขนาด ๗ ลิตร จำนวน ๑ ใบๆละ ๒,๖๐๐ บาท เป็นเงิน ๒,๖๐๐ บาท

- ถูงพลาสติกทนร้อน ๘"๕๑๒" จำนวน ๑ กก. ๗ ละ ๙๐ บาท เป็นเงิน ๙๐ บาท
- ยางรัด ๑ กก.๗ ละ ๑๕๐ บาท เป็นเงิน ๑๕๐ บาท
- เข็ดหมุด๑ กล่อง ๗ ละ ๔๐ บาท เป็นเงิน ๔๐ บาท
- เอพธิลแอลกอฮอล์ ๗๐% ขนาด ๔๕๐ ซีซี. จำนวน ๑ ขวดๆละ ๗๐ บาท
- กระบอกหัวสเปรย์ฉีดน้ำ จำนวน ๓ ขวดๆละ ๕๐ บาท เป็นเงิน ๑๕๐ บาท

๔.๑.๓ สื่อประชาสัมพันธ์โครงการ

- ป้ายไวนิล ขนาด ๒.๕x๑เมตร จำนวน ๑ ป้าย ๗ ละ ๔๐๐บาท เป็นเงิน ๔๐๐บาท
- แผ่นพับประชาสัมพันธ์ ๘๒๐ แผ่น แผ่นละ ๕ บาท เป็นเงิน ๔,๑๐๐ บาท

๒.กิจกรรมอบรมถ่ายทอดความรู้แก่เกษตรกรนาร่อง งบประมาณ ๕๖,๐๕๐ บาท

- ค่าอาหารกลางวัน ๑๑๐ รายๆละ ๑๑๐บาท เป็นเงิน ๑๑,๐๐๐ บาท
- ค่าอาหารว่างและเครื่องดื่ม ๑๑๐ รายๆ ละ ๒๕บาท เป็นเงิน ๕,๕๐๐ บาท

๔.๒.๑จัดซื้อวัสดุอุปกรณ์สำหรับผลิตขยายเชื้อราไตรโคเดอร์มา

- หัวเชื้อราไตรโคเดอร์มา ขนาดบรรจุ ๒๐ กรัม จำนวน ๑๑๐ ขวด ขวดละ ๑๕๐ บาท
(จำนวนหัวเชื้อราไตรโคเดอร์มา ๒ ขวด/ราย) เป็นเงิน ๓๓,๐๐๐ บาท
- ข้าวสารเจ้า จำนวน ๑๑๐ กก.๗ ละ ๓๐ บาท เป็นเงิน ๓,๓๐๐ บาท
(จำนวนข้าวสาร ๑ กิโลกรัม/ราย)

- ถูงพลาสติกทนร้อน ๘"๕๑๒" จำนวน ๘ กก. ๗ ละ ๙๐ บาท เป็นเงิน ๗๒๐ บาท
- ยางรัด ๒ กก.๗ ละ ๑๕๐ บาท เป็นเงิน ๓๐๐ บาท
- เข็ดหมุด ๔ แผง ๗ ละ ๔๐ บาท เป็นเงิน ๑๖๐ บาท
- แอลกอฮอล์ ขนาด ๔๕๐ ซีซี. จำนวน ๑๖ ขวดๆละ๗๐ บาท เป็นเงิน ๑,๑๒๐ บาท
- กระบอกหัวสเปรย์ ขนาด ๕๐๐ ซีซี จำนวน ๑๖ ขวดๆละ ๕๐ บาท เป็นเงิน ๘๐๐ บาท

กลุ่มเป้าหมาย

๑. อกม. จำนวน ๑๑ คน
- ๒ .เกษตรกรนาร่องบ้านละ ๑๐ คน จำนวน ๑๑ บ้าน รวม ๑๑๐ คน

ระยะเวลาดำเนินการ มกราคม ๒๕๖๕ สิ้นสุดปี กันยายน ๒๕๖๕

ที่	กิจกรรม	ระยะเวลาดำเนินการ									ผู้รับผิดชอบ
		ปี ๒๕๖๓									
		ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	
ขั้นเตรียมการ											
๑	จัดทำโครงการเพื่อขออนุมัติ										สนง.เกษตรอำเภอ
๒	ขออนุมัติงบประมาณ		↔								สนง.เกษตรอำเภอ
๓	กำหนดพื้นที่ดำเนินการ				↔						สนง.เกษตรอำเภอ, อบต
ขั้นปฏิบัติการ											
๑	-คัดเลือก อกม. จำนวน ๑๑ คน -เกษตรกรนาร่องบ้านละ ๑๐ คน จำนวน ๑๑ บ้าน รวม ๑๑๐ คน				↔						สนง.เกษตรอำเภอ, อบต
๒	สนับสนุนวัสดุการเรียนรู้					↔					สนง.เกษตรอำเภอ, อบต
๓	ถ่ายทอดความรู้การขยาย และการใช้เชื้อราไตรโคเดอร์ม่า					↔					สนง.เกษตรอำเภอ, อบต
ขั้นติดตามงาน											
๑	การติดตามงาน							↔			สนง.เกษตรอำเภอ, อบต
๒	การรายงานสรุปผล							↔			สนง.เกษตรอำเภอ, อบต

ผลสัมฤทธิ์ของโครงการ

๑. ผลผลิตของโครงการ (Out put)

เกษตรกรมีความรู้เกี่ยวกับการควบคุมศัตรูพืชโดยชีววิธี และนำไปปฏิบัติด้วยตนเองได้อย่างถูกต้อง

๒. ผลลัพธ์ของโครงการ (Out come)

เพื่อให้เกษตรกรได้รับผลตอบแทนที่คุ้มค่า ลดต้นทุนการผลิต เกิดความปลอดภัยในการใช้สารเคมี
เกิดความสมดุลธรรมชาติ

การประเมินผลความสำเร็จของโครงการ

- ปริมาณของศัตรูธรรมชาติ (ตัวห้ำ, ตัวเบียน)
- ปริมาณของศัตรูพืชที่คงเหลือจากการทำลาย
- ความเสียหายของพืช
- ผลผลิตต่อไร่
- ต้นทุนการผลิตต่อไร่
- กำไรสุทธิต่อไร่

๘. โครงการส่งเสริมการหยุดเผาในพื้นที่การเกษตร

๑. หลักการและเหตุผล

ในปัจจุบันประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่ภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้ประสบปัญหาหมอกควันปกคลุมและเกิดมลพิษทางอากาศเป็นประจำทุกปี โดยมีสาเหตุหลักมาจากการเผาในที่โล่งทั้งในพื้นที่ป่าและพื้นที่การเกษตร ซึ่งการเผาดังกล่าว ส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนและเศรษฐกิจของประเทศเป็นอย่างมาก รวมทั้งยังส่งผลเสียต่อการทำอาชีพการเกษตรโดยตรง กล่าวคือ ทำให้ดินเสื่อมโทรม ขาดความอุดมสมบูรณ์ ส่งผลให้ต้นทุนการผลิตสูงขึ้นผลผลิตที่ได้รับต่ำกว่าที่ควรจะเป็น รัฐบาลจึงได้ให้ความสำคัญในการป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยมอบหมายให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์รับผิดชอบดำเนินการควบคุมการเผาในพื้นที่การเกษตร และมอบหมายให้กรมส่งเสริมการเกษตรดำเนินการส่งเสริมการหยุดเผาในพื้นที่การเกษตร ที่มีเป้าหมายในการเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจให้เกษตรกรตระหนักถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้น และนำเสนอทางเลือกในการใช้เทคโนโลยีการเกษตรทดแทนการเผา สร้างการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการเผา รวมทั้งสร้างต้นแบบในการทำการเกษตรปลอดการเผาเพื่อสนับสนุนการหยุดเผาในพื้นที่การเกษตรในระยะต่อไป

๒. วัตถุประสงค์

๒.๑ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนเกษตรกรเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการเผาในพื้นที่การเกษตร

๓. กิจกรรม/เป้าหมาย

ที่	ชื่อกิจกรรม	เป้าหมายดำเนินการรวม	
		จำนวนเป้าหมาย	หน่วยนับ
๑	สร้างเครือข่ายเกษตรกรปลอดการเผา		
	๑.๑ ถ่ายทอดความรู้และพัฒนาศักยภาพเกษตรกร : ความรู้พื้นฐานเพื่อการหยุดเผาฯ สร้างและพัฒนาวิทยากร ด้านการทำการเกษตรปลอดการเผา	๑๐๐	ราย
๒	รณรงค์ เผยแพร่ และประชาสัมพันธ์		
	๒.๑ จัดทำสื่อถ่ายทอดความรู้พร้อมเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ การหยุดเผาในพื้นที่การเกษตร เช่น ป้ายคัทเอ๊าท์ แผ่นพับ	๑	แห่ง

๔. ระยะเวลาดำเนินงาน

กิจกรรม/ขั้นตอน	ช่วงระยะเวลาดำเนินการ ต.ค. ๖๔ - ก.ย. ๖๕											
	ไตรมาสที่ ๑			ไตรมาสที่ ๒			ไตรมาสที่ ๓			ไตรมาสที่ ๔		
	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.
๑. สร้างเครือข่ายเกษตรกรปลอดการเผา												
๑.๑ ถ่ายทอดความรู้และพัฒนาศักยภาพเกษตรกร : ความรู้พื้นฐานเพื่อการหยุดเผาฯ ด้านการทำการเกษตรปลอดการเผา				←	→							
๒. รณรงค์ เผยแพร่ และประชาสัมพันธ์												
๒.๑ จัดทำสื่อถ่ายทอดความรู้พร้อมเผยแพร่และประชาสัมพันธ์การหยุดเผาในพื้นที่การเกษตร เช่น ป้ายคัทเอ๊าท์ แผ่นพับ									←	→		

๕. พื้นที่ดำเนินการ

หมู่ที่ ๑ - ๑๑ ตำบลเขื่อน

๖. กิจกรรม

๑. วิเคราะห์ปัญหา สถานการณ์การผลิต และความพร้อมของชุมชน เพื่อคัดเลือกพื้นที่และบุคคล เป้าหมายโครงการ

๒. ถ่ายทอดความรู้และพัฒนาศักยภาพเกษตรกร ส่งเสริมให้มีจัดการเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร ทดแทนการเผาทำลาย ปรับเปลี่ยนวิธีการผลิตจากเดิม มุ่งสู่การทำเกษตรปลอดการเผาที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม รวมทั้งพัฒนาศักยภาพเกษตรกรให้สามารถเป็นวิทยากรด้านการทำการเกษตรปลอดการเผา มีเกษตรกรเป้าหมาย รวม ๑๐๐ ราย ในพื้นที่

โดยมีรายละเอียดของหลักสูตร ดังนี้

- ความรู้ความรู้อิงพื้นฐานด้านการหยุดเผาในพื้นที่การเกษตร ผลกระทบที่เกิดจากการเผาในพื้นที่การเกษตร นำเสนอทางเลือกและสาคิการใช้เทคโนโลยีการเกษตรทดแทนการเผาแก่เกษตรกรเป้าหมาย เพื่อปรับเปลี่ยนทัศนคติและจิตสำนึกของเกษตรกรให้ยอมรับการทำการเกษตรแบบปลอดการเผา

- ส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่มของเกษตรกรเพื่อสร้างเครือข่ายเกษตรกรปลอดการเผา โดยคัดเลือกและแต่งตั้งผู้แทนเกษตรกรเพื่อทำหน้าที่บริหารจัดการป้องกันและแก้ไขปัญหาการเผาในพื้นที่การเกษตรของตำบลนำร่อง วิเคราะห์ปัญหา ความพร้อมของชุมชน และจัดทำแผนชุมชนด้านการแก้ไขปัญหาการเผาในพื้นที่เกษตร รวมทั้งสร้างมาตรการทางสังคม กฎ ระเบียบ ข้อตกลงของชุมชนเพื่อสนับสนุนการแก้ไขปัญหาฯ ตลอดจนประมวลสรุปองค์ความรู้/ภูมิปัญญาท้องถิ่น และกำหนดแผนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาวิธีการผลิต มุ่งสู่การทำเกษตรปลอดการเผา รวมทั้งวางแผนและกำหนดวิธีการแก้ไขปัญหาการเผาฯ ปี ๒๕๖๕ ทั้งนี้ ควรจัดให้มีการให้สัตยาบันหยุดการเผาฯ รมรงค์ ประชาสัมพันธ์ กระตุ้นเตือน และควบคุมไม่ให้เกิดการเผาในพื้นที่เกษตรในพื้นที่เป้าหมายอย่างต่อเนื่อง

๗. วิธีการดำเนินงาน

๑. จัดทำโครงการเพื่อเสนออนุมัติ (จากแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล)

๒. ประชุมชี้แจงคณะกรรมการบริหารศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล อาสาสมัครเกษตรกรตำบล ผู้นำชุมชนและสมาชิก อบต.

๓. ฝึกอบรมเกษตรกรผู้ร่วมโครงการฯ

๔. ดำเนินการตามโครงการฯ

๕. ติดตามและประเมินผล

๘. งบประมาณ

รายละเอียดค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานโครงการ/กิจกรรม งบประมาณดำเนินการ จำนวน

๒๕,๐๐๐ บาท

รายละเอียดค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน

๑. ค่าอาหาร สำหรับเกษตรกร จำนวน ๑๐๐ ราย รายละเอียด ๑ มื้อ มื้อละ ๑๐๐ บาท เป็นเงิน ๑๐,๐๐๐ บาท

๒. ค่าอาหารว่างและเครื่องดื่ม สำหรับเกษตรกร จำนวน ๑๐๐ ราย รายละเอียด ๒ มื้อ มื้อละ ๒๕ บาท เป็นเงิน ๕,๐๐๐ บาท

๓. ค่าวัสดุ/อุปกรณ์ในการถ่ายทอดความรู้และพัฒนาศักยภาพเกษตรกรความรู้พื้นฐานเพื่อการหยุดเผา เป็นเงิน ๕,๐๐๐ บาท

๔. ค่าจัดจ้างทำป้าย และจัดซื้อวัสดุ/อุปกรณ์จัดทำสื่อถ่ายทอดความรู้พร้อมเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ การหยุดเผาในพื้นที่การเกษตร เป็นเงิน ๕,๐๐๐ บาท

๙. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑. เกษตรกรได้รับการถ่ายทอดความรู้ ไม่น้อยกว่า ๑๐๐ ราย
๒. เกษตรกรที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๖๐ มีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถ นำความรู้ที่ได้รับปฏิบัติ
๓. เกษตรกรมีการลดต้นทุนจากการใช้เศษวัสดุทางการเกษตรมาผลิตปุ๋ยหมักทดแทนการเผา และการใช้อินทรีย์วัตถุปรับปรุงบำรุงดินทำให้โครงสร้างดินดีขึ้น และมีรายได้เพิ่มจากการเพิ่มมูลค่างู่วสดูเหลือใช้ทางการเกษตร
๔. พื้นที่เผาไหม้ และจุดความร้อน (hotspot) ในพื้นที่เกษตรลดลง ส่งผลให้สุขอนามัยของ ประชาชนดีขึ้น

ภาคผนวก

ภาคผนวกที่ 1

คำอธิบายกลุ่มชุดดิน

กลุ่มชุดดินที่ ๗

เป็นกลุ่มชุดดินที่เกิดจากวัตถุต้นกำเนิดดินพวกตะกอนลำนํ้า พบในบริเวณที่ราบตะกอนลำนํ้าพามีสภาพพื้นที่เป็นที่ราบเรียบหรือค่อนข้างราบเรียบ มีน้ำแช่ขังในช่วงฤดูฝน เป็นดินลึกที่มีการระบายน้ำเร็วหรือค่อนข้างเร็ว เนื้อดินเป็นพวกดินเหนียว มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวหรือดินเหนียวสีเทาแก่ดินล่างเป็นดินเหนียว สีน้ำตาลอ่อน สีเทาหรือสีน้ำตาลปนเทา พบจุดประสีน้ำตาล สีเหลืองหรือสีแดงปะปนตลอดชั้นดิน ดินมีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติปานกลาง ปฏิกริยาดินเป็นกรดปานกลางถึงเป็นกลาง มีค่าความเป็นกรดเป็นด่างประมาณ ๖.๐ - ๗.๐

กลุ่มชุดดินที่ ๑๘

เป็นกลุ่มชุดดินที่เกิดจากวัตถุต้นกำเนิดดินพวกตะกอนลำนํ้าหรือจากการสลายตัวผุพังอยู่กับที่หรือจากการสลายตัวผุพังแล้วถูกเคลื่อนย้ายมาทับถมของวัสดุเนื้อหยาบ พบในบริเวณที่ราบเรียบหรือค่อนข้างราบเรียบ ส่วนใหญ่มีน้ำแช่ขังในช่วงฤดูฝน เป็นดินลึกที่มีการระบายน้ำส่วนใหญ่ค่อนข้างเร็ว เนื้อดินบนเป็นพวกดินร่วนปนทรายหรือดินร่วน ดินล่างเป็นดินร่วนเหนียวปนทราย หรือดินร่วนเหนียว ดินมีสีน้ำตาลอ่อนถึงสีเทา พบจุดประพวกสีน้ำตาล สีเหลืองหรือสีแดงปะปน บางแห่งอาจพบศิลาแลงอ่อนหรือก้อนสารเคมีสะสมพวกเหล็กและแมงกานีสในดินชั้นล่าง ดินมีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่ำ ดินชั้นบนมักมีปฏิกริยาเป็นกรดจัดมากถึงกรดปานกลาง ค่าความเป็นกรดเป็นด่างประมาณ ๕.๐-๖.๐ ส่วนดินชั้นล่างจะเป็นกรดปานกลางถึงเป็นด่างเล็กน้อย มีค่าความเป็นกรดเป็นด่างประมาณ ๖.๐-๗.๕

กลุ่มชุดดินที่ ๓๕

เป็นกลุ่มชุดดินที่เกิดจากวัตถุต้นกำเนิดดินพวกตะกอนลำนํ้าหรือการสลายตัวผุพังอยู่กับที่หรือการสลายตัวผุพังแล้วถูกเคลื่อนย้ายมาทับถมของวัสดุเนื้อหยาบที่ส่วนใหญ่มาจากหินตะกอน พบบริเวณพื้นที่ดอน ที่มีสภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นจนถึงเนินเขาหรือเป็นพื้นที่ภูเขาเป็นดินลึก มีการระบายน้ำดีถึงดีปานกลาง เนื้อดินเป็นพวกดินร่วนละเอียดที่มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ส่วนดินล่างเป็นดินร่วนเหนียวปนทราย ดินมีสีน้ำตาล สีเหลืองหรือแดง และอาจพบจุดประสีต่างๆ ในชั้นดินล่าง ดินมีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่ำ ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดถึงเป็นกรดจัดมาก มีค่าความเป็นกรดเป็นด่างประมาณ ๔.๕-๕.๕

กลุ่มชุดดินที่ ๔๐

เป็นกลุ่มชุดดินที่เกิดจากวัตถุต้นกำเนิดดินพวกตะกอนลำนํ้า หรือจากการสลายตัวผุพังอยู่กับที่หรือจากการสลายตัวผุพังแล้วถูกเคลื่อนย้ายมาทับถม ของพวกวัสดุเนื้อหยาบ เป็นพื้นที่ดอน ที่มีสภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นจนถึงเนินเขาหรือเป็นพื้นที่ภูเขา เป็นดินลึก มีการระบายน้ำดี เนื้อดินเป็นพวกดินร่วนหยาบ ดินมีสีน้ำตาล สี

เหลืองหรือแดง และอาจพบจุดประสีต่างๆ ในชั้นดินล่าง ดินมีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่ำ ปฏิกริยาตินเป็นกรดจัดถึงเป็นกรดจัดมาก มีค่าความเป็นกรดเป็นด่างประมาณ ๔.๕ - ๕.๕

กลุ่มชุดดินที่ ๔๘

เป็นกลุ่มชุดดินที่เกิดจากวัตถุต้นกำเนิดดินพวกตะกอนลำนํ้าหรือจากการสลายตัวผุพังอยู่กับที่หรือจากการสลายตัวผุพังแล้วถูกเคลื่อนย้ายมาในระยะทางไม่ไกลนัก อนุภาคเนื้อค่อนข้างหยาบ ที่มาจากพวกหินตะกอนหรือหินแปร พบบริเวณพื้นที่ตอน ที่มีสภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาดจนถึงเนินเขาเป็นดินต้น มีการระบายน้ำดี เนื้อดินบนส่วนใหญ่เป็นดินร่วนปนทราย ส่วนดินล่างเป็นดินปนเศษหินหรือปนกรวด ก้อนกรวดส่วนใหญ่เป็นหินกลมมน หรือเศษหินต่างๆ ถ้าเป็นดินปนเศษหินมักพบชั้นหินพื้นต้นกว่า ๕๐ เซนติเมตร สีดินเป็นสีน้ำตาล สีเหลืองหรือสีแดง ดินมีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่ำ

ปฏิกริยาตินเป็นกรดจัดมากถึงกรดปานกลาง มีค่าความเป็นกรดเป็นด่างประมาณ ๕.๐- ๖.๐

กลุ่มชุดดินที่ ๔๙

เป็นกลุ่มชุดดินที่เกิดจากวัตถุต้นกำเนิดดินพวกตะกอนลำนํ้า หรือจากการสลายตัวผุพังอยู่กับที่หรือจากการสลายตัวผุพังแล้วถูกเคลื่อนย้ายมาทับถมในระยะทางไม่ไกลนักของวัตถุต้นกำเนิดดินที่มาจากวัสดุเนื้อค่อนข้างหยาบ วางทับอยู่บนชั้นดินที่เกิดจากการสลายตัวผุพังของหินพื้นหรือจากวัตถุต้นกำเนิดดินที่ต่างชนิดต่างยุคกัน พบบริเวณพื้นที่ตอน มีสภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย เป็นดินต้นถึงต้นมากถึงชั้นลูกรัง มีการระบายน้ำดีปานกลาง เนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ส่วนดินชั้นล่างเป็นดินเหนียวปนลูกรังหรือเศษหินทราย พบภายในความลึกก่อน ๕๐ เซนติเมตร สีดินเป็นสีน้ำตาลหรือสีเหลือง และก่อนความลึก ๑๐๐ เซนติเมตร จะเป็นชั้นดินเหนียวสีเทา มีจุดประสีน้ำตาล สีแดงและมีคิลาแลงอ่อนปะปนอยู่จำนวนมาก อาจพบชั้นหินทรายหรือหินดินดานที่ผุพังสลายตัวแล้วในชั้นถัดไป ดินมีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่ำ ปฏิกริยาตินเป็นกรดจัดมากถึงกรดเล็กน้อย มีค่าความเป็นกรดเป็นด่างประมาณ ๕.๐ - ๖.๕

กลุ่มชุดดินที่ ๕๖

เป็นกลุ่มชุดดินที่เกิดจากการสลายตัวผุพังอยู่กับที่หรือจากการสลายตัวผุพังแล้วถูกเคลื่อนย้ายมาทับถมในระยะทางไม่ไกลนักของวัสดุเนื้อหยาบที่มาจากพวกหินตะกอนหรือหินอัคนีพบบริเวณพื้นที่ตอน มีสภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาดจนถึงเนินเขา เป็นดินลึกปานกลาง มีการระบายน้ำดี เนื้อดินตอนบนช่วง ๕๐เซนติเมตรเป็นดินร่วนหรือดินร่วนปนทราย ส่วนดินล่างเป็นดินปนเศษหิน มักพบชั้นพบหินพื้นลึกกว่า ๑๐๐เซนติเมตร สีดินเป็นสีน้ำตาล สีเหลืองหรือสีแดง ดินมีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่ำ ปฏิกริยาตินเป็นกรดจัดมากถึงกรดปานกลาง มีค่าความเป็นกรดเป็นด่างประมาณ ๕.๐ - ๖.๐

แนวทางแก้ไขดินมีปัญหาจังหวัดขอนแก่น

ดินเค็ม

- เลือกลูกพืชให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ ต้องเน้นพืชทนเค็มและพืชชอบเค็ม เช่น ข้าวทนเค็ม

และปลูกไม้ยืนต้นหรือไม้โตเร็วที่มีรากลึก และในการปลูกควรเลือกพื้นที่ที่มีคราบเกลือไม่มากนัก และมีน้ำ
ชลประทานสำหรับใช้ในการเพาะปลูกด้วย

- ปรับปรุงดินโดยใช้ปุ๋ยหมักปุ๋ยคอกหรือปุ๋ยพืชสด ร่วมกับเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ เพื่อปรับโครงสร้าง
ของดิน

- จัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ ควรมีวัสดุคลุมดินเพื่อป้องกันไม่ให้เกลือขึ้นมาอยู่ที่ผิวดิน

ดินตื้น

- เลือกปลูกพืชให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ ต้องเน้นพืชที่มีระบบรากสั้น เช่น พืชไร่หรือพืชผัก
นอกจากนี้ยังสามารถปลูกไม้ผลบางชนิดที่มีระบบรากไม่ลึกมากได้ เช่น มะม่วง น้อยหน่า มะขาม เป็นต้น

- ปรับปรุงดินโดยใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอกหรือปุ๋ยพืชสด ร่วมกับผลิตภัณฑ์ของกรมพัฒนาที่ดิน เช่น
สาร พด.ต่างๆ

- จัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ เนื่องจากเสี่ยงต่อการเกิดการชะล้างพังทลายของดิน ในกรณีที่ปลูก
พืชไร่ ควรมีการจัดระบบปลูกพืชให้เหมาะสม เช่น ปลูกพืชสลับเป็นแถบหรือปลูกพืชคลุมดินร่วมด้วย

ดินตื้นถึงชั้นหินพื้น

- เลือกปลูกพืชให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ ควรเป็นพืชที่มีระบบรากตื้น เช่น พืชไร่หรือพืชผัก
และปรับปรุงดินด้วยผลิตภัณฑ์ของกรมพัฒนาที่ดินด้วยสาร พด. ต่างๆ ร่วมกับการใช้ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก

- จัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ เช่น ปลูกพืชสลับเป็นแถบ ปลูกพืชคลุมดิน ปลูกพืชหมุนเวียน
ทำแนวรั้วหญ้าแฝก เป็นต้น

- หลีกเลี่ยงการปลูกไม้ยืนต้นเพราะรากพืชไม่สามารถขนไซลงไปในดินชั้นล่างได้ ส่งผลให้พืช
ไม่สามารถเจริญเติบโตได้

ดินตื้นและมีความลาดชันสูง

- หลีกเลี่ยงการใช้พื้นที่ในบริเวณดังกล่าว เนื่องจากเสี่ยงต่อการเกิดการชะล้างพังทลายของดิน
ควรปล่อยไว้ให้คงสภาพตามธรรมชาติซึ่งส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ป่าไม้หรือไม้พุ่ม

- ถ้ามีความจำเป็นต้องใช้พื้นที่ดังกล่าว ควรปลูกไม้ผลบางชนิด เช่น น้อยหน่า มะม่วง มะขาม
เป็นต้น และควรมีการจัดระบบปลูกพืชให้เหมาะสม ปรับปรุงดินด้วยผลิตภัณฑ์ของกรมพัฒนาที่ดิน
ด้วยสาร พด. ต่างๆ ร่วมกับการใช้ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก

- จัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่ทำการเกษตร เช่น ทำแนวรั้วหญ้าแฝก ปลูกพืชสลับเป็นแถบ
หรือปลูกพืชคลุมดินต่างๆ เพื่อลดปัญหาการชะล้างพังทลายของดินและเป็นการช่วยเก็บความชื้นไว้
ในดิน และพืชสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ต่อไป

ดินทรายจัด

- พืชไร่หรือพืชผัก ควรจัดระบบการปลูกพืชหมุนเวียนตลอดปีร่วมกับปลูกพืชบำรุงดิน มีวัสดุ

คลุมดิน ปลูกพืชสลับเป็นแถบ อาจใส่ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอกร่วมด้วยเพื่อปรับโครงสร้างของดิน และเนื่องจากสภาพพื้นที่มีโอกาสเสี่ยงต่อการขาดน้ำสูงจึงต้องจัดการน้ำอย่างเหมาะสมเพื่อให้พืชสามารถใช้น้ำได้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพเพราะตามสภาพธรรมชาติดินชนิดนี้มีความสามารถในการอุ้มน้ำได้ต่ำ

- ไม้ผล/ไม้ยืนต้น ปรับปรุงหลุมปลูกด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ในแปลงควรปลูกพืชปุ๋ยสด ปลูกพืชคลุมดินหรือปลูกพืชแซม นอกจากนี้ควรจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำร่วมด้วย เช่น ทำฐานปลูกเฉพาะต้น ทำแนวรั้วหญ้าแฝกและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน และเก็บความชื้นไว้ในดินเพื่อให้พืชนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

ดินเหนียวจัด

- พืชไร่หรือพืชผัก ควรมีการไถหว่านร่อง เพื่อช่วยให้ดินมีการระบายน้ำดีขึ้นและควรปรับปรุงดินด้วยอินทรีย์วัตถุปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอกหรือปลูกพืชปุ๋ยสดร่วมกับการใช้ปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ มีระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ เช่น ไถพรวนและปลูกพืชตามแนวระดับ มีวัสดุคลุมดิน ปลูกพืชหมุนเวียน หรือปลูกพืชสลับเป็นแถบ มีการจัดระบบการให้น้ำในแปลงปลูกอย่างเหมาะสมเพื่อให้พืชสามารถใช้น้ำได้อย่างมีประสิทธิภาพ

- ไม้ผล/ไม้ยืนต้น ปรับปรุงหลุมปลูกด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ นอกจากนี้ควรจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำร่วมด้วย เช่น การสร้างคันดิน ทำชั้นบันได ปลูกพืชคลุมดิน มีวัสดุคลุมดิน ปลูกพืชแซม ทำแนวรั้วหรือฐานหญ้าแฝกเฉพาะต้น และจัดหาแหล่งน้ำสำหรับใช้ในฤดูแล้ง

พื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน

- หลีกเลี่ยงการใช้พื้นที่ในบริเวณดังกล่าว เนื่องจากมีความลาดชันสูงมาก เสี่ยงต่อการเกิดการชะล้างพังทลายและสูญเสียหน้าดิน ควรรักษาไว้ให้เป็นป่าตามธรรมชาติและสร้างสวนป่า หรือใช้ปลูกไม้ใช้สอยโตเร็ว

- ถ้ามีความจำเป็นต้องใช้พื้นที่ จำเป็นต้องมีการศึกษาทรัพยากรของแต่ละพื้นที่หรือโครงการต่างๆ เพื่อให้ทราบถึงความเหมาะสมของดินสำหรับการปลูกพืชชนิดต่างๆ และจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำร่วมด้วย เช่น ปลูกพืชคลุมดิน ทำแนวรั้วหญ้าแฝก และชุดหลุมปลูกเฉพาะต้น โดยไม่มีการทำลายไม้พื้นล่างเพื่อรักษาเสถียรภาพของดินและเป็นการช่วยเก็บความชื้นไว้ในดินเพื่อให้พืชสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ต่อไป

แนวทางการจัดการดินมีปัญหา(ดินทราย)

การใช้ประโยชน์ที่ดิน/ ชนิดพืช	ปัญหาและข้อจำกัด ในการใช้ประโยชน์ที่ดิน	แนวทาง/วิธีการจัดการดิน/การใช้เทคโนโลยีชีวภาพ
<p>ข้าวนาปีและข้าวนาปรัง</p> <p>๑.พันธุ์ไวต่อช่วงแสงปลูกได้เฉพาะ ฤดูนาปี ได้แก่ น้ำสะกวย ๑๙, หางยี ๗๑, เหนียวอุบล ๑, เหนียวอุบล ๒, ขาวดอกมะลิ ๑๐๕, เหนียวสันป่าตอง, ชุมแพ ๖๐, ขาวปากหม้อ ๑๔๘, ขาวตาแห้ง ๑๗, กข 6, กข ๘ และ กข ๑๕</p> <p>๒.พันธุ์ไมไวต่อช่วงแสงปลูกได้ทั้งฤดูนาปีและนาปรัง ได้แก่ กข ๑, กข ๒, กข ๓, กข ๔, กข ๕, กข ๗, กข ๙, กข ๑๐, กข ๑๑, กข ๒๑, กข ๒๓, สุพรรณบุรี ๖๐</p> <p>๒, พิษณุโลก ๖๐-๒, ข้าวหอมคลองหลวง๑, ปทุมธานี1, สุรินทร์ และเหนียวสกลนคร</p> <p>๓.พันธุ์ข้าวที่ทนเค็ม ได้แก่ ขาวดอกมะลิ๑๐๕, ขาวตาแห้ง ๑๗, คำผาย ๔๑, เก้ารวง ๘๘, ขาวปากหม้อ ๑๔๘, กข ๑, กข ๖, กข ๗, กข ๘ และ กข ๑๕</p>	<p>- สภาพพื้นที่นาบางแห่งมีความลาดเทเล็กน้อย น้ำขังในกระทรงนาไม่สม่ำเสมอ ทำให้ขาดน้ำ</p> <p>- ดินค่อนข้างเป็นดินทราย และมีโครงสร้างค่อนข้างแน่นทึบ</p> <p>- บางพื้นที่เป็นดินเค็ม</p>	<p>แก้ไขโดยปรับกระทรงนาให้สม่ำเสมอ ถ้าเป็นไปได้นำวิธีการจัดรูปแปลงนามาปฏิบัติ (land reshape)</p> <p>แก้ไขโดยเพิ่มอินทรีย์วัตถุให้แก่ดิน ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - ใส่ปุ๋ยคอก หรือปุ๋ยหมักอัตรา ๑-๒ ตันต่อไร่ - โกลบตอซังพืชลงดิน ได้แก่ ฟางหรือตอซังข้าว ต้นข้าวโพด หรือเศษพืชตระกูลถั่ว ในช่วงการเตรียมดิน - โกลบพืชปุ๋ยสด จากพืชตระกูลถั่ว ได้แก่ โสนอัฟริกัน ถั่วพุ่ม หรือถั่วเขียว โดยใช้เมล็ดพันธุ์ อัตรา ๕-๗ กิโลกรัมต่อไร่ ปลูกก่อนทำนาเป็นระยะเวลา ๓๕-๕๐ วัน และเมื่อออกดอก ๕๐ % จึงโกลบ - ปลูกพืชตระกูลถั่ว ได้แก่ กระถินยักษ์ หรือถั่วมะแฮะ บริเวณคันนา แล้วทำการตัดใบหรือกิ่งอ่อนสับกลบเป็นปุ๋ยพืชสด
		<p>แนวทางแก้ไข และปรับปรุงดินเค็ม</p> <ul style="list-style-type: none"> - เลือกพันธุ์ข้าวที่ทนเค็มมาปลูก - ปล่อยให้หน้าซังในแปลง ๒-๓ วัน แล้วระบายออก จะช่วยลดความเค็มของดินได้ - ปรับปรุงบำรุงดิน ดังนี้ <p>ใส่ปุ๋ยคอก หรือปุ๋ยหมักอัตรา ๔-๕ ตันต่อไร่อย่างต่อเนื่อง จะทำให้ดินร่วนซุยและช่วยชะล้างเกลือออกไป ทำให้ความเค็มของดินลดลง</p> <p>ใส่วัสดุปรับปรุงดิน ได้แก่ แกลบ และซีลี้อย เป็นต้น ซึ่งอัตราการใส่แกลบที่เหมาะสม ๒-๕ ตันต่อไร่ เพื่อให้ดินไม่แน่นทึบ รากพืชชอบไชได้สะดวก ทำให้ต้นข้าวแข็งแรงต้านทานโรคได้ดี โกลบพืชปุ๋ยสด ซึ่งได้แก่</p>

		โสนอัฟริกัน โสนคางคก และอื่นๆ ก่อนปลูกข้าวประมาณ ๓ เดือน แล้วไถ กลบเมื่อพืชปุ๋ยสดอายุ ๖๐ วัน และพักดิน ๓๐ วัน ก่อนปลูกข้าว
--	--	---

การใช้ประโยชน์ที่ดิน/ ชนิดพืช	ปัญหาและข้อจำกัด ในการใช้ประโยชน์ที่ดิน	แนวทาง/วิธีการจัดการดิน/การใช้เทคโนโลยีชีวภาพ
ข้าวนาปีและข้าวนาปรัง(ต่อ)	- บางพื้นที่เป็นดินเค็ม	- ควรปลูกไม้ยืนต้นที่ทนเค็ม เช่น ต้นกระถินออสเตรเลีย บนคันนาเพื่อลด การแพร่กระจายเกลือไปยังพื้นที่ข้างเคียงที่ไม่เป็นดินเค็ม
	- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำหรือขาดธาตุ อาหารบางชนิด	แก้ไขโดยการใส่ปุ๋ยเคมี ดังนี้ - อัตราปุ๋ย สำหรับข้าวไม่ไวต่อช่วงแสง ครั้งแรกใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๔๖-๐-๐ อัตรา ๑๓ กิโลกรัมต่อไร่ ร่วมกับปุ๋ยสูตร ๐-๐-๖๐ อัตรา ๑๐ กิโลกรัมต่อไร่ หรือใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๖-๒๐-๐ อัตรา ๓๐ กิโลกรัมต่อไร่ ร่วมกับปุ๋ยสูตร ๔๖-๐-๐ อัตรา ๒ กิโลกรัมต่อไร่ และปุ๋ยสูตร ๐-๐-๖๐ อัตรา ๑๐ กิโลกรัมต่อไร่ โดยให้ใส่ช่วงปักดำสำหรับนาหว่านใส่หลังข้าววงอก ๑๕-๒๐ วัน ครั้งที่ ๒ ระยะข้าวแตกกอใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๔๖-๐-๐ อัตรา ๑๓ กิโลกรัมต่อไร่ ครั้งที่ ๓ ระยะออกช่อดอกใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๔๖-๐-๐ อัตรา ๑๓ กิโลกรัมต่อไร่ - อัตราปุ๋ยสำหรับข้าวไวต่อช่วงแสง ครั้งแรกใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๔๖-๐-๐ อัตรา ๑๐ กิโลกรัมต่อไร่หรือปุ๋ยเคมีสูตร ๑๖-๒๐-๐ อัตรา ๓๐ กิโลกรัมต่อไร่ ร่วมกับปุ๋ยสูตร ๐-๐-๖๐ อัตรา ๑๐ กิโลกรัมต่อ ไร่ ช่วงปักดำ สำหรับนาหว่านใส่หลังข้าววงอก ๑๕ - ๒๐ วัน ครั้งที่ ๒ ระยะออกช่อดอก ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๔๖-๐-๐ อัตรา ๑๐ กิโลกรัมต่อไร่

การใช้ประโยชน์ที่ดิน/ ชนิดพืช	ปัญหาและข้อจำกัด ในการใช้ประโยชน์ที่ดิน	แนวทาง/วิธีการจัดการดิน/การใช้เทคโนโลยีชีวภาพ
พืชไร่ และ พืชผัก	- ดินค่อนข้างเป็นทราย ความชื้นในดินต่ำ	แก้ไขโดยเพิ่มอินทรีย์วัตถุให้แกดิน ดังนี้ - ใส่ปุ๋ยคอกหรือปุ๋ยหมัก อัตรา ๒ ตันต่อไร่ - ไถกลบพืชปุ๋ยสดจากพืชตระกูลถั่ว ได้แก่ ปอเทือง ถั่วพุ่ม ถั่วดำ หรือ โสน ต่างๆ เมื่อพืชปุ๋ยสดออกดอกได้ประมาณ ๕๐ เปอร์เซ็นต์ ก่อนปลูกพืช ๒ สัปดาห์ - ใช้วัสดุคลุมดิน เช่น ฟางข้าวหรือเศษพืชต่างๆ เพื่อรักษาความชื้นแกดิน - พัฒนาแหล่งน้ำเสริม เพื่อป้องกันการขาดแคลนน้ำ ทำให้ดินแห้ง โดยเฉพาะ ในช่วงฤดูแล้ง
อ้อย	- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ หรือขาด ธาตุอาหารบางชนิด	- ใส่ปุ๋ยเคมี ดังนี้ ครั้งแรกใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๖-๒๐-๐ อัตรา ๗๕ กิโลกรัมต่อไร่ รองกันร่องพร้อมปลูก ครั้งที่ ๒ ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๒๑-๐-๐ อัตรา ๔๐ กิโลกรัมต่อไร่ ร่วมกับปุ๋ยเคมี สูตร ๐-๐-๖๐ อัตรา ๕๐ กิโลกรัมต่อไร่ โดยโรยข้างแถวปลูกแล้วพรวนดินกลบ เมื่ออ้อยอายุประมาณ ๒-๓ เดือน สำหรับอ้อยต่อ จะใช้ปุ๋ยและอัตราเดียวกันและใส่ ๒ ครั้ง ครั้งแรกหลังจาก ทำการตัดแต่งต่อ ประมาณ ๑-๔ สัปดาห์ ครั้งที่ ๒ หลังจากใส่ครั้งแรกประมาณ

		๒-๓ เดือน - ใช้เทคโนโลยีชีวภาพโดยใช้ปุ๋ยอินทรีย์น้ำ อัตราเจือจาง ๑ : ๕๐๐ ฉีดพ่นแปลง ปลุกและต้นอ้อย ทุก ๒๐ วัน
--	--	---

การใช้ประโยชน์ที่ดิน/ ชนิดพืช	ปัญหาและข้อจำกัด ในการใช้ประโยชน์ที่ดิน	แนวทาง/วิธีการจัดการดิน/การใช้เทคโนโลยีชีวภาพ
มันสำปะหลัง	- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ หรือขาดธาตุ อาหารบางชนิด	- ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๒๐-๘-๒๐ อัตรา ๗๕-๘๐ กิโลกรัมต่อไร่ หรือปุ๋ยเคมีสูตร ๒๑-๗-๑๔ อัตรา ๖๐ กิโลกรัมต่อไร่ เมื่อมันสำปะหลังอายุประมาณ ๑-๓ เดือน โดยใส่ข้าง แถวปลูกแล้วพรวนกลบ - ใช้เทคโนโลยีชีวภาพ โดยการไถกลบพืชปุ๋ยสด เมื่ออายุ ๖๐ วัน และหว่าน ปุ๋ยคอกก่อนปลูก
ถั่วเขียว ถั่วเหลือง ถั่วลิสง	- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ หรือขาดธาตุ อาหารบางชนิด	- ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๒-๒๔-๑๒ อัตรา ๓๐-๕๐ กิโลกรัมต่อไร่ โดยแบ่งใส่ ๒ ครั้ง ครั้งแรกรองกันหลุม ครั้งที่ ๒ หลังปลูก ๒๐-๒๕ วัน หรือใส่ครั้งเดียวก่อนปลูก หรือหลังปลูก ๒๐-๒๕ วัน - ใช้เทคโนโลยีชีวภาพ โดยใช้ปุ๋ยอินทรีย์น้ำ ๔๐๐ มิลลิลิตรต่อไร่ต่อครั้ง เจือจาง ด้วยน้ำ ๒๐๐ ลิตรฉีดพ่นหรือรดลงดินทุกๆ ๑๐ วัน ก่อนออกดอกและช่วงติดผล

<p>ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์</p>	<p>- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ หรือขาดธาตุอาหารบางชนิด</p>	<p>- ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๖-๑๖-๘ อัตรา ๗๕ กิโลกรัมต่อไร่ โดยแบ่งใส่ ๒ ครั้ง ครั้งแรก ร่องกันหลุม ครั้งที่ ๒ เมื่อข้าวโพดอายุ ๓-๔ สัปดาห์</p> <p>- ใช้เทคโนโลยีชีวภาพ โดยใช้ปุ๋ยอินทรีย์น้ำ ๔๐๐0 มิลลิลิตรต่อไร่ต่อครั้ง เจือจางด้วยน้ำ ๒๐๐ ลิตร ฉีดพ่นหรือรดลงดินทุกๆ ๑๐ วัน ก่อนออกดอกและช่วงติดผล</p>
<p>ข้าวโพดฝักสด ได้แก่ข้าวโพดหวานและข้าวโพดข้าวเหนียว</p>	<p>- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ หรือขาดธาตุอาหารบางชนิด</p>	<p>- ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๖-๒๐-๐ หรือปุ๋ยสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ อัตรา ๓๕ กิโลกรัมต่อไร่ ร่วมกับปุ๋ยเคมีสูตร ๒๑-๐-๐ อัตรา ๒๕ กิโลกรัมต่อไร่ แบ่งใส่ ๒ ครั้ง ครั้งแรก ร่องกันหลุม ครั้งที่ ๒ เมื่ออายุได้ ๓-๔ สัปดาห์</p> <p>- ใช้เทคโนโลยีชีวภาพ โดยการใช้ปุ๋ยอินทรีย์น้ำ ๔๐๐ มิลลิลิตรต่อไร่ต่อครั้ง เจือจางด้วยน้ำ ๒๐๐ ลิตร ฉีดพ่นหรือรดลงดินทุก ๑๐ วัน ก่อนออกดอกและช่วงติดผล</p>

<p>การใช้ประโยชน์ที่ดิน/ ชนิดพืช</p>	<p>ปัญหาและข้อจำกัด ในการใช้ประโยชน์ที่ดิน</p>	<p>แนวทาง/วิธีการจัดการดิน/การใช้เทคโนโลยีชีวภาพ</p>
<p>แตงโม</p>	<p>- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ หรือขาดธาตุอาหารบางชนิด</p>	<p>- ใส่ปุ๋ยเคมี ดังนี้</p> <p>ครั้งแรกใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๒-๒๔-๑๒ อัตรา ๕๐ กิโลกรัมต่อไร่ ร่องกันหลุม ครั้งที่ ๒ ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๔-๑๐-๓๐ อัตรา ๑๐๐ กิโลกรัมต่อไร่ เมื่อแตงโมอายุ ๓๐ วัน</p> <p>- ใช้เทคโนโลยีชีวภาพ โดยการใช้ปุ๋ยอินทรีย์น้ำ ๔๐๐ มิลลิลิตรต่อไร่ต่อครั้ง เจือจางด้วยน้ำ ๒๐๐ ลิตร ฉีดพ่นหรือรดลงดินทุก ๑๐ วัน ก่อนออกดอกและช่วงติดผล</p>
<p>พืชผักต่างๆ พืชผักรับประทานใบ และลำต้น เช่นคะน้า</p>	<p>- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ หรือขาดธาตุอาหารบางชนิด</p>	<p>แก้ไขโดยใช้เทคโนโลยีชีวภาพ ดังนี้</p> <p>- ใช้ปุ๋ยอินทรีย์สูตร พด.๒ จำนวน ๑๐๐ มิลลิลิตรต่อไร่ต่อครั้ง โดยเจือจาง</p>

ผักกาดขาว กะหล่ำปลี และกะหล่ำดอก		<p>ด้วยน้ำ ๑๐๐ ลิตร ฉีดพ่นหรือรดลงดินทุก ๑๐ วัน</p> <p>แก้ไขโดยการใส่ปุ๋ยเคมีตามชนิดของพืช ดังนี้</p> <p>- ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๒๐-๑๐-๑๐ อัตรา ๕๐-๗๐ กิโลกรัมต่อไร่ โดยแบ่งใส่ ๒ ครั้ง ครั้งแรกหลังปลูก ๕-๗ วัน ครั้งที่ ๒ เมื่ออายุประมาณ ๓ สัปดาห์</p>
พืชผักรับประทานผล เช่น พริก มะเขือเทศ มะเขือต่าง ๆ และแตงต่าง ๆ	- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ หรือขาดธาตุอาหารบางชนิด	<p>- ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ อัตรา ๖๐-๗๐ กิโลกรัมต่อไร่ โดยแบ่งใส่ ๒ ครั้ง ครั้งแรกหลังย้ายกล้า ๗ วัน และครั้งที่ ๒ หลังจากใส่ครั้งแรก ๒๐-๒๕ วัน หรือใส่ปุ๋ยสูตร ๘-๒๔-๒๔ อัตรา ๔๐-๕๕ กิโลกรัมต่อไร่ รองกันหลุม ครั้งที่ ๒ ใส่ปุ๋ยสูตร ๒๑-๐-๐ อัตรา ๒๕-๓๕ กิโลกรัมต่อไร่ หรือใส่ปุ๋ยสูตร ๔๖-๐-๐ อัตรา ๑๐-๑๕ กิโลกรัมต่อไร่ หลังจากใส่ครั้งแรก ๒๐-๒๕ วัน หรือใส่ปุ๋ยสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ อัตรา ๑๐๐-๑๑๐ กิโลกรัมต่อไร่ หลังปลูก ๒๐-๒๕ วัน</p>
ไม้ผล-ไม้ยืนต้น	- ดินเป็นทราย ความชื้นในดินต่ำ	<p>- เพิ่มอินทรีย์วัตถุในดิน โดยใส่ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก อัตรา ๓-๕ กิโลกรัมต่อหลุมตอนเตรียมหลุมปลูก</p> <p>- ใช้วัสดุคลุมโคนต้น เช่น ฟางข้าว เศษหญ้า ใบไม้ หรือปลูกพืชคลุมดิน ระหว่างแถวไม้ผลหรือไม้ยืนต้น เพื่อช่วยรักษาความชื้นในดิน</p>

การใช้ประโยชน์ที่ดิน/ ชนิดพืช	ปัญหาและข้อจำกัด ในการใช้ประโยชน์ที่ดิน	แนวทาง/วิธีการจัดการดิน/การใช้เทคโนโลยีชีวภาพ
ไม้ผล-ไม้ยืนต้น(ต่อ)	- ดินเป็นทราย ความชื้นในดินต่ำ	- พัฒนาแหล่งน้ำเสริมในการปลูกไม้ผลหรือไม้ยืนต้น โดยเฉพาะในช่วงฤดูแล้งดินจะแห้งทำให้พืชที่ปลูกขาดน้ำ
มะม่วง	- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ	แก้ไขโดยการใส่ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก ตามชนิดของพืช ดังนี้

		<p>- ก่อนปลูกรองกันหลุมด้วยปุ๋ยคอกในอัตรา ๕-๑๐ กิโลกรัมต่อต้น ร่วมกับปุ๋ยเคมีสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ อัตรา ๐.๓ กิโลกรัมต่อต้น</p> <p>- อายุ ๓ ปี ขึ้นไปซึ่งเป็นช่วงให้ผลผลิต จะแบ่งระยะการใส่ปุ๋ยเป็น ๔ ระยะ ดังนี้</p> <p>ระยะบำรุงต้นหลังเก็บเกี่ยวใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ อัตรา ๒ กิโลกรัมต่อต้น และให้ซ้ำอีกครั้งเมื่อมะม่วงแตกใบอ่อน ชุดที่ ๒</p> <p>ระยะสร้างตาดอกใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๒-๒๔-๑๒ อัตรา ๑ กิโลกรัมต่อต้น สำหรับมะม่วงอายุ ๒-๔ ปี มะม่วงอายุ ๕-๗ ปี ใส่อัตรา ๒ กิโลกรัมต่อต้น และมะม่วงอายุ ๘ ปี ขึ้นไปใส่อัตรา ๕ กิโลกรัมต่อต้น</p> <p>ระยะบำรุงผลใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ อัตรา ๑ กิโลกรัมต่อต้น</p> <p>ระยะปรับปรุงคุณภาพผลผลิต ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๓-๑๓-๒๑ อัตรา ๑ กิโลกรัมต่อต้น</p>
มะขาม	- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ	<p>- ใส่ปุ๋ยคอก อัตรา ๒๕ กิโลกรัมต่อต้น ร่วมกับปุ๋ยเคมี ดังนี้</p> <p>ยังไม่ให้ผลผลิต ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๒-๒๔-๑๒ อัตรา ๑ กิโลกรัมต่อต้น โดยแบ่งใส่ ๓ ครั้งต่อปี</p> <p>ให้ผลผลิตแล้ว ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๓-๑๓-๒๑ อัตรา ๐.๕ กิโลกรัมต่อต้น โดยแบ่งใส่ ๒ ครั้ง คือ ต้นและปลายฤดูฝน</p>

การใช้ประโยชน์ที่ดิน/ ชนิดพืช	ปัญหาและข้อจำกัด ในการใช้ประโยชน์ที่ดิน	แนวทาง/วิธีการจัดการดิน/การใช้เทคโนโลยีชีวภาพ
----------------------------------	--	---

<p>ลำไย</p>	<p>- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ</p>	<p>- ใส่ปุ๋ยคอกอัตรา ๒๕ กิโลกรัมต่อต้น และใส่ปุ๋ยเคมี ดังนี้</p> <p>อายุ ๑-๓ ปี ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ และปุ๋ยเคมีสูตร ๔๖-๐-๐ อัตรา ๑ กิโลกรัมต่อต้น</p> <p>อายุ ๔ ปี ช่วงต้นเดือนสิงหาคม ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ และ ปุ๋ยสูตร ๔๖-๐-๐ อัตรา ๑ กิโลกรัมต่อต้น ร่วมกับใช้ปุ๋ยสูตร ๐-๕๒-๓๔ อัตรา ๐.๒ กิโลกรัมต่อต้นต่อน้ำ ๒๐ ลิตร ฉีดพ่นทุก๗ วัน ประมาณ ๓ ครั้ง ในช่วงเดือนพฤศจิกายน เพื่อไม่ให้ลำไยแตกใบใหม่</p> <p>อายุ ๕ ปี ซึ่งเป็นช่วงให้ผลผลิต ให้กระตุ้นการแตกใบอ่อนชุดที่ ๑ และชุดที่ ๒ โดยใช้ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ และปุ๋ยสูตร ๔๖-๐-๐ อัตรา ๑ กิโลกรัมต่อต้น ช่วงกลางเดือนตุลาคม ซึ่งเป็นช่วงพักตัวพร้อมต่อการออกดอกให้ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๔๖-๐-๐ อัตรา ๒ กิโลกรัมต่อต้น ช่วงติดผลใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ และปุ๋ยสูตร ๔๖-๐-๐ อัตรา ๑ กิโลกรัมต่อต้น ก่อนเก็บผลผลิต ๑ เดือนใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๐-๐-๖๐ อัตรา ๑ กิโลกรัมต่อต้น หลังเก็บผลผลิตใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ อัตรา ๑.๕ กิโลกรัมต่อต้นและ ใส่ปุ๋ยสูตร ๔๖-๐-๐ อัตรา ๑ กิโลกรัมต่อต้น</p>
<p>กล้วย</p>	<p>- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ</p>	<p>- ใส่ปุ๋ยหมัก หรือปุ๋ยคอก อัตรา ๔.๕ กิโลกรัมต่อหลุม และใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ อัตรา ๑ กิโลกรัมต่อต้น โดยแบ่งใส่ ๓ ครั้ง เมื่อกกล้วยอายุ ๑ เดือน ๔ เดือน และระยะออกดอก</p>

การใช้ประโยชน์ที่ดิน/ ชนิดพืช	ปัญหาและข้อจำกัด ในการใช้ประโยชน์ที่ดิน	แนวทาง/วิธีการจัดการดิน/การใช้เทคโนโลยีชีวภาพ
ยางพารา	- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ	<p>- รองกันหลุมด้วยปุ๋ยเคมีสูตร ๐-๓-๐ อัตรา ๑๗๐ กรัมต่อหลุมร่วมกับใส่ปุ๋ยอินทรีย์ในอัตรา ๕ กิโลกรัมต่อต้นต่อปี</p> <p>ในช่วงปีที่ ๒-๖ ให้ใส่ปุ๋ยอินทรีย์ อัตรา ๒ กิโลกรัมต่อต้นต่อปี ร่วมกับปุ๋ยเคมีสูตร ๒๐-๘-๒๐ โดยในปีที่ ๑ ใช้อัตรา ๓๐๐ กรัมต่อต้นต่อปี</p> <p>ปีที่ ๒ ใช้อัตรา ๔๕๐ กรัมต่อต้นต่อปี</p> <p>ปีที่ ๓ ใช้อัตรา ๔๖๐ กรัมต่อต้นต่อปี</p> <p>ปีที่ ๔ ใช้อัตรา ๔๘๐ กรัมต่อต้นต่อปี</p> <p>ปีที่ ๕ ใช้อัตรา ๕๒๐ กรัมต่อต้นต่อปี</p> <p>ปีที่ ๖ ใช้อัตรา ๕๔๐ กรัมต่อต้นต่อปี</p> <p>- ใช้เทคโนโลยีชีวภาพโดยใช้เศษใบยางพาราที่ร่วงหล่นทำปุ๋ยหมักสูตรพด. ๑ และผสมจุลินทรีย์ป้องกันโรคราและโคนเน่าของพืชโดยใช้สูตร พด.๓ โรยใส่ระหว่างแถวต้นยางพารา ๑๐๐ กิโลกรัมต่อไร่พร้อมนำปุ๋ยอินทรีย์น้ำอัตราเจือจาง ๑ : ๕๐๐ ฉีดพ่นระหว่างแถวยางพาราที่โคนต้นสูงขึ้นมาจากพื้นดิน ประมาณ ๒ เมตร ทุก ๒ เดือน</p>
ยูคาลิปตัส	- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ	<p>- ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ หรือสูตรอื่นที่มีธาตุอาหารใกล้เคียงกัน อัตรา ๕๐ กรัมต่อต้นต่อครั้ง โดยใส่ ๓ ครั้ง ครั้งแรกรองกันหลุมก่อนปลูก ครั้งที่ ๒ หลังปลูก ๑๕ วัน และครั้งที่ ๓ ในช่วงปลายฝน</p> <p>เมื่อยูคาลิปตัสอายุ ๒-๔ ปี ให้ใส่ปุ๋ยครั้งละ ๕๐ กรัมต่อต้น ในช่วงปลายฝน</p>
ไม้ผล - ไม้ยืนต้น	- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ	- พื้นที่ที่มีความชันสูง ใส่ปุ๋ยแบบหลุม โดยขุดหลุมรอบโคน หรือสองข้างลำต้นแล้ว

		<p>กลับ</p> <ul style="list-style-type: none">- วางแนวปลูกเป็นแถวตามแนวระดับ แล้วทำการหว่านพืชคลุมดิน
--	--	---

ภาคผนวกที่ 2

รายชื่อคณะกรรมการบริหารศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร ประจำตำบลศรีสุข อำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น

๑.นายนพดล ชันธะมาตย์	กำนันตำบลศรีสุข	ประธานกรรมการ
๒.นายพลายน้อย จันอัมพร	รองนายก อบต.ศรีสุข	รองประธาน
๓.นายเสียม ศรีหาคำ	ผู้แทนหมู่บ้าน หมู่ที่ ๑	กรรมการ
๔.นายอติเดช หมื่นภูเขียว	ผู้แทนหมู่บ้าน หมู่ที่ ๒	กรรมการ
๕.นายสุนันท์ ไชยพิเดช	ผู้แทนหมู่บ้าน หมู่ที่ ๓	กรรมการ
๖.นายประมวน นามมุงคุณ	ผู้แทนหมู่บ้าน หมู่ที่ ๔	กรรมการ
๗.นายพงษ์ศิลป์ สีชัยลา	ผู้แทนหมู่บ้าน หมู่ที่ ๕	กรรมการ
๘.นายทองมา ไม้พิมพ์	ผู้แทนหมู่บ้าน หมู่ที่ ๖	กรรมการ
๙.นายสาคร สอนกอง	ผู้แทนหมู่บ้าน หมู่ที่ ๗	กรรมการ
๑๐.นายเชิดชัย คำภูเขียว	ผู้แทนหมู่บ้าน หมู่ที่ ๘	กรรมการ
๑๑.นายโอภาส ศรศักดิ์	ผู้แทนหมู่บ้าน หมู่ที่ ๙	กรรมการ
๑๒.นายลำเชิญ เรืองสุวรรณ	ผู้แทนหมู่บ้าน หมู่ที่ ๑๐	กรรมการ
๑๓.นางโชติกา วินทะไชย	ผู้แทนหมู่บ้าน หมู่ที่ ๑๑	กรรมการ
๑๔.นายอุดม สนธิสุข	ผู้แทนหมู่บ้าน หมู่ที่ ๑๒	กรรมการ
๑๕.นายประยัด ศรีพุทธา	ผู้แทนหมู่บ้าน หมู่ที่ ๑๔	กรรมการ
๑๖.นายบัวพัน แก้วลือชัย	ผู้แทนหมู่บ้าน หมู่ที่ ๑๔	กรรมการ
๑๗.น.ส.อัญรินทร์ พิมพ์อิทธิภัทร	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ	กรรมการและเลขานุการ
๑๘.นายอนุชิต หงษ์สุวรรณ	พัฒนาชุมชน อบต.ศรีสุข	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

ภาคผนวกที่ 3

รายชื่ออาสาสมัครเกษตรกร และผู้แทนเกษตรกรระดับหมู่บ้าน

ตำบลศรีสุข อำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น

ที่	ชื่อ - สกุล	บ้านเลขที่ หมู่ที่	หมายเลขบัตร ประจำตัว ประชาชน ๑๓ หลัก	หมายเลขโทรศัพท์
๑	นายฉลอง สุขดี	๗๕ หมู่ที่ ๑	๓๔๐๐๖๐๐๑๖๔๕๓๖	๐๘๕-๖๐๗๒๑๒๔
๒	นายวิจิตร ไม้เวียง	๑๖๘ หมู่ที่ ๒	๕๕๐๐๖๙๙๐๑๓๒๕๖	๐๘๗-๔๓๕๒๕๕๑๘
๓	นายคำแสง ผาดจันทร์	๑๐๑ หมู่ที่ ๓	๓๔๐๐๖๐๐๓๗๒๕๕๕	๐๘๗-๒๓๓๓๓๔๐๘
๔	*นายสุวรรณ์ พลพิมพ์	๒๑๙ หมู่ที่ ๔	๓๔๐๐๖๐๐๓๘๕๘๕๑	๐๘๒-๑๑๑๘๙๖๐
๕	นายวิทยา หลานวงศ์	๑๘ หมู่ที่ ๕	๔๗๑๐๗๐๐๐๒๐๑๑	๐๘๐-๑๙๒๖๙๖๙
๖	นายประสงค์ เสโส	๑๙๒ หมู่ที่ ๖	๓๔๐๐๖๐๐๑๕๕๗๖๖	๐๘๖-๒๓๒๒๑๙๐
๗	นายสมหมาย ปัญญา	๑๕๖ หมู่ที่ ๗	๕๕๐๐๖๙๙๐๐๖๒๑๗	๐๘๔-๕๕๘๒๒๑๐
๘	นายแพง พलगาม	๗๘ หมู่ที่ ๘	๓๔๐๐๖๐๐๓๘๕๓๓๘	๐๘๙-๕๗๔๘๔๕๐
๙	นายถวัล โทมนต์	๑๒ หมู่ที่ ๙	๓๔๐๐๖๐๐๑๕๑๔๒๖	๐๘๐-๗๔๙๕๕๔๑๖
๑๐	นายบรรดิษฐ์ แสนราช ไพบูลย์	๑ หมู่ที่ ๑๐	๓๔๐๐๖๐๐๑๘๑๐๔๐	๐๘๖-๐๐๓๗๓๒๐
๑๑	นายวิเศษ น้อยเชียงคุณ	๙๕ หมู่ที่ ๑๑	๓๔๐๐๖๐๐๓๖๑๒๘๕	๐๘๕-๐๘๒๐๖๙๕
รวม.....๑๑.....คน				

หมายเหตุ

๑. เป็นบุคคลที่เข้าร่วมการวิเคราะห์จุดแข็ง-จุดอ่อน-โอกาส-ภาวะคุกคาม (SWOT ANALYSIS) ของสภาพแวดล้อมภายในชุมชนตำบลศรีสุข ร่วมกับผู้นำในชุมชน เพื่อนำมาซึ่งแผนพัฒนาการเกษตร ซึ่งจัดประชุมขึ้นเมื่อวันที่ ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๕๔ ณ ศูนย์ กศน.ตำบลศรีสุข ม.๔ บ้านช่งหนองขาม ต.ศรีสุข อ.สีชมพู จ.ขอนแก่น

๒. * คือ ผู้แทนเกษตรกรระดับตำบล